

İSTATİSTİKLERLE TÜRKİYE

Turkey in Statistics 2018

İSTATİSTİKLERLE TÜRKİYE

Turkey in Statistics 2018

İstatistiksel veri ve bilgi istekleri için For statistical data and information requests

Bilgi Dağıtım Grubu Data Dissemination Group

Tel: +90 312 454 72 56 - 454 72 53

Faks-Fax: +90 312 417 04 32

Yayın istekleri için For publication order

Döner Sermaye İşletmesi Revolving Fund Management

Tel: +90 312 454 80 01 - 454 80 10 - 454 80 12

Faks-Fax: +90 312 417 58 86

Yayın içeriğine yönelik sorularınız için For questions about contents of the publication

Yayın Grubu Publication Group

Tel: +90 312 454 72 52 - 454 72 80

Faks-Fax: +90 312 417 04 32

İnternet Internet

<http://www.tuik.gov.tr> <http://www.turkstat.gov.tr>

E-posta E-mail

bilgi@tuik.gov.tr info@tuik.gov.tr

Yayın No Publication Number

4546

Basım Tarihi Date of Publication

Haziran 2019 June 2019

Basım Adedi Copies

6 000

Türkiye İstatistik Kurumu Turkish Statistical Institute

Devlet Mah. Necatibey Cad. No: 114 06420 Çankaya - ANKARA / TÜRKİYE

Bu yayının 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre her hakkı Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığına aittir. Gerçek veya tüzel kişiler tarafından izinsiz çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

Turkish Statistical Institute reserves all the rights of this publication. Unauthorised duplication or distribution of this publication is prohibited under Law No: 5846.

ÖNSÖZ

Toplumun pek çok alanına yönelik resmi istatistiklerin genel çerçeveye itibarıyla sunulduğu ve ülke profili hakkındaki özet bilgilere erişim imkanı sağlayan İstatistiklerle Türkiye, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmaktadır.

Yayında yer alan bilgiler, yayımlandığı zaman dilimindeki mevcut en son verileri içermektedir. Tablo sonlarında yer alan veri kaynaklarının ise, daha detaylı istatistiklere erişmek isteyen kullanıcılar için iyi bir başlangıç noktası olacağı düşünülmektedir. Bu yayına, <http://www.tuik.gov.tr> web adresinden de erişmek mümkündür.

İstatistiklerle Türkiye yayınının geniş kullanıcı kitlesine hizmet vereceği ve araştırmacıları her bir konunun kaynağına götüreceği inancıyla istatistiki bilgi üretilmesine kaynak sağlayan tüm bireylere, kurum ve kuruluşlara, yayının hazırlanmasında emeği geçenlere katkılarından dolayı teşekkür ederim.

FOREWORD

Turkey in Statistics, in which official statistics related to many aspects of the society are presented generally and which provides immediate access to information regarding country profile, is being published by Turkish Statistical Institute (TurkStat).

Information in the publication covers the most recent data available during the publication period. Data sources given at the bottom of the tables are assumed to be a good starting point for the users who want to reach more detailed information. It is also possible to reach this publication on <http://www.turkstat.gov.tr>.

With the belief that Turkey in Statistics would serve a wide range of users and take the researchers to the source of each subject, I thank all individuals and organizations which provided data to the statistical information production, and all people who have contributed to the preparation of this publication.

Yinal YAĞAN
Başkan V.
Acting President

İÇİNDEKİLER	CONTENTS
Sayfa Page	
Önsöz	III Foreword
İçindekiler	V Contents
Simge ve Kısaltmalar	VI Symbols and Abbreviations
İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması	VII Statistical Regions
Açıklama	IX Explanation
Nüfus ve Göç	1 Population and Migration
Demografi	13 Demography
Yaşam Memnuniyeti	17 Life Satisfaction
Sağlık ve Sosyal Koruma	21 Health and Social Protection
Sosyal Güvenlik	31 Social Security
Eğitim ve Kültür	35 Education and Culture
Turizm	45 Tourism
Adalet	49 Justice
Seçim	53 Election
İşgücü	57 Labour Force
Gelir ve Yaşam Koşulları	63 Income and Living Conditions
Tüketim Harcamaları	69 Consumption Expenditures
Tarım	75 Agriculture
Çevre	83 Environment
Enerji	87 Energy
Ulaştırma ve Haberleşme	91 Transportation and Communication
İş İstatistikleri	97 Business Statistics
İşgücü Girdi Göstergeleri	107 Labour Input Indicators
Bilim ve Teknoloji	111 Science and Technology
Dış Ticaret	117 Foreign Trade
Fiyat ve Enflasyon	123 Price and Inflation
Güven Endeksleri	127 Confidence Indices
Ulusal Hesaplar	131 National Accounts
Para ve Banka	141 Money and Banking
Maliye	145 Finance

SİMGE ve KISALTMALAR

SYMBOLS and ABBREVIATIONS

Bilgi geçicidir	*	Data is provisional
Bilgi yoktur	-	Denotes magnitude null
Gizli veri	c	Confidential data
Revize edilmiştir	(r)	Data revised
Başka yerde sınıflandırılmamış	b.y.s n.e.c.	Not elsewhere classified
2016'dan 2018 (dahil) yılına kadar	2016-2018	2016 to 2018 inclusive
2017'de başlayan ve 2018'de biten ürün yılı, mali yıl, öğrenim dönemi vb.	2017/18	Crop year, financial year, school year etc. beginning in 2017 and ending in 2018
Türk Lirası	TL	Turkish Liras
İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması	İBBS SR	Statistical Regions
Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi	ADNKS ABPRS	Address Based Population Registration System
Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması	NACE	Statistical Classification of Economic Activities in the European Community
Uluslararası Standart Ticaret Sınıflaması	SITC	Standard International Trade Classification
Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması	ISIC	International Standard Industrial Classification of All Economic Activities
Standart Uluslararası Ticaret Sınıflamasına Dayalı Geniş Ekonomik Gruplara Göre Sınıflama	BEC	Classification by Broad Economic Categories, Defined in Terms of SITC
Uluslararası Standart Meslek Sınıflaması	ISCO	International Standard Classification of Occupations
Gayrisafi yurt içi hasıla	GSYH GDP	Gross domestic product
Tüketici fiyat endeksi	TÜFE CPI	Consumer price index
Yurt içi üretici fiyat endeksi	Yİ-ÜFE D-PPI	Domestic producer price index
Tam Zaman Eşdeğeri	TZE FTE	Full Time Equivalent

1. Düzey Level 1	2. Düzey Level 2	3. Düzey Level 3	1. Düzey Level 1	2. Düzey Level 2	3. Düzey Level 3		
TR Türkiye-Turkey							
TR1	Istanbul		TRB	Batı Karadeniz West Black Sea	TR81	TR811	Zonguldak
TR2	Batı Marmara West Marmara	(Tekirdağ,				TR812	Karabük
		TR21				Tekirdağ	
		TR212			Edirne		
TR22	(Balıkesir, Çanakkale)	TR213			Kırklareli		
		TR221			Balıkesir		
		TR222			Çanakkale		
TR3	Ege Aegean	TR310			Izmir		
		(Aydın,			TR321	Aydın	
		TR32			Denizli,	TR322	Denizli
		Muğla)	TR323	Muğla			
		(Manisa,	TR331	Manisa			
		TR33	Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak)	TR332	Afyonkarahisar		
TR333	Kütahya						
TR334	Uşak						
TR4	Doğu Marmara East Marmara	(Bursa,	TR411	Bursa			
		TR41	Eskişehir,	TR412	Eskişehir		
		Bilecik)	TR413	Bilecik			
		(Kocaeli,	TR421	Kocaeli			
		TR42	Düzce Bolu, Yalova)	TR422	Sakarya		
		TR423	Düzce				
TR424	Bolu						
TR425	Yalova						
TR5	Batı Anadolu West Anatolia	TR51	(Ankara,	TR510	Ankara		
		TR52	(Konya, Karaman)	TR521	Konya		
TR6	Akdeniz Mediterranean	(Antalya,	TR611	Antalya			
		TR61	Isparta, Burdur)	TR612	Isparta		
		TR613	Burdur				
		TR62	(Adana, Mersin)	TR621	Adana		
		TR622	Mersin				
		TR63	(Hatay, Kahramanmaraş Osmaniye)	TR631	Hatay		
TR632	Kahramanmaraş						
TR633	Osmaniye						
TR7	Orta Anadolu Central Anatolia	TR71	(Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir)	TR711	Kırıkkale		
		TR712	Aksaray				
		TR713	Niğde				
		TR714	Nevşehir				
		TR715	Kırşehir				
		TR72	(Kayseri, Sivas, Yozgat)	TR721	Kayseri		
		TR722	Sivas				
		TR723	Yozgat				
		TR8	Doğu Karadeniz East Black Sea	(Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)	TR811	Trabzon	
				TR812	Ordu		
TR813	Giresun						
TR814	Rize						
TR815	Artvin						
TR816	Gümüşhane						
TR9	Kuzeydoğu Anadolu Northeast Anatolia			(Erzurum, Erzincan, Bayburt)	TR911	Erzurum	
				TR912	Erzincan		
				TR913	Bayburt		
TR10	Güneydoğu Anadolu Southeast Anatolia			(Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan)	TR101	Ağrı	
		TR102	Kars				
		TR103	Iğdır				
		TR104	Ardahan				
TR11	Orta Anadolu Central Anatolia	(Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	TR111	Malatya			
		TR112	Elazığ				
		TR113	Bingöl				
		TR114	Tunceli				
		(Van, Muş, Bitlis, Hakkari)	TR121	Van			
		TR122	Muş				
TR123	Bitlis						
TR124	Hakkari						
TR12	Güneydoğu Anadolu Southeast Anatolia	(Gaziantep, Adıyaman, Kilis)	TR1211	Gaziantep			
		TR1212	Adıyaman				
		TR1213	Kilis				
		(Şanlıurfa, Diyarbakır)	TR1221	Şanlıurfa			
TR1222	Diyarbakır						
(Mardin, Batman, Şırnak, Siirt)	TR1231	Mardin					
TR1232	Batman						
TR1233	Şırnak						
TR1234	Siirt						
Toplam Total	12	26	81				

AÇIKLAMA**Kapsam**

Yayın, her bir bölümünde yayımlanan en son verileri içermektedir. Çoğunlukla tablolar üç yıllık, grafikler ise beş yıllık bilgilerle karşılaştırma olanağı sağlayacak biçimde düzenlenmiştir. Aksi belirtilmedikçe "yıl" takvim yılını göstermektedir.

Veri Kaynakları

Yayında sunulan veriler Türkiye İstatistik Kurumunun sayım ve anketlerinden, ayrıca diğer kuruluşların idari kayıtlarından derlenmektedir. Kaynak verilmeyen tablolardaki bilgiler Kurum tarafından hazırlanmıştır.

EXPLANATION**Coverage**

Information in the publication covers the most recent data in each chapter. Mostly, the tables are presented in three year period and the graphs are presented in five year period, in order to enable comparing. Unless otherwise stated, "year" refers to the calendar year.

Data Sources

Data presented in the publication are compiled from censuses and surveys conducted by the Turkish Statistical Institute and from administrative registers of the other organizations. Tables for which no source is indicated are based on information prepared by TurkStat.

1

Nüfus ve Göç Population and Migration

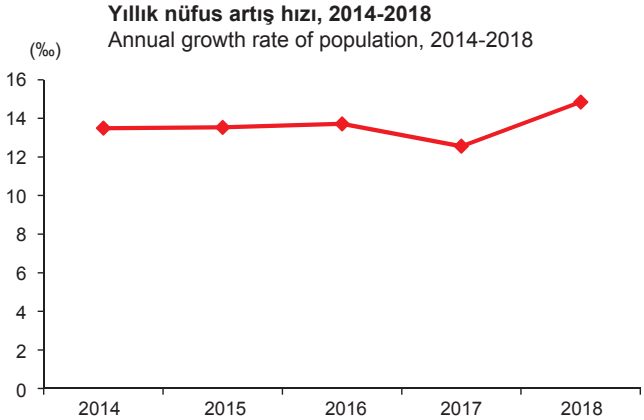
1.1 Nüfus, yıllık nüfus artış hızı ve nüfus yoğunluğu, 2007-2018

Population, annual growth rate of population and population density, 2007-2018

	Nüfus Population	Yıllık nüfus artış hızı (%)	Nüfus yoğunluğu
		Annual growth rate of population (%)	Population density
2007	70 586 256	-	92
2008	71 517 100	13,1	93
2009	72 561 312	14,5	94
2010	73 722 988	15,9	96
2011	74 724 269	13,5	97
2012	75 627 384	12,0	98
2013	76 667 864	13,7	100
2014	77 695 904	13,3	101
2015	78 741 053	13,4	102
2016	79 814 871	13,5	104
2017	80 810 525	12,4	105
2018	82 003 882	14,7	107

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2007-2018

Source: TurkStat, The results of Address Based Population Registration System (ABPRS), 2007-2018

1.2 İl, ilçe, belde ve köy sayısı, 2016-2018

Number of provinces, districts, towns and villages, 2016-2018

	2016	2017	2018
İl sayısı -Number of provinces	81	81	81
İlçe sayısı ⁽¹⁾ -Number of districts ⁽¹⁾	919	921	922
Belde/ilk kademe belediyesi sayısı			
Number of towns and submunicipalities	397	396	386
Köy sayısı ⁽²⁾ -Number of villages ⁽²⁾	18 373	18 380	18 275

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2016-2018

Source: TurkStat, The results of Address Based Population Registration System (ABPRS), 2016-2018

Not. İl, ilçe, belediye ve köylere göre sayı ve nüfuslar belirlenirken; Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü (NVİGM) tarafından, ilgili mevzuat ve idari kayıtlar uyarınca Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT)'nda yerleşim yerlerine yönelik olarak yapılan idari bağıllık ve tüzel kişilik değişiklikleri dikkate alınmıştır.

Note. Population and number of provinces, districts, municipalities and villages are determined according to the administrative attachment, legal entity and name changes recorded in the National Address Database (NAD) by the General Directorate of Civil Registration and Nationality (GDCRN) in accordance with the related regulations and administrative registers.

(1) İl merkezleri (merkez ilçeler) ilçe sayısına dahil değildir.

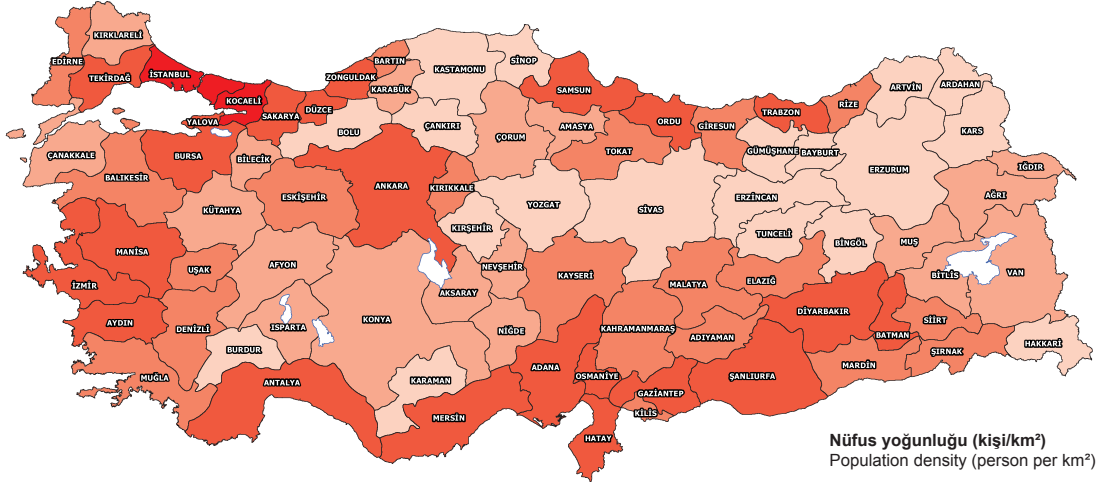
(1) Number of province centers (central districts) are not included.

(2) ADNKS'ye göre ikamet eden kişi kaydı olmayan köyler, köy sayısına dahil edilmiştir.

(2) Number of villages, in which there is no residing population according to ABPRS, are included.

Nüfus yoğunluğu, 2018

Population density, 2018

Nüfus yoğunluğu (kişi/km²)
Population density (person per km²)

- 12 - 40
- 41 - 60
- 61 - 100
- 101 - 500
- 501 - 2900

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2018

Address Based Population Registration System, 2018

1.3 Cinsiyete göre il/ilçe merkezi, belde/köy nüfusu, 2016-2018

Population of province/district centers and towns/villages by sex,
2016-2018

	2016	2017	2018
Toplam nüfus -Total population	79 814 871	80 810 525	82 003 882
Erkek -Male	40 043 650	40 535 135	41 139 980
Kadın -Female	39 771 221	40 275 390	40 863 902

İl ve ilçe merkezi nüfusunun toplam nüfus

içindeki oranı (%)-Proportion of province and
district centers population in total (%)

Toplam -Total	92,3	92,5	92,3
Erkek -Male	92,2	92,4	92,2
Kadın -Female	92,4	92,6	92,4

Belde ve köy nüfusunun toplam nüfus

içindeki oranı (%)-Proportion of towns and
villages population in total (%)

Toplam -Total	7,7	7,5	7,7
Erkek -Male	7,8	7,6	7,8
Kadın -Female	7,6	7,4	7,6

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2016-2018

Source: TurkStat, The results of Address Based Population Registration System (ABPRS), 2016-2018

1.4 İllere göre nüfus, 2018

Population by provinces, 2018

İl	Nüfus	İl	Nüfus	İl	Nüfus
Provinces	Population	Provinces	Population	Provinces	Population
Toplam-Total	82 003 882				
Adana	2 220 125	Giresun	453 912	Samsun	1 335 716
Adıyaman	624 513	Gümüşhane	162 748	Siirt	331 670
Afyonkarahisar	725 568	Hakkari	286 470	Sinop	219 733
Ağrı	539 657	Hatay	1 609 856	Sivas	646 608
Amasya	337 508	Isparta	441 412	Tekirdağ	1 029 927
Ankara	5 503 985	Mersin	1 814 468	Tokat	612 646
Antalya	2 426 356	İstanbul	15 067 724	Trabzon	807 903
Artvin	174 010	İzmir	4 320 519	Tunceli	88 198
Aydın	1 097 746	Kars	288 878	Şanlıurfa	2 035 809
Balıkesir	1 226 575	Kastamonu	383 373	Uşak	367 514
Bilecik	223 448	Kayseri	1 389 680	Van	1 123 784
Bingöl	281 205	Kırklareli	360 860	Yozgat	424 981
Bitlis	349 396	Kırşehir	241 868	Zonguldak	599 698
Bolu	311 810	Kocaeli	1 906 391	Aksaray	412 172
Burdur	269 926	Konya	2 205 609	Bayburt	82 274
Bursa	2 994 521	Kütahya	577 941	Karaman	251 913
Çanakkale	540 662	Malatya	797 036	Kırıkkale	286 602
Çankırı	216 362	Manisa	1 429 643	Batman	599 103
Çorum	536 483	Kahramanmaraş	1 144 851	Şırnak	524 190
Denizli	1 027 782	Mardin	829 195	Bartın	198 999
Diyarbakır	1 732 396	Muğla	967 487	Ardahan	98 907
Edirne	411 528	Muş	407 992	Iğdır	197 456
Elazığ	595 638	Nevşehir	298 339	Yalova	262 234
Erzincan	236 034	Niğde	364 707	Karabük	248 014
Erzurum	767 848	Ordu	771 932	Kilis	142 541
Eskişehir	871 187	Rize	348 608	Osmaniye	534 415
Gaziantep	2 028 563	Sakarya	1 010 700	Düzce	387 844

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2018

Source: TurkStat, The results of Address Based Population Registration System (ABPRS), 2018

1.5 Yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus, 2018

Population by age group and sex, 2018

Yaş grubu-Age group	Toplam-Total	Erkek-Male	Kadın-Female
Toplam-Total	82 003 882	41 139 980	40 863 902
0-4	6 484 986	3 327 780	3 157 206
5-9	6 358 920	3 264 508	3 094 412
10-14	6 340 423	3 254 277	3 086 146
15-19	6 424 267	3 299 449	3 124 818
20-24	6 547 129	3 347 297	3 199 832
25-29	6 276 469	3 190 023	3 086 446
30-34	6 333 153	3 205 205	3 127 948
35-39	6 576 072	3 316 603	3 259 469
40-44	5 846 026	2 953 329	2 892 697
45-49	5 310 707	2 670 183	2 640 524
50-54	4 701 324	2 372 182	2 329 142
55-59	4 172 341	2 076 882	2 095 459
60-64	3 445 861	1 692 130	1 753 731
65-69	2 612 207	1 245 979	1 366 228
70-74	1 856 922	835 353	1 021 569
75-79	1 262 550	539 825	722 725
80-84	793 736	318 882	474 854
85-89	485 914	182 957	302 957
90+	174 875	47 136	127 739

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2018

Source: TurkStat, The results of Address Based Population Registration System (ABPRS), 2018

1.6 Yaş bağımlılık oranı, 2016-2018

Age dependency ratio, 2016-2018

	(%)		
	2016	2017	2018
Toplam yaş bağımlılık oranı			
Total age dependency ratio	47,2	47,2	47,4
Genç bağımlılık oranı (0-14 yaş)			
Youth dependency ratio (Age 0-14)	34,9	34,7	34,5
Yaşlı bağımlılık oranı (65+yaş)			
Elderly dependency ratio (Age 65 and over)	12,3	12,6	12,9

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2016-2018

Source: TurkStat, The results of Address Based Population Registration System (ABPRS), 2016-2018

1.7 Cinsiyete göre ortanca yaş, 2016-2018

Median age by sex, 2016-2018

	2016	2017	2018
Ortanca yaş-Median age	31,4	31,7	32,0
Erkek-Male	30,8	31,1	31,4
Kadın-Female	32,0	32,4	32,7

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2016-2018

Source: TurkStat, The results of Address Based Population Registration System (ABPRS), 2016-2018

1.8 Yasal medeni durum ve cinsiyete göre nüfus, 2018

Population by legal marital status and sex, 2018

[15 ve daha yukarı yaştaki nüfus-Population 15 years of age and over]

	Toplam-Total	Erkek-Male	Kadın-Female
Toplam-Total	61 844 096	30 814 302	31 029 794
Hiç evlenmedi-Never married	16 993 863	9 724 281	7 269 582
Evli-Married	39 055 012	19 568 704	19 486 308
Boşandı-Divorced	2 402 247	1 033 587	1 368 660
Eşi öldü-Widowed	3 392 974	487 730	2 905 244

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2018

Source: TurkStat, The results of Address Based Population Registration System (ABPRS), 2018

Not. Yabancılar kapsama alınmamıştır.

Note. Foreigners are not included.

1.9 Ortalama hanehalkı büyüklüğü, 2016-2018

Average size of households, 2016-2018

	2016	2017	2018
Toplam-Total	3,5	3,4	3,4
İl ve ilçe merkezleri-Province/district centers	3,5	3,4	3,4
Belde ve köyler-Towns/villages	3,5	3,4	3,5

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2016-2018

Source: TurkStat, The results of Address Based Population Registration System (ABPRS), 2016-2018

1.10 Hanehalkı tiplerine göre hanehalkı oranı, 2016-2018

Proportion of households by type, 2016-2018

Hanehalkı tipleri-Type of households	Toplam hanehalkı içindeki oranı Proportion in total households		
	2016	2017	2018
Tek kişilik hanehalkı			
One-person households	14,9	15,4	16,1
Tek çekirdek aileden oluşan hanehalkı			
One-family households	66,4	66,1	65,3
Sadece eşlerden oluşan çekirdek aile			
Couple without resident children	14,2	14,2	14,1
Eşler ve çocuklardan oluşan çekirdek aile			
Couple with at least one resident child	44,0	43,5	42,3
Tek ebeveyn ve çocuklardan oluşan çekirdek aile-Lone parents with at least one resident child			
Baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aile			
Lone fathers with at least one resident child	1,7	1,8	1,9
Anne ve çocuklardan oluşan çekirdek aile			
Lone mothers with at least one resident child	6,5	6,7	7,0
En az bir çekirdek aile ve diğer kişilerden oluşan hanehalkı-Extended-family households			
Extended-family households	16,3	16,0	15,8
Çekirdek aile bulunmayan birden fazla kişiden oluşan hanehalkı-Multi-person no-family households			
Multi-person no-family households	2,4	2,5	2,8

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2016-2018

Source: TurkStat, The results of Address Based Population Registration System (ABPRS), 2016-2018

1.11 Cinsiyete ve yaşa göre beklenen yaşam süresi, 2015-2017

Life expectancy by sex and age, 2015-2017

Yaş-Age	(Yıl-Year)		
	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female
0	78,0	75,3	80,8
15	64,1	61,5	66,8
30	49,6	47,1	52,1
50	30,5	28,2	32,7
65	17,7	16,0	19,2

1.12 Doğum yeri durumuna göre nüfus, 2018

Population by place of birth status, 2018

	Nüfus	
	Population	(%)
Toplam nüfus-Total population	82 003 882	100,0
İkamet ettikleri ilde doğanlar		
Born in the province of residence	52 791 791	64,4
Farklı bir ilde doğanlar		
Born in a different province	25 553 878	31,2
Yurt dışında doğanlar-Born abroad	2 278 490	2,8
Doğum yeri bilinmeyen-Birthplace unknown	1 379 723	1,7

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2018

Source: TurkStat, The results of Address Based Population Registration System (ABPRS), 2018

1.13 Net göç hızına göre en fazla göç alan, göç veren iller, 2017-2018

The provinces with the highest in-migration and out-migration by rate of net migration, 2017-2018

İl Provinces	Toplam nüfus Total population	Aldığı göç In-migration	Verdiği göç Out-migration	Net göç hızı (‰)
				Rate of net migration (‰)
Net göç hızına göre en fazla göç alan iller				
The provinces with the highest in-migration according to their net migration rate				
Çankırı	216 362	40 460	12 433	138,5
Tunceli	88 198	11 211	5 884	62,3
Sinop	219 733	20 922	9 793	52,0
Gümüşhane	162 748	30 333	22 764	47,6
Rize	348 608	31 266	16 413	43,5
Net göç hızına göre en fazla göç veren iller				
The provinces with the highest out-migration according to their net migration rate				
Ağrı	539 657	20 091	29 482	-17,3
İstanbul	15 067 724	385 482	595 803	-13,9
Muş	407 992	15 742	20 789	-12,3
Van	1 123 784	34 691	44 954	-9,1
Gaziantep	2 028 563	44 704	62 206	-8,6

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2018

Source: TurkStat, The results of Address Based Population Registration System (ABPRS), 2018

Not. Türkiye'de ikamet eden yabancı nüfus kapsanmıştır.

Note. Foreigners residing within the borders of the country are covered.

1.14 Vatandaşlık ülkesine göre Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den giden göçün en fazla olduğu ülkeler, 2017

Countries with the largest immigrants and emigrants by country of citizenship, 2017

[31/12/2017 itibarıyla-Data as of 31/12/2017]

Vatandaşlık ülkesi	Türkiye'ye gelen göç	Vatandaşlık ülkesi	Türkiye'den giden göç
Country of citizenship	Immigrants	Country of citizenship	Emigrants
Toplam-Total	466 333	Toplam-Total	253 640
T.C. vatandaşları		T.C. vatandaşları	
Turkish Republic citizens	101 772	Turkish Republic citizens	113 326
Yabancı uyruklular		Yabancı uyruklular	
Foreign nationals	364 561	Foreign nationals	140 314
Irak-Iraq	97 054	Irak-Iraq	28 645
Afganistan-Afghanistan	37 747	Azerbaycan-Azerbaijan	10 555
Suriye-Syria	28 189	Suriye-Syria	9 382
Azerbaycan-Azerbaijan	20 865	Afganistan-Afghanistan	6 413
Türkmenistan-Turkmenistan	20 317	Çin-People's Republic of China	6 322
Diğer-Others	160 389	Diğer-Others	78 997

1.15 Yıllara göre nüfus projeksiyonları, 2019-2080

Population projections by years, 2019-2080

Yıl	Nüfus	Yıl	Nüfus
Year	Population	Year	Population
2019	82 886 421	2050	104 749 423
2020	83 900 373	2055	106 149 786
2025	88 844 934	2060	107 095 998
2030	93 328 574	2065	107 577 244
2035	97 176 768	2070	107 652 538
2040	100 331 233	2075	107 453 417
2045	102 843 989	2080	107 100 904

2

Demografi Demography

2.1 Doğurganlık göstergeleri, 2016-2018

Fertility indicators, 2016-2018

[31/03/2019 tarihi itibarıyla-Date as of 31/03/2019]

	2016 ^(r)	2017 ^(r)	2018
Doğum sayısı-Number of births	1 313 615	1 295 784	1 248 847
Erkek-Boy	674 284	665 297	641 056
Kız-Girl	639 331	630 487	607 791
Kaba doğum hızı (%)-Crude birth rate (%)	16,6	16,1	15,3
Toplam doğurganlık hızı (Çocuk sayısı)			
Total fertility rate (Number of children)	2,11	2,07	1,99
Annenin ortalama yaşı-Mean age of mother	28,6	28,7	28,9

Kaynak: Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Civil Registration and Nationality

(r) Doğum verileri güncel idari kayıtlarla revize edilmiştir.

(r) Birth data were revised with updated administrative records.

2.2 Evlenmeler ve boşanmalar, 2016-2018

Marriages and divorces, 2016-2018

	2016	2017	2018
Evlenme sayısı-Number of marriages	594 493	569 459	553 202
Kaba evlenme hızı (%)			
Crude marriage rate (‰)	7,50	7,09	6,80
Boşanma sayısı-Number of divorces	126 164	128 411	142 448
Kaba boşanma hızı (%)			
Crude divorce rate (‰)	1,59	1,60	1,75

Kaynak: Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Civil Registration and Nationality

2.3 Evlilik süresine göre boşanmalar, 2016-2018

Divorces by duration of marriage, 2016-2018

Evlilik süresi (Yıl) Duration of marriage (Year)	Sayı-Number			(%)		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Toplam-Total	126 164	128 411	142 448	100,0	100,0	100,0
1 yıldan az						
Less than 1 year	4 550	4 074	4 205	3,6	3,2	3,0
1-5	44 816	45 647	49 307	35,5	35,5	34,6
6-10	26 531	26 599	29 099	21,0	20,7	20,4
11-15	17 833	18 485	21 378	14,2	14,4	15,0
16-20	13 994	14 229	15 910	11,1	11,1	11,2
21-25	8 779	9 131	10 602	7,0	7,1	7,4
26+	9 495	10 107	11 778	7,5	7,9	8,3
Bilinmeyen-Unknown	166	139	169	0,1	0,1	0,1

Kaynak: Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Civil Registration and Nationality

2.4 Ölümlülük göstergeleri, 2016-2018

Mortality indicators, 2016-2018

[31/03/2019 tarihi itibarıyla-Date as of 31/03/2019]

	2016 ^(r)	2017 ^(r)	2018
Ölüm sayısı-Number of deaths	422 827	426 504	426 106
Erkek-Male	231 550	233 508	232 799
Kadın-Female	191 277	192 996	193 307
Kaba ölüm hızı (‰)-Crude death rate (‰)	5,3	5,3	5,2
Bebek ölüm sayısı-Number of infant deaths	12 915	12 118	11 629
Bebek ölüm hızı (‰)-Infant mortality rate (‰)	9,8	9,4	9,3
Erkek-Boy	10,4	9,9	9,8
Kız-Girl	9,3	8,8	8,7

Kaynak: Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Civil Registration and Nationality

(r) Ölüm verileri güncel idari kayıtlarla revize edilmiştir.

(r) Death data were revised with updated administrative records.

3

Yaşam Memnuniyeti Life Satisfaction

3.1 Cinsiyet ve yaş grubuna göre mutluluk düzeyi, 2017, 2018

Level of happiness by sex and age group, 2017, 2018

(%)

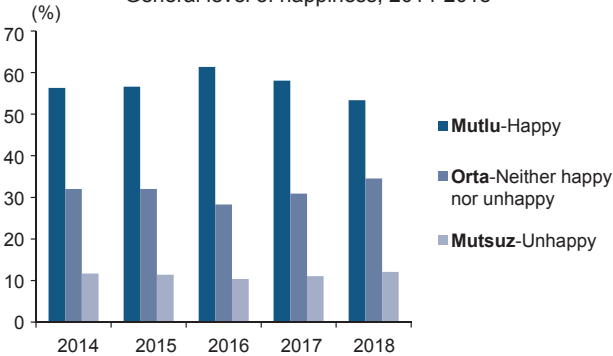
	Mutluluk düzeyi-Level of happiness					
	Orta					
	Mutlu Happy		Neither happy nor unhappy		Mutsuz Unhappy	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Toplam -Total	58,0	53,4	30,9	34,5	11,1	12,1
Erkek -Male	53,6	49,6	33,8	36,4	12,5	14,0
Kadın -Female	62,4	57,0	28,1	32,7	9,6	10,2
Yaş grubu -Age group						
18-24	61,3	55,4	29,9	35,1	8,8	9,5
25-34	58,6	53,2	31,9	36,4	9,5	10,4
35-44	55,9	50,7	33,3	36,9	10,9	12,3
45-54	53,1	47,8	33,0	36,4	13,9	15,7
55-64	56,2	55,7	31,0	31,8	12,8	12,6
65+	66,1	61,2	22,9	26,8	11,0	12,0

Kaynak: TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2017, 2018

Source: TurkStat, Life Satisfaction Survey, 2017, 2018

Genel mutluluk düzeyi, 2014-2018

General level of happiness, 2014-2018

3.2 Eğitim durumuna göre mutluluk düzeyi, 2017, 2018

Level of happiness by education level, 2017, 2018

(%)

Eğitim durumu Level of education	Mutluluk düzeyi-Level of happiness					
	Mutlu Happy		Orta Neither happy nor unhappy		Mutsuz Unhappy	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Toplam-Total	58,0	53,4	30,9	34,5	11,1	12,1
Bir okul bitirmedi No school completed	62,5	59,0	25,8	27,0	11,7	14,0
İlkokul-Primary school	57,7	52,3	30,5	35,0	11,8	12,7
İlköğretim veya ortaokul Primary education or junior high school	56,1	52,6	32,1	35,6	11,8	11,8
Lise ve dengi okul High school and equivalent	57,4	51,3	32,7	38,1	9,9	10,7
Yükseköğretim Higher education	56,9	53,9	33,4	34,8	9,7	11,3

Kaynak: TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2017, 2018

Source: TurkStat, Life Satisfaction Survey, 2017, 2018

3.3 Cinsiyete göre umut düzeyi, 2017, 2018

Level of hope by sex, 2017, 2018

(%)

	Umutlu-Hopeful		Umutlu değil-Not hopeful	
	2017	2018	2017	2018
Toplam-Total	73,4	72,1	26,6	27,9
Erkek-Male	72,2	71,1	27,8	28,9
Kadın-Female	74,7	73,0	25,3	27,0

Kaynak: TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2017, 2018

Source: TurkStat, Life Satisfaction Survey, 2017, 2018

3.4 Genel olarak kamu hizmetlerinden memnuniyet, 2016-2018

Satisfaction from public services in general, 2016-2018

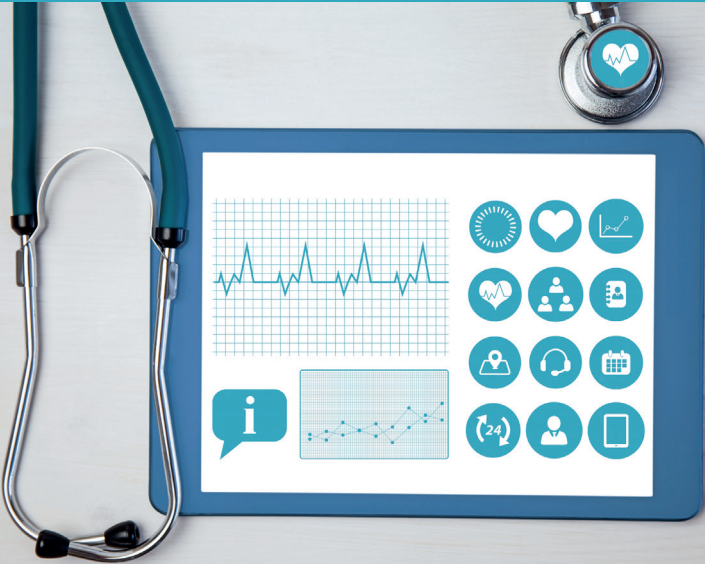
	(%)		
	2016	2017	2018
Sosyal Güvenlik Kurumu hizmetleri			
Services of Social Security Institution			
Memnun-Satisfied	67,9	62,5	63,1
Orta-Neither satisfied nor unsatisfied	8,3	10,6	10,8
Memnun değil-Not satisfied	7,5	8,6	9,1
Fikri yok-No idea	16,3	18,3	17,0
Sağlık hizmetleri-Health services			
Memnun-Satisfied	75,4	71,7	70,4
Orta-Neither satisfied nor unsatisfied	11,6	13,0	13,9
Memnun değil-Not satisfied	12,3	14,7	15,1
Fikri yok-No idea	0,7	0,7	0,5
Eğitim hizmetleri-Educational services			
Memnun-Satisfied	65,1	54,6	56,7
Orta-Neither satisfied nor unsatisfied	11,5	13,5	14,3
Memnun değil-Not satisfied	15,3	22,5	20,8
Fikri yok-No idea	8,2	9,4	8,2
Adli hizmetler-Judicial services			
Memnun-Satisfied	57,9	54,1	56,3
Orta-Neither satisfied nor unsatisfied	8,2	10,2	10,3
Memnun değil-Not satisfied	9,0	10,1	11,2
Fikri yok-No idea	24,8	25,6	22,3
Asayiş hizmetleri-Public security services			
Memnun-Satisfied	75,7	74,4	75,2
Orta-Neither satisfied nor unsatisfied	8,4	9,5	9,8
Memnun değil-Not satisfied	8,5	9,1	8,7
Fikri yok-No idea	7,5	6,9	6,3
Ulaştırma hizmetleri-Transportation services			
Memnun-Satisfied	78,4	72,3	74,8
Orta-Neither satisfied nor unsatisfied	7,9	10,0	9,9
Memnun değil-Not satisfied	10,9	14,9	12,7
Fikri yok-No idea	2,7	2,9	2,5

Kaynak: TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2016-2018

Source: TurkStat, Life Satisfaction Survey, 2016-2018

4

Sağlık ve Sosyal Koruma Health and Social Protection

4.1 Sağlık kurumu sayısı, toplam yatak sayısı ve bin kişi başına düşen yatak sayısı, 2015-2017

Number of medical institutions, total hospital beds and number of hospital beds per thousand population, 2015-2017

	2015	2016	2017
Toplam-Total	30 449	32 980	33 587
Yataklı sağlık kurumları			
Inpatient medical institutions	1 533	1 510	1 518
Sağlık Bakanlığına bağlı			
Attached to the Ministry of Health	865	876	879
Üniversite-University	70	69	68
Özel-Private	562	565	571
Diğer⁽¹⁾-Other⁽¹⁾	36	-	-
Yataksız sağlık kurumu⁽²⁾			
Outpatient medical institutions ⁽²⁾	28 916	31 470	32 069
Yatak sayısı-Number of hospital beds	209 648	217 771	225 863
Bin kişi başına düşen yatak sayısı			
Number of hospital beds per thousand population	2,66	2,73	2,79

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Health Services

(1) "Diğer" grubu altında belediyelere ait yataklı sağlık kurumları kapsamış olup, 2016 ve 2017 yıllarında sayıları az olduğundan "Özel" sektöre dahil edilmiştir. Ayrıca, 2015 yılında Millî Savunma Bakanlığı'na ait hastaneler "Diğer" grubuna dahil edilmiştir.

(1) Under the "Other" group, inpatient medical institutions owned by the municipalities are covered. They were included in the "Private" group because of a few number for the year 2016 and 2017. Ministry of Defence Hospitals were included in the "Other" group for the year 2015.

(2) Sağlık Ocağı, Aile Hekimliği Birimi, Sağlık Evi, Verem Savaş Dispanseri, AÇSAP Merkezi, Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi, Özel Poliklinik, Özel Tıp Merkezleri sayıları toplama dahil edilmiştir.

(2) The numbers of Community Health Centers, Family Medicine Units, Tuberculosis Dispensaries, MCH/FP Centers, Cancer Early Diagnosis, Screening and Training Centers, Specialty Medical Centers and Private Outpatients Clinics are included in the total.

4.2 Sağlık personeli sayısı, 2015-2017

Number of health care professionals, 2015-2017

[Tüm sektörler-All sectors]

	2015	2016	2017
Toplam personel-Total	856 792	871 334	920 939
Toplam hekim-Total physician	141 259	144 827	149 997
Uzman hekim-Specialist physician	77 622	78 620	80 951
Pratisyen hekim-General practitioner	41 794	43 058	44 649
Asistan hekim-Medical resident	21 843	23 149	24 397
Diş hekimi-Dentist	24 834	26 674	27 889
Eczacı-Pharmacist	27 530	27 864	28 512
Hemşire-Nurse	152 803	152 952	166 142
Ebe-Midwife	53 086	52 456	53 741
Diğer sağlık personeli			
Other health personnel	145 943	144 609	155 417
Diğer personel ve hizmet alımı-Other personnel and procurement of services	311 337	321 952	339 241

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Health Services, General Directorate of Management Services

4.3 Enfeksiyon hastalıklarının vaka sayısı, 2015-2017

Number of cases of the infectious diseases, 2015-2017

	2015	2016	2017
AİDS-AIDS	119	103	81
Yerli vaka-Local case	92	94	70
Yabancı vaka-Imported case	27	9	11
Kızamık-Measles	342	9	84
Yerli vaka-Local case	235	0	48
Yabancı vaka-Imported case	107	9	36
Tüberküloz-Tuberculosis	12 550	12 186	11 821
Yerli vaka-Local case	11 703	11 305	10 748
Yabancı vaka-Imported case	847	881	1 073
Sıtma-Malaria	221	209	214
Yerli vaka-Local case	0	0	0
Yabancı ve hariçten gelenden türeyen vaka-Imported case	221	209	214

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Health

4.4 Cinsiyete göre toplam kanser insidansı, 2013-2015

Total cancer incidence by sex, 2013-2015

[100 000'de, Dünya standart nüfusu-Per 100 000, World standard population]

	2013	2014	2015
Toplam -Total	227,2	210,2	212,6
Erkek -Male	267,9	246,8	247,6
Kadın -Female	186,5	173,6	177,5

Kaynak: Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Health

4.5 Organ nakli sayısı, 2015-2017

Number of organ transplantations, 2015-2017

	2015	2016	2017
Toplam -Total	4 552	4 911	4 908
Böbrek -Kidney	3 204	3 419	3 341
Karaciğer -Liver	1 216	1 395	1 446
Kalp -Heart	89	69	77
Akciğer -Lung	30	22	42
Pankreas -Pancreas	7	6	0
İnce bağırsak -Small intestine	6	0	2

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Health Services

4.6 Seçilmiş ölüm nedenlerinin dağılımı, 2016-2018

Distribution of selected causes of death, 2016-2018

[26/04/2018 tarihi itibarıyla-Date as of 26/04/2018]

Ölüm nedeni-Cause of death	2016 ⁽¹⁾	2017 ^(r)	2018
Tüm nedenler-All causes	420 189	423 878	421 164
Dolaşım sistemi hastalıkları			
Diseases of the circulatory system	166 069	167 267	161 920
İyi huylu ve kötü huylu tümörler (malign ve benign neoplazmlar)-Neoplasms	81 647	81 886	83 163
Solunum sistemi hastalıkları			
Diseases of the respiratory system	49 296	50 224	52 568
Endokrin (iç salgı bezi), beslenme ve metabolizmaya ilgili hastalıklar			
Endocrine, nutritional and metabolic diseases	20 731	20 219	20 074
Sinir sistemi ve duyu organları hastalıkları			
Diseases of the nervous system and the sense organs	20 220	20 623	20 766
Dışsal yaralanma nedenleri ve zehirlenmeler			
External causes of injury and poisoning	21 473	21 533	18 462
Diğer-Other	60 753	62 126	64 211

(1) Tablodaki değerler, ilgili yılda revize edilmiş değerlerin son halini göstermektedir.

(1) Figures in the table indicate the final state of the revised values in the respective year.

(r) İdari kayıtların güncellenmesi nedeniyle revize edilmiştir.

(r) Data have been revised due to the update of the administrative registrations.

4.7 Çocukların son 6 ay içinde geçirdiği başlıca hastalık/sağlık sorunlarının cinsiyete göre dağılımı, 2016

The percentage of main diseases/health problems of children in the last 6 months by sex, 2016

[0-6 yaş grubundaki çocuklar-Children in 0-6 age group]

(%)			
Hastalık/Sağlık sorunu	Toplam	Erkek	Kadın
Disease/Health problem	Total	Male	Female
Üst solunum yolu enfeksiyonu			
(Tonsilit, orta kulak iltihabı, farenjit vb.)			
Upper respiratory tract infection (Tonsillitis, middle ear infections, pharyngitis, etc.)	42,6	42,6	42,6
İshal-Diarrhea	32,3	31,6	33,0
Bulaşıcı hastalıklar (Suçiçeği, kabakulak vb.)			
Communicable diseases (Varicella, mumps etc.)	9,2	9,4	9,0
Kansızlık (Demir eksikliği anemisi vb.)			
Anemia (Iron deficiency anemia, etc.)	5,4	5,8	4,9
Ağız ve diş sağlığı sorunları			
Oral and dental health problems	7,3	7,7	7,0
Alt solunum yolu enfeksiyonu (Zatürre vb.)			
Lower respiratory tract infection (Pneumonia, etc.)	11,1	11,0	11,1
İdrar yolu enfeksiyonu-Urinary tract infection	4,1	2,8	5,4
Cilt hastalıkları-Skin diseases	2,9	3,2	2,6
D vitamini eksikliğine bağlı kemik bozuklukları			
(Raşitizm)-Bone deformities caused by vitamin D lack (Rickets)	1,8	1,5	2,1

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması, 2016

Source: TurkStat, Turkey Health Interview Survey, 2016

4.8 Çocukların son 6 ay içinde geçirdiği başlıca hastalık/sağlık sorunlarının cinsiyete göre dağılımı, 2016

The percentage of main diseases/health problems of children in the last 6 months by sex, 2016

[7-14 yaş grubundaki çocuklar-Children in 7-14 age group]

Hastalık/Sağlık sorunu Disease/Health problem	Toplam		
	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female
Ağız ve diş sağlığı sorunları			
Oral and dental health problems	23,4	23,7	23,2
Göz ile ilgili sorunlar -Visual problems	13,6	12,2	15,1
Enfeksiyöz hastalıklar -Infectious diseases	7,9	7,6	8,3
Cilt hastalıkları -Skin diseases	5,8	4,8	6,9
Beslenme ile ilişkili hastalıklar			
Diseases related with nutrition	3,3	3,4	3,1
İşitme ile ilgili sorunlar -Hearing problems	2,3	2,0	2,6
Ruh sağlığı sorunları -Mental health problems	1,3	1,4	1,3
Kas iskelet sistemi hastalıkları			
Musculoskeletal system diseases	1,8	2,2	1,4

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması, 2016

Source: TurkStat, Turkey Health Interview Survey, 2016

4.9 Bireylerin son 12 ay içerisinde yaşadığı ilk beş hastalık/sağlık sorunlarının cinsiyete göre dağılımı, 2016

The percentage of first five diseases/health problems declared in the last 12 months by individuals by sex, 2016

[15+yaş-age]

Hastalık/Sağlık sorunu Disease/Health problem	Toplam		
	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female
Bel bölgesi problemleri (Bel ağrısı, bel fıtığı, diğer bel defektleri) -Low back disorders (Lumbago, back hernia, other back defections)	27,1	21,4	32,8
Hipertansiyon -High blood pressure (Hypertension)	15,8	11,1	20,5
Boyun bölgesi problemleri (Boyun ağrısı, boyun fıtığı, diğer boyun defektleri) -Neck disorders (Neck pain, neck hernia, other neck defections)	18,1	11,5	24,6
Alerji (Alerjik rinit, dermatit, yiyecek vb. alerjisi) (Alerjik astım hariç) -Allergy, such as rhinitis, eye inflammation dermatitis, food allergy or other (Allergic asthma excluded)	10,8	7,5	13,9
Şeker hastalığı (Diyabet) -Diabetes	9,1	7,1	10,9

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması, 2016

Source: TurkStat, Turkey Health Interview Survey, 2016

4.10 Bireylerin vücut kitle indeksinin cinsiyete göre dağılımı, 2016

Body mass index distribution of individuals by sex, 2016

[15 ≥ yaş-age]

	(%)			
	Düşük kilolu	Normal kilolu	Obez öncesi ⁽¹⁾	Obez
	Underweight	Normal weight	Pre-obese ⁽¹⁾	Obese
Toplam -Total	4,0	42,1	34,3	19,6
Erkek -Male	2,5	43,8	38,6	15,2
Kadın -Female	5,6	40,4	30,1	23,9

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması, 2016

Source: TurkStat, Turkey Health Interview Survey, 2016

(1) "Fazla kilolu" ifadesi "obez öncesi" olarak değiştirilmiştir.

(1) The phrase "overweight" has been changed with "pre-obese".

4.11 Bireylerin tütün mamulü kullanma durumunun cinsiyete göre dağılımı, 2016

The percentage of individuals' status of smoking tobacco products by sex, 2016

[15+yaş-age]

	(%)		
	Toplam	Erkek	Kadın
	Total	Male	Female
Her gün kullanan -Daily smoker	26,5	40,1	13,3
Ara sıra kullanan -Occasional smoker	4,1	4,0	4,1
Daha önce kullanan -Non-smoker	12,9	19,3	6,7
Hiç kullanmayan -Never smoker	56,5	36,6	75,9

Kaynak: TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması, 2016

Source: TurkStat, Turkey Health Interview Survey, 2016

4.12 Sağlık harcamaları, 2015-2017

Health expenditures, 2015-2017

	2015	2016	2017
Toplam sağlık harcaması (Milyon TL)			
Total health expenditure (Million TL)	104 568	119 756	140 647
Kişi başı sağlık harcaması (TL)			
Health expenditure per capita (TL)	1 337 ^(r)	1 511 ^(r)	1 751
Toplam sağlık harcamasının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı (%) -Proportion of total health expenditure to gross domestic product (%)	4,5	4,6	4,5

(r) Yıl ortası nüfustaki güncellemeler nedeniyle, ilgili gösterge 2015 ve 2016 yılları için revize edilmiştir.

(r) Related indicator for the year of 2015 and 2016 has been revized due to the update of mid-year population.

4.13 Sosyal koruma harcamalarının yardım türlerine göre dağılımı, 2015-2017

Distribution of expenditures on social protection by type of benefits, 2015-2017

(Milyon TL-Million TL)

	2015	2016 ^(r)	2017
Sosyal koruma harcamaları toplamı			
Total social protection expenditure	280 074	336 520	382 639
İdari masraflar ve diğer harcamalar			
Administration costs and other expenditure	5 163	5 744	7 108
Sosyal koruma yardımları toplamı			
Total social protection benefits	274 912	330 776	375 531
Hastalık/sağlık bakımı -Sickness/health care	80 463	91 330	103 077
Engelli/malül -Disability	10 124	11 982	13 317
Emekli/yaşlı -Old age	133 515	162 139	185 036
Dul/yetim -Survivors	32 719	39 615	44 684
Aile/çocuk -Family/children	8 901	12 319	14 891
İşsizlik -Unemployment	5 263	8 172	8 672
Sosyal dışlanma b.y.s -Social exclusion n.e.c.	3 927	5 218	5 853

Not. Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Note. Figures in the table may not add up to totals due to the roundings.

(r) İdari kayıtların güncellenmesi nedeniyle revize edilmiştir.

(r) Data have been revized due to the update of the administrative registrations.

4.14 Sosyal koruma kapsamında maaş alan kişi sayısı, 2015-2017

Number of pension beneficiaries, 2015-2017

(Bin kişi-Thousand people)

	2015	2016 ^(r)	2017
Toplam maaş alan kişi sayısı⁽¹⁾			
Total pension beneficiaries ⁽¹⁾	12 536	12 898	13 260
Engelli/malül maaşı alan kişi sayısı			
Pension beneficiaries in disability function	831	840	847
Emekli/yaşlı maaşı alan kişi sayısı			
Pension beneficiaries in old age function	8 534	8 811	9 094
Dul/yetim maaşı alan kişi sayısı			
Pension beneficiaries in survivors' function	3 407	3 569	3 660
Toplam emekli/yaşlı ve dul/yetim maaşı alan kişi sayısı⁽¹⁾-Total beneficiaries in old-age and survivors functions⁽¹⁾	11 707	12 062	12 416

(1) İlgili değerlerin toplamı vermeme nedeni, mükerrer maaş alanların temizlenmiş olmasıdır.

(1) The related numbers don't give the totals for the reason of cleaning the double countings.

(r) İdari kayıtların güncellenmesi nedeniyle revize edilmiştir.

(r) Data have been revized due to the update of the administrative registrations.

5

Sosyal Güvenlik Social Security

5.1 Sosyal güvenlik kapsamında aktif çalışan kişi sayısı, 2016-2018

Number of active insured persons within the scope of social security,
2016-2018

	2016	2017	2018
Toplam-Total	21 131 838	22 280 463	22 072 840
Sosyal Sigortalar Kurumu (4-1/a)			
Social Insurance Institution (4-1/a)	15 355 158	16 369 073	16 054 759
Bağ-Kur (4-1/b)			
Bağ-Kur (4-1/b)	2 794 132	2 923 994	2 984 780
Emekli Sandığı (4-1/c)-Government			
Employees Retirement Fund (4-1/c)	2 982 548	2 987 396	3 033 301

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu

Source: Social Security Institution

5.2 Sosyal güvenlik kapsamında aylık alan kişi sayısı, 2016-2018

Number of pensioners within the scope of social security, 2016-2018

	2016	2017	2018
Toplam-Total	11 755 203	12 154 140	12 613 151
Sosyal Sigortalar Kurumu (4-1/a)			
Social Insurance Institution (4-1/a)	7 144 139	7 434 132	7 736 004
Bağ-Kur (4-1/b)			
Bağ-Kur (4-1/b)	2 559 823	2 585 362	2 652 722
Emekli Sandığı (4-1/c)⁽¹⁾-Government			
Employees Retirement Fund (4-1/c) ⁽¹⁾	2 051 241	2 134 646	2 224 425

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu

Source: Social Security Institution

(1) Emekli sayısına, sandığa tabi hizmeti olup diğer sosyal güvenlik kurumlarından emekli olanlar kapsamamıştır.

(1) Data concerning the retired persons does not cover persons who are in other social security institutions even though they belong.

5.3 Türkiye İş Kurumuna kayıt yaptıran işsizler ve işe yerleştirilenler, 2016-2018

The unemployed registered and placements by the Turkish Employment Organization, 2016-2018

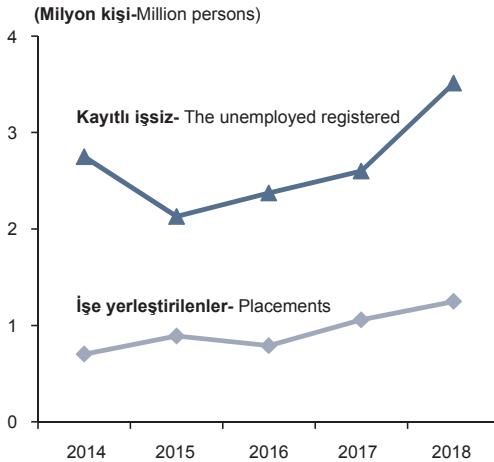
	2016	2017	2018
Kayıtlı işsiz			
The unemployed registered	2 372 038	2 599 292	3 509 603
İşe yerleştirilenler-Placements	789 133	1 057 249	1 247 788

Kaynak: Türkiye İş Kurumu

Source: Turkish Employment Organization

Kayıtlı işsiz ve işe yerleştirilenler, 2014-2018

The unemployed registered and placements, 2014-2018

6

Eğitim ve Kültür Education and Culture

6.1 Okuryazarlık ve cinsiyete göre nüfus, 2016-2018

Population by literacy and sex, 2016-2018

[15 ve daha yukarı yaştaki nüfus-Population 15 years of age and over]

	2016	2017	2018
	Sayı-Number		
Toplam-Total	60 202 558	61 017 157	61 844 096
Okuma yazma bilen-Literate	57 246 916	58 213 792	59 156 007
Okuma yazma bilmeyen-Illiterate	2 462 604	2 330 640	2 197 257
Bilinmeyen-Unknown	493 038	472 725	490 832
Erkek-Male			
Okuma yazma bilen-Literate	29 377 115	29 818 483	30 257 344
Okuma yazma bilmeyen-Illiterate	384 654	356 073	325 116
Bilinmeyen-Unknown	237 829	223 949	231 842
Kadın-Female			
Okuma yazma bilen-Literate	27 869 801	28 395 309	28 898 663
Okuma yazma bilmeyen-Illiterate	2 077 950	1 974 567	1 872 141
Bilinmeyen-Unknown	255 209	248 776	258 990
	(%)		
Toplam-Total			
Okuma yazma bilen-Literate	95,9	96,2	96,4
Okuma yazma bilmeyen-Illiterate	4,1	3,8	3,6
Erkek-Male			
Okuma yazma bilen-Literate	98,7	98,8	98,9
Okuma yazma bilmeyen-Illiterate	1,3	1,2	1,1
Kadın-Female			
Okuma yazma bilen-Literate	93,1	93,5	93,9
Okuma yazma bilmeyen-Illiterate	6,9	6,5	6,1

Kaynak: Ulusal Eğitim İstatistikleri Veri Tabanı, 2016-2018

Source: National Education Statistics Database, 2016-2018

Not.1. Oranlar hesaplanırken bilinmeyen kapsamamıştır.

2. Yabancılar kapsama alınmamıştır.

Note.1. Proportions are calculated by excluding unknown.

2. Foreigners are not included.

6.2 Bitirilen eğitim durumuna ve cinsiyete göre nüfus, 2018

Population by attained education level and sex, 2018

[15 ve daha yukarı yaştaki nüfus-Population 15 years of age and over]

Eğitim durumu	Toplam	Erkek	Kadın
Attained education level	Total	Male	Female
Toplam-Total	61 844 096	30 814 302	31 029 794
Okuma yazma bilmeyen-Illiterate	2 197 257	325 116	1 872 141
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen-Literate without a diploma	2 858 776	736 123	2 122 653
İlkokul-Primary school	13 032 445	5 349 082	7 683 363
İlköğretim-Primary education	8 832 635	5 067 482	3 765 153
Ortaokul ve dengi meslek okulu			
Junior and vocational high school	8 695 145	4 806 393	3 888 752
Lise ve dengi meslek okulu			
High and vocational high school	14 785 993	8 380 125	6 405 868
Yüksekokul veya fakülte-Universities and other higher educational institutions	9 754 499	5 235 988	4 518 511
Yüksek lisans (5 veya 6 yıllık fakülteler dahil)			
Master (Including 5 or 6 years faculties)	989 432	559 339	430 093
Doktora-Doctorate	207 082	122 812	84 270
Bilinmeyen-Unknown	490 832	231 842	258 990

Kaynak: Ulusal Eğitim İstatistikleri Veri Tabanı, 2018

Source: National Education Statistics Database, 2018

Not. Yabancılar kapsama alınmamıştır.

Note. Foreigners are not included.

6.3 Öğretim yılı ve eğitim seviyesine göre cinsiyet oranı⁽¹⁾, 2015/16-2017/18Sex ratio by educational year and level of education⁽¹⁾, 2015/16-2017/18

(%)

Eğitim seviyesi-Level of education	2015/16	2016/17	2017/18
İlkokul-Primary school	100,6	100,1	99,8
Ortaokul-Lower secondary school	103,2	101,6	101,8
Ortaöğretim-Upper secondary education	95,6	94,3	93,3
Yükseköğretim-Higher education	90,5	92,0	93,3

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2017/18

Source: Ministry of Education, National Education Statistics, Formal Education 2017/18

(1) Cinsiyet oranı: Belirli bir öğretim yılında ilgili öğretim türünün kız çocuk brüt okullaşma oranının, aynı öğretim yılında ilgili öğretim türünün erkek çocuk brüt okullaşma oranına olan göreceli büyüklüğünü göstermektedir. İki farklı göstergenin (brüt okullaşma oranlarının) birbirine oranlanmasıyla yapılan hesaplamaların 100 ile çarpılmasıdır.

(1) Student sex ratio: It indicates the relative greatness of female gross schooling ratio as compared to male gross schooling ratio in a specific educational year and level of education. It is obtained by dividing the female gross schooling ratio by the male gross schooling ratio multiplied by 100.

6.4 Öğretim yılı ve eğitim seviyesine göre okullaşma oranı, 2015/'16-2017/'18

Schooling ratio by educational year and level of education,
2015/'16-2017/'18

Eğitim seviyesi Level of education	2015/'16		2016/'17		2017/'18	
	Brüt Gross	Net	Brüt Gross	Net	Brüt Gross	Net
İlkokul						
Primary school	99,2	94,9	96,0	91,2	96,9	91,5
Erkek-Male	98,9	94,5	95,9	91,1	96,9	91,4
Kadın-Female	99,5	95,2	96,0	91,2	96,8	91,7
Ortaokul						
Lower secondary school	107,1	94,4	105,3	95,7	102,5	94,5
Erkek-Male	105,5	94,4	104,5	95,6	101,6	94,3
Kadın-Female	108,9	94,4	106,1	95,8	103,4	94,7
Ortaöğretim						
Upper secondary education	109,9	79,8	106,9	82,5	108,4	83,6
Erkek-Male	112,3	79,4	110,0	82,7	112,1	83,8
Kadın-Female	107,3	80,2	103,7	82,4	104,5	83,4
Yükseköğretim						
Higher education	95,9	40,9	102,0	41,7	107,4	45,6
Erkek-Male	100,6	39,2	106,2	39,6	111,1	44,0
Kadın-Female	91,0	42,6	97,6	43,9	103,6	47,4

Kaynak: Millî Eğitim Bakanlığı, Millî Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2017/'18

Source: Ministry of Education, National Education Statistics, Formal Education 2017/'18

Not. Okullaşma oranları 2007/'08 öğretim yılından itibaren Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre hesaplanmaktadır.

Note. Schooling ratios from 2007/'08 educational year were calculated according to the results of the Address Based Population Registration System.

6.5 Eğitim kurumlarına göre öğrenciler, 2016/'17-2017/'18

Students by educational institutions, 2016/'17-2017/'18

Eğitim kurumu Educational institutions	2016/'17		
	Okul ⁽⁴⁾ School ⁽⁴⁾	Öğrenci Students	Öğretmen ⁽⁵⁾ Teacher ⁽⁵⁾
Okul öncesi eğitim⁽¹⁾ -Pre-school ⁽¹⁾	29 293	1 326 123	77 109
İlkokul -Primary school	25 479	4 972 430	292 878
Ortaokul -Lower secondary school	17 879	5 554 415	324 350
Genel lise⁽¹⁾ -General secondary education ⁽¹⁾	5 225	3 136 440	147 052
Mesleki ve teknik lise⁽¹⁾ -Vocational and technical secondary education ⁽¹⁾	5 851	2 713 530	185 988
Yükseköğretim⁽²⁾⁽³⁾ -Higher education ⁽²⁾⁽³⁾	3 729	6 627 505	151 763
	2017/'18		
Okul öncesi eğitim⁽¹⁾ -Pre-school ⁽¹⁾	31 246	1 501 088	84 257
İlkokul -Primary school	24 967	5 104 599	297 176
Ortaokul -Lower secondary school	18 745	5 590 134	339 850
Genel lise⁽¹⁾ -General secondary education ⁽¹⁾	5 717	3 074 642	159 579
Mesleki ve teknik lise⁽¹⁾ -Vocational and technical secondary education ⁽¹⁾	6 066	2 614 785	188 390
Yükseköğretim⁽²⁾⁽³⁾ -Higher education ⁽²⁾⁽³⁾	3 827	7 010 598	158 098

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İstatistikleri, 2017/'18

Source: Ministry of Education, National Education Statistics, 2017/'18

(1) Resmi ve özel okulları kapsar.

(1) It covers public and private schools.

(2) Kaynak: Yükseköğretim Kurulu

(2) Source: Council of Higher Education

(3) Ön lisans ve lisans düzeyindeki öğrenci sayıları kapsamıştır.

(3) Number of associate and undergraduate students are included.

(4) Faal olan okullar kapsamıştır.

(4) Active schools are included.

(5) Toplam öğretmen, kadrolu ve sözleşmeli öğretmenleri kapsar.

(5) Total of teachers includes permanent and contractual teaching staff.

6.6 Yükseköğretim kurumlarında (lisans) öğretim alanına göre öğrenci sayıları, 2018/'19

Number of undergraduates in higher educational institutions by fields of study, 2018/'19

Öğretim alanı-Field of study	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female
Toplam-Total	4 420 699	2 379 422	2 041 277
Bilişim ve iletişim teknolojileri (BİT)-Information and communication technologies (ICTS)	8 567	6 666	1 901
Doğa bilimleri, matematik ve istatistik Natural sciences, mathematics and statistics	129 348	62 910	66 438
Eğitim-Education	315 876	108 932	206 944
Hizmetler-Services	117 228	71 899	45 329
İş, yönetim ve hukuk Business, administration and law	1 724 999	1 028 529	696 470
Mühendislik, imalat ve inşaat Engineering, manufacturing and construction	533 016	381 989	151 027
Sağlık ve refah-Health and welfare	287 970	101 278	186 692
Sanat ve beşeri bilimler-Arts and humanities	567 416	244 615	322 801
Sosyal bilimler, gazetecilik ve enformasyon Social sciences, journalism and information	690 037	341 259	348 778
Tarım, ormancılık, balıkçılık ve veterinerlik Agriculture, forestry, fisheries and veterinary	46 242	31 345	14 897

Kaynak: Yükseköğretim Kurulu (YÖK), Yükseköğretim İstatistikleri, 2018/'19

Source: Council of Higher Education, Higher Education Statistics, 2018/'19

6.7 Yurt dışında öğrenim gören burslu öğrenci sayıları, 2015-2017

Number of sholarship students studying abroad, 2015-2017

	2015 ⁽¹⁾	2016 ⁽²⁾	2017 ⁽³⁾
Toplam -Total	2 987	2 948	2 516
Dil öğrenimi -Language learning	582	421	172
Yüksek lisans -Master	947	1 271	1 031
Doktora -Doctorate	1 419	1 237	1 307
Staj -Internship	39	19	6

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı; Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü

Source: The Ministry of National Education; General Directorate of Higher Education and Study Abroad

(1) 02/03/2016 tarihi itibarıyla.

(1) As of 02/03/2016.

(2) 07/07/2017 tarihi itibarıyla.

(2) As of 07/07/2017.

(3) 10/07/2018 tarihi itibarıyla.

(3) As of 10/07/2018.

6.8 Öğretim elemanlarının akademik görevlerine göre sayıları, 2018/'19

Number of teaching staff by academic title, 2018/'19

	Toplam	Erkek	Kadın
	Total	Male	Female
Profesör -Professor	26 453	18 097	8 356
Doçent -Associate professor	15 451	9 349	6 102
Doktor öğretim üyesi -Assistant professor	39 464	22 352	17 112
Öğretim görevlisi -Instructor	36 461	18 170	18 291
Araştırma görevlisi -Research assistant	48 396	23 866	24 530

Kaynak: Yükseköğretim Kurulu (YÖK), Yükseköğretim İstatistikleri, 2018/'19

Source: Council of Higher Education, Higher Education Statistics, 2018/'19

6.9 Eğitim harcamaları temel göstergeleri, 2015-2017

Basic indicators on education expenditure, 2015-2017

	2015 ⁽¹⁾	2016 ⁽¹⁾	2017
Toplam eğitim harcaması (Milyon TL)			
Total education expenditure (Million TL)	135 249	160 733	176 452
Öğrenci başına eğitim harcaması (TL)			
Education expenditure per student (TL)	6 426	7 498	8 111
Eğitim harcamasının gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı (%) -Expenditure on education as a percentage of GDP (%)	5,8	6,2	5,7

6.10 Kütüphane, kitap ve kütüphaneden yararlanan kişi sayısı, 2015-2017

Number of libraries, books and persons benefiting, 2015-2017

	2015	2016	2017
Milli Kütüphane-National Library			
Kütüphane sayısı-Number of libraries	1	1	1
Kitap sayısı (Bin)-Number of books (Thousand)	1 262 ⁽¹⁾	1 299	1 410
Kütüphaneden yararlanan kişi sayısı (Bin)			
Number of persons benefiting (Thousand)	524	636	630
Halk kütüphanesi-Public libraries			
Kütüphane sayısı-Number of libraries	1 130	1 137	1 146
Kitap sayısı (Bin)-Number of books (Thousand)	18 097	18 828	19 994
Kütüphaneden yararlanan kişi sayısı (Bin)			
Number of persons benefiting (Thousand)	23 529	23 267	25 091
Üniversite kütüphanesi-University libraries			
Kütüphane sayısı-Number of libraries	555	552	564
Kitap sayısı (Bin)-Number of books (Thousand)	15 257	15 236	16 386
Örgün ve yaygın eğitim kurum kütüphaneleri			
Formal and non-formal education institutions libraries			
Kütüphane sayısı-Number of libraries	27 836	27 280	26 415
Kitap sayısı (Bin)-Number of books (Thousand)	32 328	27 430	26 707

Kaynak: Milli Kütüphane Başkanlığı, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, üniversite rektörlükleri, Milli Eğitim Bakanlığı

Source : Presidency of National Library, General Directorate of Libraries and Publications, rectorates of universities, Ministry of National Education

(1) 2015 yılı sonunda Milli Kütüphane Başkanlığı'nın otomasyon sisteminde yaptığı değişiklik nedeniyle rakamlar güncellenmiştir.

(1) At the end of 2015, because of the change in Library Automation System by National Library of Turkey, the figures were updated.

6.11 Gazetelerin ve dergilerin coğrafi kapsama (yayın bölgesi) göre sayısı, 2015-2017

Number of newspapers and magazines by geographical coverage (region of publishing), 2015-2017

	Gazete-Newspapers			Dergi-Magazines		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Toplam -Total	2 731	2 527	2 474	4 071	3 738	3 650
Yerel -Local	2 447	2 293	2 247	1 513	1 470	1 230
Bölgesel -Regional	112	66	51	296	218	186
Yaygın (Ulusal) -National	172	168	176	2 262	2 050	2 234

6.12 Sinema salonu, gösterilen film ve seyirci sayısı, 2015-2017

Number of movie houses, pictures shown and audiences, 2015-2017

	2015	2016	2017
Sinema salonu sayısı -Number of movie houses	2 356	2 483	2 692
Gösterilen film sayısı -Number of pictures shown	49 151	53 443	58 214
Seyirci sayısı (Bin) -Audiences (Thousand)	57 148	55 261	68 483

Kaynak: Sinema müdürlükleri

Source: Directorates of cinemas

6.13 Tiyatro salonu, oynanan eser ve seyirci sayısı, 2014/'15-2016/'17

Number of theater halls, shows and audiences, 2014/'15-2016/'17

	2014/'15	2015/'16	2016/'17
Tiyatro salonu sayısı -Number of theater halls	719	721	783
Oynanan eser sayısı -Number of shows	6 825	7 766	8 948
Seyirci sayısı (Bin) -Audiences (Thousand)	5 853	6 017	7 006

Kaynak: Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, belediye, resmi kurum ve özel tiyatro müdürlükleri

Source: General Directorate of State Theaters, municipalities, directorates of official and private theaters

6.14 Opera ve bale salonu, oynanan eser ve seyirci sayısı, 2015/'16-2017/'18

Number of opera and ballet halls, shows and audiences, 2015/'16-2017/'18

	2015/'16	2016/'17	2017/'18
Opera ve bale salonu sayısı			
Number of opera and ballet halls	11	11	11
Oynanan eser sayısı-Number of shows	170	198	202
Seyirci sayısı-Audiences	272 578	281 069	293 002

Kaynak: Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of State Opera and Ballet

6.15 Müze, müzedeki eser, müze ve ören yeri ziyaretçi sayısı, 2015-2017

Number of museums, works and visitors to the museums and ruins, 2015-2017

	2015	2016	2017
Müze sayısı-Number of museums	409	417	438
Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı müzeler			
Museums affiliated to Culture and Tourism Ministry	193	193	199
Özel müzeler-Private museums	216	224	239
Müzedeki eser sayısı (Bin)			
Number of works (Thousand)	3 629	3 686	3 693
Müze ve ören yeri ziyaretçi sayısı (Bin)-Number of visitors to the museums and ruins (Thousand)	37 048	25 288	30 662

Kaynak: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Cultural Heritage and Museums

7

Turizm
Tourism

7.1 Giriş yapan yabancı ve vatandaşlar, 2016-2018

Arriving foreigners and citizens, 2016-2018

	2016	2017	2018
Yabancı-Foreigner	25 352 213	32 410 034	39 488 401
Vatandaş-Citizen	13 443 961	14 444 990	15 004 976

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Security

7.2 Çıkış yapan yabancı ve vatandaşlar, 2016-2018

Departing foreigners and citizens, 2016-2018

	2016	2017	2018
Yabancı-Foreigner	25 432 123	32 382 449	39 304 178
Vatandaş-Citizen	13 505 247	14 578 401	14 893 855

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Security

7.3 Seçilmiş milliyetlere göre giriş yapan yabancılar, 2016-2018

Arriving foreigners by selected nationalities, 2016-2018

	2016	2017	2018
Almanya-Germany	3 890 074	3 584 653	4 512 360
İngiltere-United Kingdom	1 711 481	1 658 715	2 254 871
Bulgaristan-Bulgaria	1 690 766	1 852 867	2 386 885
Gürcistan-Georgia	2 206 266	2 438 730	2 069 392
Rusya Federasyonu-Russian Fed.	866 256	4 715 438	5 964 613
İran-Iran	1 665 160	2 501 948	2 001 744

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Security

7.4 Çıkış yapan ziyaretçi sayısı, turizm geliri ve kişi başı ortalama harcama, 2016-2018

Number of departing visitors, tourism income and average expenditure per capita, 2016-2018

	2016	2017	2018
Çıkış yapan ziyaretçi sayısı			
Number of departing visitors	31 365 330	38 620 346	45 628 673
Yabancı⁽¹⁾-Foreigner⁽¹⁾	25 265 406	32 079 527	38 951 902
Vatandaş (Yurt dışında ikamet eden)			
Citizen (Resident abroad)	6 099 924	6 540 819	6 676 771
Turizm geliri⁽²⁾ (Bin \$)			
Tourism income ⁽²⁾ (Thousand \$)	22 107 440	26 283 656	29 512 926
Yabancı (Bin \$)-Foreigner (Thousand \$)	15 991 381	20 222 971	24 028 311
Vatandaş (Yurt dışında ikamet eden) (Bin \$)			
Citizen (Resident abroad) (Thousand \$)	5 964 853	5 908 752	5 345 472
Kişi başı ortalama harcama (\$)			
Average expenditure per capita (\$)	705	681	647
Yabancı (\$) -Foreigner (\$)	633	630	617
Vatandaş (Yurt dışında ikamet eden)(\$)			
Citizen (Resident abroad) (\$)	978	903	801

Kaynak: TÜİK, Çıkış Yapan Ziyaretçiler Anketi

Source: TurkStat, Departing Visitors Survey

(1) Hesaplamalarda; 2013 yılı 3. çeyreğinden başlayarak Gaziantep Kargamış, Hatay Cilvegözü ve Yayladağı, Kilis Öncüpınar ve Şanlıurfa Akçakale sınır kapılarından çıkış yapan Suriye vatandaşı sayısı, Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) sınır rakamlarından çıkartılmıştır.

(1) Calculations are made by extracting the departures of Syrians from the Gaziantep Kargamış, Hatay Cilvegözü and Yayladağı, Kilis Öncüpınar and Şanlıurfa Akçakale border gates from the border figures of General Directorate of Security starting from the 3rd quarter of 2013.

(2) Cep telefonu dolaşım harcamaları ile marina hizmet harcamaları toplam gelirden yer almamakta olup, yabancı-vatandaş ayrımı verilememektedir.

(2) GSM roaming expenditures and marina service expenditures can not be given by foreigner and citizen visitors but included in total tourism income.

7.5 Yurt dışına giden vatandaş sayısı, turizm gideri ve kişi başı ortalama harcama, 2016-2018

Number of citizens visiting abroad, tourism expenditures and average expenditure per capita, 2016-2018

	2016	2017	2018
Yurt dışına giden vatandaş sayısı			
(Türkiye'de ikamet eden)-Number of citizens			
visiting abroad (Resident in Turkey)	7 891 909	8 886 916	8 383 432
Turizm gideri (Bin \$)			
Tourism expenditure (Thousand \$)	5 049 793	5 137 244	4 896 310
Kişi başı ortalama harcama (\$)			
Average expenditure per capita (\$)	640	578	584

Kaynak: TÜİK, Vatandaş Giriş Anketi

Source: TurkStat, Arriving Citizens Survey

8

Adalet
Justice

8.1 Cinsiyet ve suçun işlendiği andaki yaş grubuna göre yıl içinde ceza infaz kurumuna giren hükümlüler, 2015-2017

Convicts received into prison within the year by sex and age group at the time of committed crime, 2015-2017

[1 Ocak-31 Aralık - 1 January-31 December]

	2015	2016	2017
Toplam-Total	168 726	187 730	215 761
Erkek-Male	162 439	180 512	207 475
Kadın-Female	6 287	7 218	8 286
Yaş grubu-Age group			
12-14	1 256	1 291	1 693
15-17	7 737	7 910	10 112
18-24	45 451	49 517	59 593
25-34	56 810	62 968	71 845
35-44	35 536	40 274	44 738
45-54	16 323	19 301	20 596
55-64	4 716	5 478	6 029
65+	847	978	1 133
Bilinmeyen-Unknown	50	13	22

8.2 Eğitim durumuna göre yıl içinde ceza infaz kurumuna giren hükümlüler, 2015-2017

Convicts received into prison within the year by educational status, 2015-2017

[1 Ocak-31 Aralık - 1 January-31 December]

	2015	2016	2017
Toplam-Total	168 726	187 730	215 761
Okuma yazma bilmeyen-Illiterate	1 455	2 048	1 579
Okuryazar olup bir okul bitirmeyen			
Literate but not graduated from a school	11 217	13 012	11 998
Bitirilen okul-Completed school			
İlkokul-Primary school	38 619	43 854	41 755
İlköğretim-Primary education	50 205	57 979	78 162
Ortaokul ve dengi meslek okulu-Junior high school and vocational school at junior high school level	18 560	22 289	24 961
Lise ve dengi meslek okulu-High school and vocational school at high school level	36 623	40 026	45 508
Yükseköğretim-Higher education	6 396	8 098	9 857
Bilinmeyen-Unknown	5 651	424	1 941

8.3 Bazı seçilmiş suç türlerine göre yıl içinde ceza infaz kurumuna giren hükümlüler, 2015-2017

Convicts received into prison within the year by some selected type of crime, 2015-2017

[1 Ocak-31 Aralık - 1 January-31 December]

	2015	2016	2017
Hırsızlık-Theft	30 093	31 657	37 224
Yaralama-Assault	23 730	23 586	26 539
İcra İflas Kanunu'na muhalefet-Opposition to the Bankruptcy and Enforcement Law	13 024	17 488	16 695
Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti-Production and commerce of drugs	12 143	14 515	15 568
Yağma (Gasp)-Robbery	10 045	9 693	12 285
Öldürme-Homicide	8 303	7 444	8 048

8.4 Ceza infaz kurumu nüfusunun cinsiyet, statü ve uyruğu, 2015-2017

Prison population by sex, status and nationality, 2015-2017

[31 Aralık tarihi itibarıyla-As of December 31st]

	2015	2016	2017
Toplam-Total	177 262	200 727	232 340
Erkek-Male	170 754	192 354	222 444
Kadın-Female	6 508	8 373	9 896
Hükümlü-Convict	151 334	128 086	153 079
Tutuklu-Arrested	25 928	72 641	79 261
T.C.-TR	173 440	196 285	225 994
Yabancı-Foreigner	3 822	4 442	6 346

8.5 Geliş nedenine göre güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuklar, 2015-2017

Juveniles received into security unit by reason for reception, 2015-2017

Geliş nedeni	2015	2016	2017
Reason for reception			
Toplam-Total	303 213	333 435	335 242
Suçta sürüklenme-Offence	118 245	108 675	107 984
Kabahat işleme-Misdemeanour	485	2 582	2 345
Evden kaçma-Escape from home	3 010	2 686	2 315
Kayıp (Bulunan)-Lost (Found)	17 706	11 691	11 563
Mağdur-Victim	142 179	158 343	155 024
Bilgisine başvurma-Witness	13 217	41 167	46 040
Kurumdan kaçma-Escape from the institution	1 216	1 102	1 410
Diğer-Other	7 155	7 189	8 561

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı

Source: Turkish National Police and Gendarmerie General Command

8.6 Mağduriyet türüne göre güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuklar, 2015-2017

Juveniles received into security unit by type of victimization, 2015-2017

Mağduriyet türü-Type of victimization	2015	2016	2017
Mağdur-Victim	142 179	158 343	155 024
Suç mağduru-Victim of crime	122 209	139 178	137 482
Yaralama-Assault	76 237	83 607	81 236
Cinsel suçlar-Sexual offences	12 689	16 877	18 623
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma-Kidnapping	4 465	4 249	4 214
Hırsızlık-Theft	4 283	4 931	5 142
Aile düzenine karşı suçlar			
Offences against family order	9 570	9 461	9 377
Diğer-Other	14 408	17 988	16 441
Bilinmeyen-Unknown	557	2 065	2 449
Takibi gereken olay mağduru			
Victim of followed incident	19 896	19 070	17 438
Kabahat mağduru-Victim of misdemeanour	74	95	104

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı

Source: Turkish National Police and Gendarmerie General Command

9

Seçim Election

9.1 Milletvekili Genel Seçimi sonuçları, 2015-2018

Results of the General Election of Representatives, 2015-2018

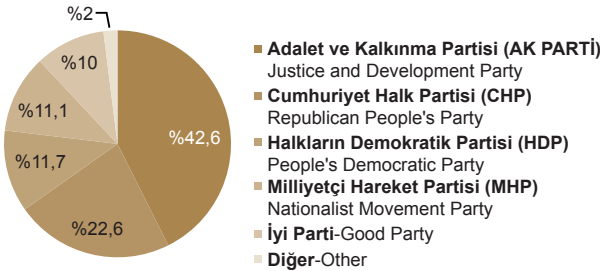
	07/06/2015	01/11/2015	2018
Kayıtlı seçmen -Registered voters	56 608 817	56 949 009	59 367 469
Oy kullanan seçmen -Actual voters	47 507 467	48 537 695	51 189 444
Katılım oranı (%) -Participation rate (%)	83,9	85,2	86,2
Toplam geçerli oy sayısı -Total valid votes	46 163 243	47 840 231	50 137 175
Geçerli oy sayısı -Number of valid votes	45 121 773	46 555 267	48 631 366
Yurt dışı/gümrük kapıları geçerli oy sayısı Number of valid votes at abroad and customs gates	1 041 470	1 284 964	1 505 809
Milletvekili sayısı -Number of representative	550	550	600
Erkek -Male	452	469	496
Temsil oranı (%) -Representation rate (%)	82,2	85,3	82,7
Kadın -Female	98	81	104
Temsil oranı (%) -Representation rate (%)	17,8	14,7	17,3

Kaynak: Yüksek Seçim Kurulu

Source: Supreme Election Council

Milletvekili Genel Seçimi sonuçları, 2018

Results of the General Election of Representatives, 2018

9.2 Mahalli İdareler Seçimi sonuçları, 2014

Results of the Local Administration Elections, 2014

	İl genel meclisi üyeleri Provincial general council members	Büyükşehir belediye bşk. Mayor of metropolitan municipality	Belediye başkanlığı Mayor	Belediye meclisi üyeleri Municipal council members
Kayıtlı seçmen sayısı				
Number of registered voters	11 991 225	40 727 194	48 905 743	48 905 721
Oy kullanan seçmen sayısı				
Number of actual voters	10 619 055	36 440 968	43 609 960	43 593 617
Katılım oranı (%)				
Participation rate (%)	88,6	89,5	89,2	89,1
Geçerli oy sayısı				
Number of valid votes	10 240 022	34 913 716	41 766 549	41 575 471

Not. 1 Haziran 2014 yenilenen seçim sonuçları dahildir.

Note. Results of the renewed election held on June 1, 2014 are included.

9.3 Halk Oylaması sonuçları, 2007, 2010, 2017

Results of the Referendum, 2007, 2010, 2017

	2007	2010	2017
Kayıtlı seçmen-Registered voters	42 690 252	52 051 828	58 291 898
Oy kullanan seçmen-Actual voters	28 819 319	38 369 099	49 798 855
Katılım oranı (%) -Participation rate (%)	67,5	73,7	85,4
Geçersiz oy sayısı			
Number of unvalid votes	651 658	725 062	862 251
Oranı (%) -Ratio (%)	2,3	1,9	1,7
Geçerli oy sayısı-Number of valid votes	28 167 661	37 644 037	48 936 604
Oranı (%) -Ratio (%)	97,7	98,1	98,3
Evet oyları sayısı-Number of yes votes	19 422 714	21 787 244	25 157 463
Oranı (%) -Ratio (%)	68,9	57,9	51,4
Hayır oyları sayısı-Number of no votes	8 744 947	15 856 793	23 779 141
Oranı (%) -Ratio (%)	31,1	42,1	48,6

Not.1. Resmi Gazete sonucudur.

2. Yurt dışı (Gümrük kapıları ve yurt dışı sandıkları) halk oylaması sonuçları, Türkiye toplamı içinde gösterilmiştir.

Note.1. It is the result of the Official Gazette.

2. The results of the public vote abroad (Customs and ballot boxes abroad) are shown in the total of Turkey.

10

İşgücü
Labour Force

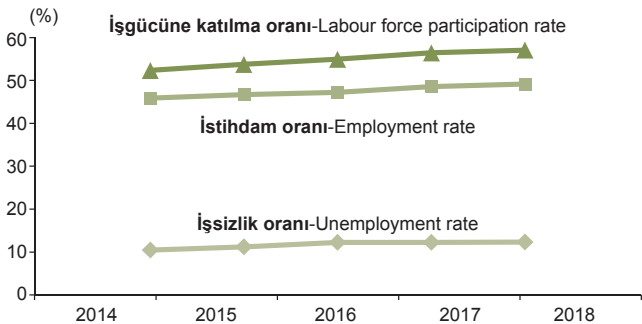
10.1 Kurumsal olmayan nüfusun cinsiyete göre işgücü durumu, 2018
 Labour force status of non-institutional population by sex, 2018
 [15+yaş-age]

	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female
(Bin kişi- Thousand person)			
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus Population 15 years and over	60 654	30 007	30 647
İşgücü-Labour force	32 274	21 801	10 473
İstihdam edilenler-Employed	28 738	19 720	9 018
İşsiz-Unemployed	3 537	2 082	1 455
İşgücüne dahil olmayan nüfus Not in labour force	28 380	8 206	20 174
(%)			
İşgücüne katılma oranı Labour force participation rate	53,2	72,7	34,2
İstihdam oranı-Employment rate	47,4	65,7	29,4
İşsizlik oranı-Unemployment rate	11,0	9,5	13,9
Tarım dışı işsizlik oranı Non-agricultural unemployment rate	12,9	10,8	17,8
İşsizlik oranı (Genç nüfus, 15-24 yaş) Unemployment rate (Youth population, 15-24 age)	20,3	17,6	25,3

Not. Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Note. Figures in table may not add up to totals due to rounding.

Temel işgücü göstergeleri, 2014-2018
 Basic labour force indicators, 2014-2018
 [15+yaş-age]

10.2 İstihdam edilenlerin cinsiyete göre işteki durumu, 2018

Employment status by sex, 2018

[15+yaş-age]

(Bin kişi-Thousand person)

	Toplam	Tarım	Tarım dışı
	Total	Agriculture	Non-agriculture
Toplam-Total	28 738	5 297	23 441
Ücretli veya yevmiyeli			
Regular employee and casual employee	19 536	544	18 991
İşveren-Employer	1 282	51	1 230
Kendi hesabına-Own account worker	4 909	2 262	2 647
Ücretsiz aile işçisi-Unpaid family worker	3 012	2 440	572
Erkek-Male	19 720	2 943	16 776
Ücretli veya yevmiyeli			
Regular employee and casual employee	13 643	341	13 302
İşveren-Employer	1 169	48	1 121
Kendi hesabına-Own account worker	4 033	1 995	2 039
Ücretsiz aile işçisi-Unpaid family worker	874	560	314
Kadın-Female	9 018	2 353	6 665
Ücretli veya yevmiyeli			
Regular employee and casual employee	5 893	203	5 689
İşveren-Employer	112	3	109
Kendi hesabına-Own account worker	875	267	608
Ücretsiz aile işçisi-Unpaid family worker	2 138	1 880	258

Not.1. Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

2. Beş bin kişiden az gözlem değerlerinde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.

Note.1. Figures in table may not add up to totals due to rounding.

2. Sample size is too small for reliable estimates for figures less than five thousand persons in each cell.

10.3 İstihdam edilenlerin cinsiyete göre iktisadi faaliyet kolları, 2018
 Economic activity by sex, 2018
 [15+yaş-age]

	(Bin kişi-Thousand person)		
İktisadi faaliyet kolları-Economic activity	Toplam	Erkek	Kadın
NACE Rev.2	Total	Male	Female
Toplam-Total	28 738	19 720	9 018
Tarım-Agriculture			
Tarım, ormancılık ve balıkçılık Agriculture, forestry and fishing	5 297	2 943	2 353
Sanayi-Industry			
Madencilik ve taşocaklığı-Mining and quarrying	151	144	7
İmalat-Manufacturing	5 232	3 907	1 325
Elektrik, gaz, buhar, su temini ve kanalizasyon Electricity, gas, steam, water supply, sewerage etc.	292	261	31
İnşaat-Construction			
İnşaat-Construction	1 992	1 911	82
Hizmetler-Services			
Toptan ve perakende ticaret Wholesale and retail trade	4 038	3 016	1 022
Ulaştırma ve depolama Transportation and storage	1 255	1 153	101
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri Accommodation and food service activities	1 630	1 219	411
Bilgi ve iletişim-Information and communication	231	178	52
Finans ve sigorta faaliyetleri Financial and insurance activities	255	149	105
Gayrimenkul faaliyetleri-Real estate activities	293	243	49
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler Professional, scientific and technical activities	912	534	378
İdari ve destek hizmet faaliyetleri Administrative and support service activities	1 127	698	429
Kamu yönetimi ve savunma Public administration and defence	1 811	1 461	350
Eğitim-Education	1 689	745	944
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri Human health and social work activities	1 428	433	995
Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor Arts, entertainment and recreation	183	139	44
Diğer hizmet faaliyetleri-Other social, community and personal service activities	925	585	339

Not.1. Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

2. Beş bin kişiden az gözlem değerlerinde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.

Note.1. Figures in table may not add up to totals due to rounding.

2. Sample size is too small for reliable estimates for figures less than five thousand persons in each cell.

10.4 İstihdam edilenlerin cinsiyete göre meslek grubu, 2018

Occupation by sex, 2018

[15+yaş-age]

(Bin kişi-Thousand person)

Meslek grubu-Occupation	Toplam	Erkek	Kadın
ISCO 08	Total	Male	Female
Toplam-Total	28 738	19 720	9 018
Yöneticiler-Managers	1 487	1 267	220
Profesyonel meslek mensupları-Professionals	2 998	1 564	1 434
Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları			
Technicians and associate professionals	1 716	1 258	459
Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar			
Clerical support workers	2 011	1 145	866
Hizmet ve satış elemanları			
Service and sales workers	5 585	3 684	1 901
Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar			
Skilled agricultural, forestry and fishery workers	4 106	2 574	1 532
Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar			
Craft and related trades workers	3 884	3 395	489
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar			
Plant and machine operators and assemblers	2 749	2 441	308
Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar			
Elementary occupations	4 202	2 392	1 810

Not.1. Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

2. Beş bin kişiden az gözlem değerlerinde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.

Note.1. Figures in table may not add up to totals due to rounding.

2. Sample size is too small for reliable estimates for figures less than five thousand persons in each cell.

10.5 İşgücüne dahil olmayanların cinsiyete göre işgücüne dahil olmama nedenleri, 2018

Reasons of not being in labour force by sex, 2018

[15+yaş-age]

(Bin kişi-Thousand person)

Neden-Reason	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female
İşgücüne dahil olmayan nüfus			
Population not in labour force	28 380	8 206	20 174
İş aramayıp, çalışmaya hazır olanlar			
Not seeking a job, but available to start			
İş bulma ümidi olmayanlar-Discouraged	546	311	236
Diğer⁽¹⁾-Other⁽¹⁾	1 624	512	1 112
Mevsimlik çalışanlar-Working seasonally	155	55	100
Ev işleriyle meşgul-Housewife	11 061	-	11 061
Eğitim/Öğretim-Education/Training	4 472	2 148	2 324
Emekli-Retired	4 536	3 406	1 130
Çalışamaz halde-Disabled, old ill etc.	4 040	1 344	2 696
Diğer-Other	1 944	429	1 515

Not.1. Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

2. Beş bin kişiden az gözlem değerlerinde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.

Note.1. Figures in table may not add up to totals due to rounding.

2. Sample size is too small for reliable estimates for figures less than five thousand persons in each cell.

(1) Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

(1) These were the persons who were not seeking a job for reasons such as being seasonal workers, busy with household chores, student, property income earner, retired, or disabled, but available to start a job.

11

Gelir ve Yaşam Koşulları Income and Living Conditions

11.1 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine göre sıralı yüzde 20'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı, Türkiye, 2015-2017

Distribution of annual equivalised household disposable income by quintiles ordered by equivalised household disposable income, Turkey, 2015-2017

	Yüzde 20'lik gruplar-Quintiles					
	Toplam Total	1.%20 ⁽¹⁾ 1 st 20%(¹)	2.%20 2 nd 20%	3.%20 3 rd 20%	4.%20 4 th 20%	5.%20 ⁽¹⁾ 5 th 20%(¹)
2015						
Yüzde (%)						
Percentage (%)	100,0	6,1	10,7	15,2	21,5	46,5
Ortalama (TL)-Mean (TL)	16 515	5 065	8 850	12 520	17 785	38 368
Medyan (TL)-Median (TL)	12 492	5 306	8 812	12 492	17 558	30 993
2016						
Yüzde (%)						
Percentage (%)	100,0	6,2	10,6	15,0	21,1	47,2
Ortalama (TL)-Mean (TL)	19 139	5 880	10 174	14 288	20 194	45 173
Medyan (TL)-Median (TL)	14 232	6 127	10 211	14 232	19 943	35 503
2017						
Yüzde (%)						
Percentage (%)	100,0	6,3	10,7	14,8	20,9	47,4
Ortalama (TL)-Mean (TL)	21 577	6 779	11 528	15 962	22 496	51 127
Medyan (TL)-Median (TL)	15 887	7 047	11 519	15 888	22 277	38 533
		2015		2016		2017
Gini katsayısı-Gini coefficient		0,397		0,404		0,405
P80/P20 oranı-S80/S20 ratio		7,6		7,7		7,5

Kaynak: TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2015-2017

Source: TurkStat, Income and Living Conditions Survey, 2015-2017

Not.1.Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

2. Gelirlerin referans dönemi bir önceki takvim yılıdır.

Note.1.Figures in table may not add up to totals due to rounding.

2. Reference period of incomes is the previous calendar year.

(1) Fertler eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirlerine göre küçükten büyüğe doğru sıralanarak 5 gruba ayrıldığında; "ilk yüzde 20'lik grup" geliri en düşük olan grubu, "Son yüzde 20'lik grup" ise geliri en yüksek olan grubu tanımlamaktadır.

(1) When the individuals are sorted in ascending order by equivalised household disposable income and divided into 5 parts, the bottom income group is defined as "the first quintile" and the top income group is defined as "the last quintile".

11.2 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine göre sıralı yüzde 20'lik gruplar ve gelir türlerine göre yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı, Türkiye, 2017

Distribution of annual equivalised household disposable income by type of income and quintiles ordered by equivalised household disposable income, Turkey, 2017

[Dikey %-Vertical %]

Gelir türleri Type of income	Toplam Total	Yüzde 20'lik gruplar-Quintiles				
		1. %20 ⁽¹⁾ 1 st 20% ⁽¹⁾	2.%20 2 nd 20%	3.%20 3 rd 20%	4.%20 4 th 20%	5.%20 ⁽¹⁾ 5 th 20% ⁽¹⁾
Toplam-Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Maaş ve ücret-Wage and salary	48,9	39,9	46,1	46,9	51,7	49,8
Yevmiye-Casual	2,6	14,1	7,4	3,6	2,3	0,4
Müşebbis-Entrepreneurial	19,6	17,4	15,7	15,0	14,1	24,1
Tarım-Agricultural	4,2	8,7	6,6	5,6	4,5	2,8
Tarım dışı-Non-agricultural	15,4	8,6	9,1	9,4	9,7	21,2
Gayrimenkul-Rental income	3,4	0,7	1,2	1,8	2,8	4,7
Menkul kıymet-Property income	3,2	1,9	1,6	1,5	1,6	4,6
Sosyal transferler						
Social transfers	19,7	19,5	24,3	28,1	24,6	14,7
Emekli ve dul-yetim aylıkları						
Pensions and survivors' benefits	18,0	12,1	21,4	25,8	23,0	13,7
Diğer sosyal transferler						
Other social transfers	1,8	7,4	2,8	2,3	1,6	0,9
Hanelerarası transferler (Alınan)						
Inter-household transfers (Received)	2,4	5,2	3,3	2,9	2,7	1,8
Diğer gelirler-Other incomes	0,2	1,3	0,5	0,3	0,2	0,0

Kaynak: TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2017

Source: TurkStat, Income and Living Conditions Survey, 2017

Not.1. Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

2. Gelirlerin referans dönemi bir önceki takvim yılıdır.

3. Toplam gelire izafi kira dahil değildir.

Note.1. Figures in table may not add up to totals due to rounding.

2. Reference period of incomes is the previous calendar year.

3. Imputed rent is not included to total incomes.

(1) Fertler eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirlerine göre küçükten büyüğe doğru sıralanarak 5 gruba ayrıldığında; "İlk yüzde 20'lik grup" geliri en düşük olan grubu, "Son yüzde 20'lik grup" ise geliri en yüksek olan grubu tanımlamaktadır.

(1) When the individuals are sorted in ascending order by equivalised household disposable income and divided into 5 parts, the bottom income group is defined as "the first quintile" and the top income group is defined as "the last quintile".

11.3 Hanehalkı fertlerinin esas işteki durumlarına göre yıllık ortalama esas iş gelirleri, Türkiye, 2015-2017

Mean annual income at main job by employment status, Turkey, 2015-2017

İşteki durum-Employment status	2015	2016	2017
Toplam-Total	21 514	24 976	28 299
Ücretli, maaşlı-Regular employee	21 930	24 375	27 449
Yevmiyeli-Casual employee	8 605	10 003	11 634
İşveren-Employer	47 386	67 640	83 542
Kendi hesabına-Self employed	17 644	20 417	21 999
Erkek-Male	22 673	26 438	29 742
Ücretli, maaşlı-Regular employee	22 782	25 498	28 502
Yevmiyeli-Casual employee	9 667	11 093	12 864
İşveren-Employer	48 722	68 689	83 469
Kendi hesabına-Self employed	19 093	22 088	23 679
Kadın-Female	17 956	20 645	24 003
Ücretli, maaşlı-Regular employee	19 767	21 637	24 872
Yevmiyeli-Casual employee	4 605	5 357	6 481
İşveren-Employer	35 116	59 835	84 105
Kendi hesabına-Self employed	10 483	11 797	13 160

Kaynak: TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2015-2017

Source: TurkStat, Income and Living Conditions Survey, 2015-2017

Not. Gelirlerin referans dönemi bir önceki takvim yılıdır.

Note. Reference period of incomes is the previous calendar year.

11.4 Hanehalkı fertlerinin esas işteki iktisadi faaliyet kollarına göre yıllık ortalama esas iş gelirleri, Türkiye, 2015-2017

Mean annual income at main job by branch of economic activity, Turkey, 2015-2017

İktisadi faaliyet kolu	2015	2016	2017
Branch of economic activity	2015	2016	2017
Toplam-Total	21 514	24 976	28 299
Tarım-Agriculture	14 064	17 375	16 996
Sanayi-Industry	20 757	24 616	29 292
İnşaat-Construction	18 159	21 720	24 951
Hizmet-Service	23 724	26 852	30 407

Kaynak: TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2015-2017

Source: TurkStat, Income and Living Conditions Survey, 2015-2017

Not. Gelirlerin referans dönemi bir önceki takvim yılıdır.

Note. Reference period of incomes is the previous calendar year.

11.5 Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine göre yoksul sayıları, yoksulluk oranı ve yoksulluk açığı, Türkiye, 2015-2017

Number of the poor, poverty rate and poverty gap by equivalised household disposable income, Turkey, 2015-2017

Yoksulluk riski Risk of poverty	Yoksulluk sınırı (TL) Poverty threshold (TL)			Yoksul sayısı (Bin kişi) Number of the poors (Thousand person)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
%40-40%	4 997	5 693	6 355	6 652	6 482	5 865
%50-50%	6 246	7 116	7 944	11 219	11 026	10 622
%60-60%	7 495	8 539	9 532	16 706	16 328	15 864
%70-70%	8 744	9 963	11 121	22 546	22 096	22 171
	Yoksulluk oranı (%) Poverty rate (%)			Yoksulluk açığı ⁽¹⁾ Poverty gap ⁽¹⁾		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
%40-40%	8,7	8,4	7,4	22,3	20,8	20,0
%50-50%	14,7	14,3	13,5	25,3	24,3	22,6
%60-60%	21,9	21,2	20,1	26,8	26,5	25,8
%70-70%	29,5	28,7	28,1	28,4	28,5	27,2

Kaynak: TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2015-2017

Source: TurkStat, Income and Living Conditions Survey, 2015-2017

Not. Gelirlerin referans dönemi bir önceki takvim yılıdır.

Note. Reference period of incomes is the previous calendar year.

(1) Yoksulluk açığı, yoksulluğun derecesi hakkında bilgi verir. Yoksulluk açığının 100'e

yaklaşması, yoksulluğun derecesinin çok fazla olduğunu, küçülmesi ise yoksulluk risk derecelerinin daha az olduğunu ifade etmektedir.

Yoksulluk açığı = [(Yoksulluk sınırı - Yoksulların EFB medyan geliri) / Yoksulluk sınırı] * 100 formülüne göre hesaplanmıştır.

(1) Poverty gap ratio informs about poverty level. It represents the severity of poverty is too much if it approaches to 100 and it represents the poverty risk degree is lower if it reduces.

Poverty gap is calculated as this formula:

Poverty gap = [(Poverty threshold - Median income of poors by EII) / Poverty threshold] * 100

12

Tüketim Harcamaları Consumption Expenditures

12.1 Harcama türlerine göre toplam ve hanehalkı başına ortalama aylık tüketim harcamasının dağılımı, Türkiye, 2016, 2017

Distribution of total consumption expenditure, average expenditure per household by expenditure types, Turkey, 2016, 2017

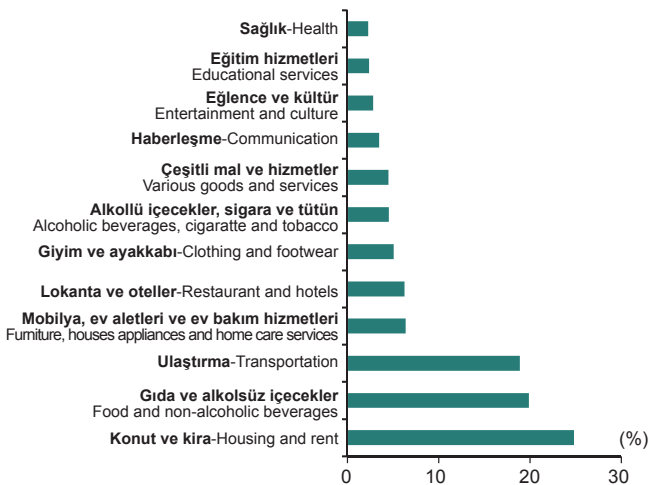
Harcama türleri Expenditure types	Toplam hanehalkı tüketim harcamasının dağılımı Distribution of total household consumption expenditure (%)		Hanehalkı başına aylık ortalama tüketim harcaması Average monthly expenditure per household (TL)	
	2016	2017	2016	2017
Toplam-Total	100,0	100,0	3 406	3 816
Gıda ve alkolsüz içecekler Food and non-alcoholic beverages	19,5	19,7	665	753
Alkollü içecekler, sigara ve tütün Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	4,4	4,5	151	170
Giyim ve ayakkabı Clothing and footwear	5,2	5,0	176	190
Konut ve kira-Housing and rent	25,2	24,7	858	941
Mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri-Furniture, houses appliances and home care services	6,3	6,3	215	240
Sağlık-Health	2,0	2,2	67	84
Ulaştırma-Transportation	18,2	18,7	618	715
Haberleşme-Communication	3,7	3,4	125	129
Eğlence ve kültür Entertainment and culture	2,8	2,7	95	104
Eğitim hizmetleri Educational services	2,3	2,3	77	87
Lokanta ve oteller Restaurant and hotels	6,4	6,2	216	235
Çeşitli mal ve hizmetler Various good and services	4,2	4,4	143	168

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı Bütçe Araştırması, 2016, 2017

Source: TurkStat, Household Budget Survey, 2016, 2017

Harcama türlerine göre hanehalkı tüketim harcamalarının dağılımı, 2017

Distribution of consumption expenditures of households by expenditure types, 2017

12.2 Hanehalkı büyüklüğüne göre tüketim harcamalarının dağılımı, Türkiye, 2017

Distribution of consumption expenditures by household size, Turkey, 2017

(%)

Harcama türleri Expenditure types	Hanehalkı büyüklüğü (Kişi) Household size (Number of individuals)						
	1	2	3	4	5	6	7+
Hanehalkı sayısı (Bin)-Number of households (Thousand)	3 522	4 777	4 582	4 710	2 541	1 477	1 423
Toplam-Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gıda ve alkolsüz içecekler Food and non-alcoholic beverages	15,9	21,3	17,7	18,5	21,3	23,3	25,4
Alkollü içecekler, sigara ve tütün-Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	3,6	3,7	4,1	4,5	5,2	5,6	6,0
Giyim ve ayakkabı Clothing and footwear	4,1	3,9	5,1	5,4	5,2	5,4	6,5
Konut ve kira Housing and rent	36,4	27,5	23,4	22,1	22,0	23,0	19,4
Mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri Furniture, houses appliances and home care services	5,6	7,5	6,3	6,1	5,8	5,5	6,0
Sağlık-Health	2,1	2,7	2,0	2,3	1,8	1,8	2,1
Ulaştırma-Transportation	13,6	16,7	21,2	20,4	19,7	18,1	16,8
Haberleşme Communication	2,8	3,2	3,5	3,7	3,5	3,6	3,3
Eğlence ve kültür Entertainment and culture	2,7	2,9	2,8	3,1	2,7	2,1	1,6
Eğitim hizmetleri Educational services	1,6	1,1	2,5	3,4	2,8	2,1	1,3
Lokanta ve oteller Restaurant and hotels	8,2	5,7	6,5	6,1	5,7	5,4	5,3
Çeşitli mal ve hizmetler Various good and services	3,4	3,8	4,9	4,3	4,4	4,2	6,3

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı Bütçe Araştırması, 2017

Source: TurkStat, Household Budget Survey, 2017

Not. Örneklem tasarımında 2014 yılından itibaren yeni idari bölünüş temel alınmıştır.

Note. It is based on the new administrative division for sampling design since 2014.

12.3 Gelire göre sıralı %20'lik grupların harcama türleri içindeki payları, Türkiye, 2017

Shares of quintiles ordered by income in expenditure types, Turkey, 2017 (%)

Harcama türleri Expenditure types	Gelire göre sıralı hanehalkı yüzdeleri Quintiles ordered by income					
	Toplam Total	1.%20 1 st 20%	2.%20 2 nd 20%	3.%20 3 rd 20%	4.%20 4 th 20%	5.%20 5 th 20%
Toplam-Total	100,0	8,9	13,9	17,5	22,7	37,0
Gıda ve alkolsüz içecekler Food and non-alcoholic beverages	100,0	12,8	17,5	20,0	22,2	27,4
Alkollü içecekler, sigara ve tütün -Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	100,0	10,8	16,3	19,8	23,6	29,5
Giyim ve ayakkabı Clothing and footwear	100,0	7,2	12,6	17,5	22,9	39,9
Konut ve kira Housing and rent	100,0	11,5	16,1	18,7	22,3	31,4
Mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri Furniture, houses appliances and home care services	100,0	8,0	12,6	17,6	22,6	39,2
Sağlık -Health	100,0	8,9	13,4	17,5	22,1	38,2
Ulaştırma -Transportation	100,0	4,8	9,2	14,9	23,9	47,2
Haberleşme -Communication	100,0	7,1	13,8	19,2	24,4	35,5
Eğlence ve kültür Entertainment and culture	100,0	4,9	10,7	15,1	23,2	46,1
Eğitim hizmetleri Educational services	100,0	2,8	5,2	10,4	18,0	63,6
Lokanta ve oteller Restaurants and hotels	100,0	6,4	11,7	15,6	23,7	42,5
Çeşitli mal ve hizmetler Various good and services	100,0	5,4	15,5	14,8	21,5	42,9

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı Bütçe Araştırması, 2017

Source: TurkStat, Household Budget Survey, 2017

Not. Örneklem tasarımında 2014 yılından itibaren yeni idari bölünüş temel alınmıştır.

Note. It is based on the new administrative division for sampling design since 2014.

12.4 Tüketim harcamasına göre sıralı %20'lik gruplarda hanehalkı tüketim harcamasının dağılımı, Türkiye, 2017

Distribution of consumption expenditures by quintiles ordered by household consumption expenditures, Turkey, 2017

Harcama türleri Expenditure types	Toplam Total	Harcama grubu-Expenditure groups				
		1.%20 1 st 20%	2.%20 2 nd 20%	3.%20 3 rd 20%	4.%20 4 th 20%	5.%20 5 th 20%
Toplam-Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gıda ve alkolsüz içecekler Food and non-alcoholic beverages	19,7	30,7	26,5	24,9	22,1	13,4
Alkollü içecekler, sigara ve tütün -Alcoholic beverages, cigarette and tobacco	4,5	4,9	6,2	5,7	5,3	3,0
Giyim ve ayakkabı Clothing and footwear	5,0	3,0	4,0	4,8	5,3	5,4
Konut ve kira Housing and rent	24,7	39,2	33,3	30,0	25,7	17,8
Mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri Furniture, houses appliances and home care services	6,3	4,4	5,3	6,2	6,7	6,6
Sağlık -Health	2,2	1,9	1,9	2,2	2,5	2,1
Ulaştırma -Transportation	18,7	5,5	8,0	9,9	13,3	29,4
Haberleşme -Communication	3,4	2,7	3,5	3,6	3,8	3,2
Eğlence ve kültür Entertainment and culture	2,7	1,2	1,8	2,3	2,7	3,4
Eğitim hizmetleri Educational services	2,3	0,2	0,6	1,0	1,8	3,8
Lokanta ve oteller Restaurants and hotels	6,2	4,0	6,1	6,2	6,8	6,2
Çeşitli mal ve hizmetler Various good and services	4,4	2,1	2,8	3,2	3,9	5,8

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı Bütçe Araştırması, 2017

Source: TurkStat, Household Budget Survey, 2017

Not. Örnekleme tasarımında 2014 yılından itibaren yeni idari bölünüş temel alınmıştır.

Note. It is based on the new administrative division for sampling design since 2014.

13

Tarım
Agriculture

13.1 Tarım ve orman alanları, 2016-2018

Agricultural land and forest area, 2016-2018

	(Bin hektar-Thousand hectare)		
	2016	2017 ⁽¹⁾	2018*
Toplam tarım alanı			
Total utilized agricultural land	38 328	37 964	37 817
Toplam işlenen tarım alanı -Total arable land	20 382	19 998	19 738
Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin alanı			
Area of cereals and other crop products			
Ekilen alan -Sown area	15 575	15 498	15 436
Nadas -Fallow land	3 998	3 697	3 513
Sebze bahçeleri alanı -Area of vegetable gardens	804	798	784
Süs bitkileri alanı -Area of ornamental plants	5	5	5
Toplam uzun ömürlü bitkilerin alanı			
Total land under permanent crops	3 329	3 348	3 462
Diğer meyveler, içecek ve baharat bitkileri alanı			
Area of other fruits, beverage and spices crops	2 048	2 085	2 181
Bağ alanı -Area of vineyard	435	417	417
Zeytin ağaçlarının kapladığı alan			
Area of olive trees	846	846	864
Çayır ve mera arazisi ⁽¹⁾			
Land under permanent meadows and pastures ⁽¹⁾	14 617	14 617	14 617
Orman alanı ⁽²⁾ -Forest area ⁽²⁾	22 343	22 343	22 343

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı

Source: Ministry of Agriculture and Forestry

Not. Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Note. Figures in table may not add up to totals due to rounding.

(1) 2001 Genel Tarım Sayımı, Köy Genel Bilgi Anketi sonucudur.

(1) 2001 Census of Agriculture, results of Village Information Survey.

(2) %11 ve daha fazla kapalılıktaki normal orman alanları ile %10 ve daha az kapalılıktaki bozuk orman alanlarını içerir.

(2) Normal forest area having 11% or more than 11% forest tree density and spoiled forest area having 10% or less than 10% forest tree density are included.

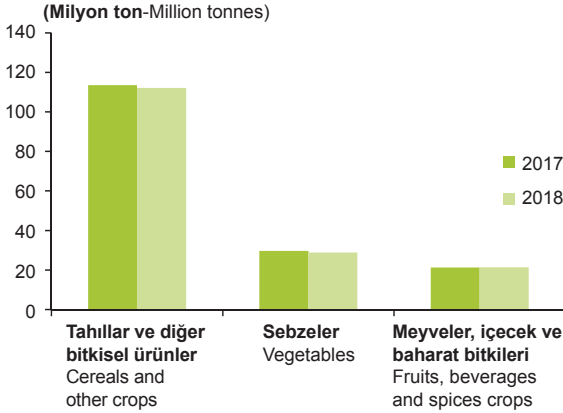
13.2 Bitkisel üretim, 2016-2018

Crop production, 2016-2018

	(Bin ton-Thousand tonnes)		
	2016	2017 ⁽¹⁾	2018
Tahıllar ve diğer bitkisel ürünler			
Cereals and other crops	110 786	117 925	116 517
Sebzeler-Vegetables	30 267	30 870	30 033
Meyveler, içecek ve baharat bitkileri			
Fruits, beverages and spices crops	20 322	22 109	22 279

Bitkisel üretim, 2017, 2018

Crop production, 2017, 2018

13.3 Seçilmiş tarla ürünleri üretimi, 2016-2018

Selected field crop productions, 2016-2018

(Bin ton-Thousand tonnes)

	2016	2017	2018
Buğday-Wheat	20 600	21 500	20 000
Mısır (dane)-Maize (seed)	6 400	5 900	5 700
Çeltik-Rice in the husk	920	900	940
Arpa-Barley	6 700	7 100	7 000
Patates (diğer)-Potatoes (other)	4 750	4 800	4 550
Nohut-Chick pea	455	470	630
Fasulye (kuru)-Beans (dry)	235	239	220
Mercimek (kırmızı-yeşil)-Lentil (red-green)	365	430	353
Ayçiçeği-Sunflower	1 671	1 964	1 949
Tütün-Tobacco	74	94 ^(r)	80*
Şeker pancarı-Sugar beet	19 593	21 149 ^(r)	18 900*
Pamuk (kütü)-Cotton (raw)	2 100	2 450	2 570

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı

Source: Ministry of Agriculture and Forestry

13.4 Seçilmiş sebzelerin üretimi, 2016-2018

Selected vegetable productions, 2016-2018

(Bin ton-Thousand tonnes)

	2016	2017	2018
Soğan (kuru)-Onion (dry)	2 121	2 176 ^(r)	1 931
Havuç-Carrots	555	570	643
Domates-Tomatoes	12 600	12 750	12 150
Hıyar-Cucumber	1 812	1 828	1 848
Biber-Pepper	2 458	2 608	2 555
Patlıcan-Eggplant	854	884	836
Fasulye (taze)-Bean (green)	639	630	581
Kavun-Melon	1 854	1 813	1 754
Karpuz-Water melon	3 929	4 011	4 031
Lahana-Cabbages	786	779	765
Marul-Lettuce	478	490	488

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı

Source: Ministry of Agriculture and Forestry

13.5 Seçilmiş meyveler ve içecek bitkileri üretimi, 2016-2018

Selected fruit and beverage productions, 2016-2018

(Bin ton-Thousand tonnes)

	2016	2017	2018
Üzüm-Grapes	4 000	4 200	3 933
Portakal-Oranges	1 850	1 950	1 900
Mandalina-Mandarin	1 337	1 550	1 650
Limon-Lemons	851	1 007	1 100
Elma-Apples	2 926	3 032	3 626
Armut-Pears	472	503	519
Şeftali-Peaches	674	771	789
Kayısı-Apricots	730	985	750
Kiraz-Cherries	600	627	640
Nar-Pomegranates	465	503	538
Zeytin-Olives	1 730	2 100	1 500
Fındık-Hazelnuts	420	675	515
Çay (yaş çay)-Green tea leaves	1 350	1 300	1 500

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı

Source: Ministry of Agriculture and Forestry

13.6 Türlerine göre hayvan sayıları, 2016-2018

Livestock numbers by type, 2016-2018

(Baş-Head)

	2016	2017	2018
Sığır-Cattle	14 080 155	15 943 586	17 042 506
Manda-Buffaloes	142 073	161 439	178 397
Koyun-Sheep	30 983 933	33 677 636	35 194 972
Keçi (kıl)-Goats (ordinary)	10 137 534	10 419 027	10 698 553
Keçi (tiftik)-Goats (angora)	207 765	215 645	223 874
At-Horses	120 040	114 047	108 076
Eşek-Donkey	151 439	141 375	133 953
Katır-Mules	38 229	34 360	30 837
Deve-Camels	1 599	1 703	1 708
Domuz-Pigs	1 299	1 361	1 636

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı

Source: Ministry of Agriculture and Forestry

Not. Veriler yıl sonu hayvan sayılarıdır.

Note. Data is end of year livestock numbers.

13.7 KÜMES HAYVANCILIĞI VE YUMURTA ÜRETİMİ, 2016-2018

Poultry and egg production, 2016-2018

(Bin adet-Thousand number)

	2016	2017	2018
Tavuk-Chicken	329 011	342 801	353 561
Yumurta tavuğu-Laying hen	108 689	121 556	124 055
Et tavuğu-Broiler	220 322	221 245	229 507
Hindi-Turkey	3 183	3 872	4 043
Kaz-Goose	933	978	1 080
Ördek-Duck	414	492	533
Tavuk yumurtası-Hen egg	18 097 605	19 281 196	19 643 711

13.8 Kırmızı et üretimi, 2016-2018

Red meat production, 2016-2018

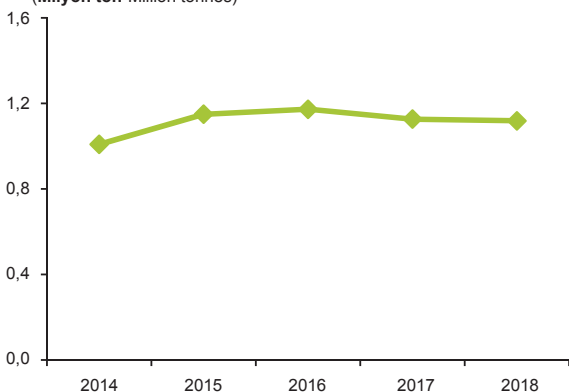
(Ton-Tonnes)

	2016	2017	2018
Kırmızı et üretimi-Red meat production	1 173 042	1 126 404	1 118 695
Sığır-Cattle	1 059 195	987 482	1 003 859
Manda-Buffalo	351	1 339	402
Koyun-Sheep	82 485	100 058	100 831
Keçi-Goat	31 011	37 525	13 603

Kırmızı et üretimi, 2014-2018

Red meat production, 2014-2018

(Milyon ton-Million tonnes)

13.9 Süt üretimi, 2016-2018

Milk production, 2016-2018

	(Ton-Tonnes)		
	2016	2017	2018
Süt üretimi-Milk production	18 489 161	20 699 893	22 120 716
İnek-Cow	16 786 263	18 762 318	20 036 877
Manda ineği- Buffalo cow	63 085	69 401	75 742
Koyun-Sheep	1 160 413	1 344 779	1 446 271
Keçi-Goat	479 401	523 395	561 826

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı

Source: Ministry of Agriculture and Forestry

13.10 Kümes hayvanları et miktarı, 2016-2018

Production quantity of poultry meat, 2016-2018

	(Ton-Tonnes)		
	2016	2017	2018
Tavuk eti-Chicken meat	1 879 018	2 136 734	2 156 671
Hindi eti-Turkeys meat	46 501	52 363	69 536

13.11 Su ürünleri üretim miktarı, 2016-2018

Quantity of fishery products, 2016-2018

	(Ton-Tonnes)		
	2016	2017	2018
Su ürünleri-Fishery products	588 715	630 820	628 631
Avcılıkla elde edilen su ürünleri			
Fishery products by catching	335 320	354 318	314 094
Deniz balıkları ve diğer deniz ürünleri			
Sea fish and other sea products	301 464	322 173	283 955
Deniz balıkları-Sea fish	263 725	269 676	222 024
Diğer deniz ürünleri-Other sea products	37 739	52 496	61 931
İç su ürünleri-Inland water products	33 856	32 145	30 139
Yetiştiricilik-Aquaculture	253 395	276 502	314 537

Not.Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Note.Figures in table may not add up to totals due to rounding.

14

Çevre
Environment

14.1 Sektörlere göre CO₂ emisyonu, 2015-2017CO₂ emissions by sectors, 2015-2017

(Bin ton-Thousand tonnes)

Sera gazı kaynakları-Greenhouse gas sources	2015 ^(r)	2016 ^(r)	2017
Toplam-Total	381 331,9	401 239,7	425 329,6
Enerji-Energy	329 781,9	345 297,9	366 897,6
Yakıt yanması-Fuel combustion	329 627,2	345 139,8	366 740,4
Çevrim ve enerji sektörü-Energy industries	133 503,4	142 679,4	153 557,1
İmalat sanayi ve inşaat			
Manufacturing industries and construction	59 358,6	59 839,6	59 958,3
Ulaştırma-Transport	74 271,6	80 207,8	82 953,4
Diğer sektörler (Konut, tarım, vs.)			
Other sectors (Residential, agriculture, etc.)	62 493,7	62 413,0	70 271,6
Kaçak emisyonlar			
Fugitive emissions from fuels	154,6	157,9	157,0
Karbondiyoksit taşıma ve depolama			
Carbon dioxide transport and storage	0,1	0,1	0,1
Endüstriyel işlemler ve ürün kullanımı			
Industrial processes and product use	50 738,4	54 644,7	56 980,5
Mineral ürünleri-Mineral products	38 479,2	42 004,4	44 274,1
Kimya sanayi-Chemical industry	1 337,2	940,0	741,7
Metal üretimi-Metal production	10 655,4	11 554,0	11 813,1
Enerji dışı yakıt ve solvent kullanımı			
Non-energy products from fuels and solvent use	266,5	146,2	151,5
Tarım-Agriculture	810,6	1 295,3	1 449,6
Üre uygulaması-Urea application	810,6	1 295,3	1 449,6
Atık-Waste	1,1	1,8	1,9
Atıkların açıkta yakılması			
Open burning of waste	1,1	1,8	1,9
Kişi başı CO₂ emisyonları (Ton/kişi)			
CO ₂ emissions per capita (Tonnes/capita)	4,88	5,06	5,30

Not. Ormanlık ve diğer arazi kullanımından kaynaklanan emisyonlar ve yutaklar dahil edilmemiştir.

Note. The emissions and removals from forestry and other land use are not included.

14.2 Sera gazı emisyonları, 2015-2017

Greenhouse gas emissions, 2015-2017

[CO₂ eşdeğeri-CO₂ equivalent]

	(Milyon ton-Million tonnes)		
	2015 ^(r)	2016 ^(r)	2017
Toplam-Total	472,2	498,5	526,3
CO₂	381,3	401,2	425,3
CH₄	51,3	53,9	54,2
N₂O	34,7	37,1	38,5
F gazları-F gases	4,8	6,3	8,2

Not. Ormanlık ve diğer arazi kullanımından kaynaklanan emisyonlar ve yutaklar dahil edilmemiştir.

Note. The emissions and removals from forestry and other land use are not included.

14.3 Kükürtdioksit ve partiküler madde konsantrasyonlarının yıllık ortalamalarına göre en kirli hava kalitesi izleme istasyonları, 2018

Most polluted air quality monitoring stations by the annual average concentrations of sulphur dioxide and particulate matter, 2018

		(µg/m ³)	
Kükürtdioksit (SO ₂) Sulphur dioxide (SO ₂)		Partiküler madde (PM10) Particulate matter (PM10)	
İl-Provinces		İl-Provinces	
Edirne (Keşan MTHM)	138	Kahramanmaraş (Elbistan)	127
Manisa (Soma)	82	Bursa	99
Bitlis	43	Adana (Meteoroloji)	94
Hakkari	42	Manisa	94
Şanlıurfa	35	Şırnak	94

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Source: Ministry of Environment and Urbanization

Not. Bu tablo Hava Kalitesi İzleme İstasyonlardan alınan valide edilmiş saatlik ortalama verilerinden %90 ve üzeri olanlar esas alınarak oluşturulmuştur.

Note. This table is formed by considering validated hourly average data which are 90% and above from air quality monitoring stations.

14.4 Kurumsal sektörlere göre toplam çevre koruma harcamaları, 2015-2017

Environmental protection expenditure by institutional sectors, 2015-2017

	(Milyon TL-Million TL)		
	2015	2016	2017
Toplam-Total	25 537	27 605	34 372
Genel devlet ve hanehalkına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşlar-General government and non-profit institutions serving households	8 264	9 700	12 044
Şirketler-Corporations	15 326	15 748	19 816
Hanehalkları-Households	1 947	2 157	2 512

14.5 Belediye çevre göstergeleri, 2012-2016

Environmental indicators for municipalities, 2012-2016

	2012	2014	2016
Toplam belediye sayısı-Total number of municipalities	2 950	1 396	1 397
Belediyelerde çekilen kişi başı günlük su miktarı (Litre/kişi-gün)-Amount of water abstracted per capita in municipalities (Liters/capita-day)	216	203	217
Belediyelerde deşarj edilen kişi başı günlük atık su miktarı (Litre/kişi-gün)-Amount of wastewater discharged per capita in municipalities (Liters/capita-day)	190	181	183
Kişi başı ortalama belediye atık miktarı (Kg/kişi-gün)-Amount of municipal waste per capita (Kg/capita-day)	1,12	1,08	1,17

14.6 İmalat sanayi çevre göstergeleri, 2012-2016

Environmental indicators of manufacturing industry, 2012-2016

	2012	2014	2016
Anket uygulanan işyeri sayısı			
Number of establishments questioned	7 181	9 391	11 011
Çekilen su miktarı (Milyon m³)			
Amount of water abstracted (Million m ³)	1 792	2 356	2 301
Deşarj edilen atık su miktarı (Milyon m³)			
Amount of wastewater discharged (Million m ³)	1 540	1 931	1 900
Toplam atık miktarı (Bin ton)			
Total amount of waste (Thousand tonnes)	14 420	15 733	16 267
Tehlikeli atık miktarı (Bin ton)			
Amount of hazardous waste (Thousand tonnes)	806	1 008	1 194

15

Enerji
Energy

15.1 Elektrik santrallerinin toplam kurulu gücü ve enerji kaynaklarına göre elektrik enerjisi üretimi, 2015-2017

Total installed capacity of electricity power plants and electricity generation by energy resources, 2015-2017

	2015	2016	2017
Toplam kurulu güç (MW)			
Total power installed capacity (MW)	73 146,7	78 497,4	85 200,0
Brüt üretim (GWh)			
Gross generation (GWh)	261 783,3	274 407,7	297 277,5
Taşkömürü+asfaltit			
Hard coal+asphaltite	4 843,9	5 985,3	5 663,8
İthal kömür-Imported coal			
İthal kömür-Imported coal	39 986,0	47 717,9	51 118,1
Linyit-Lignite			
Linyit-Lignite	31 335,7	38 569,9	40 694,4
Fuel oil-Fuel oil			
Fuel oil-Fuel oil	980,4	969,1	520,6
Motorin-Diesel oil			
Motorin-Diesel oil	1 243,6	957,2	679,3
Doğal gaz-Natural gas			
Doğal gaz-Natural gas	99 218,7	89 227,1	110 490,0
Yenilenebilir+Atık+Atık ısı			
Renewable+Wastes+Waste heat	1 758,2	2 371,6	2 972,3
Hidrolik-Hydraulic			
Hidrolik-Hydraulic	67 145,8	67 230,9	58 218,5
Jeotermal+rüzgar-Geothermal+wind			
Jeotermal+rüzgar-Geothermal+wind	15 077,0	20 335,6	24 031,3
Güneş-Solar			
Güneş-Solar	194,1	1 043,1	2 889,3

Kaynak: TEİAŞ, Türkiye Elektrik Üretim-İletim İstatistikleri

Source: TETC, Electricity Generation-Transmission Statistics of Turkey

15.2 Elektrik tüketimi, 2015-2017

Electricity consumption, 2015-2017

	Miktar-Quantity (GWh)		
	2015	2016	2017
Toplam -Total	217 312,3	231 203,7	249 022,6
Mesken -Household	47 900,8	51 203,8	54 251,3
Ticaret -Commercial	41 553,6	43 551,3	49 376,8
Resmi daire -Government offices	7 996,1	9 084,3	10 130,7
Sanayi -Industrial	103 534,8	108 297,6	116 482,6
Tarımsal sulama -Irrigate	4 222,2	6 110,3	6 049,4
Aydınlatma -Illumination	4 074,3	4 228,8	4 397,0
Diğer ⁽¹⁾ -Other ⁽¹⁾	8 030,5	8 727,6	8 334,8

Kaynak: TEDAŞ, Türkiye Elektrik Dağıtım ve Tüketim İstatistikleri

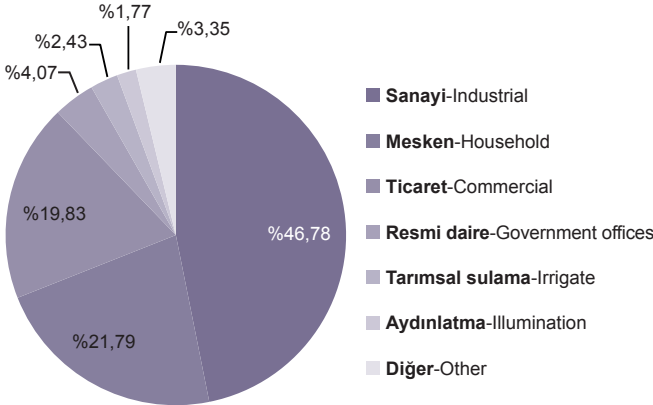
Source: TEDC, Electricity Distribution and Consumption Statistics of Turkey

(1) Tarım, hayvancılık, balıkçılık, içme ve kullanma suyu pompaj tesisleri, kamuya ait hizmetler vb. tüketimleri içerir.

(1) It includes consumption in agriculture, livestock, fishery sector and municipal water abstraction pumping facilities, and other public services etc.

Elektrik tüketimi, 2017

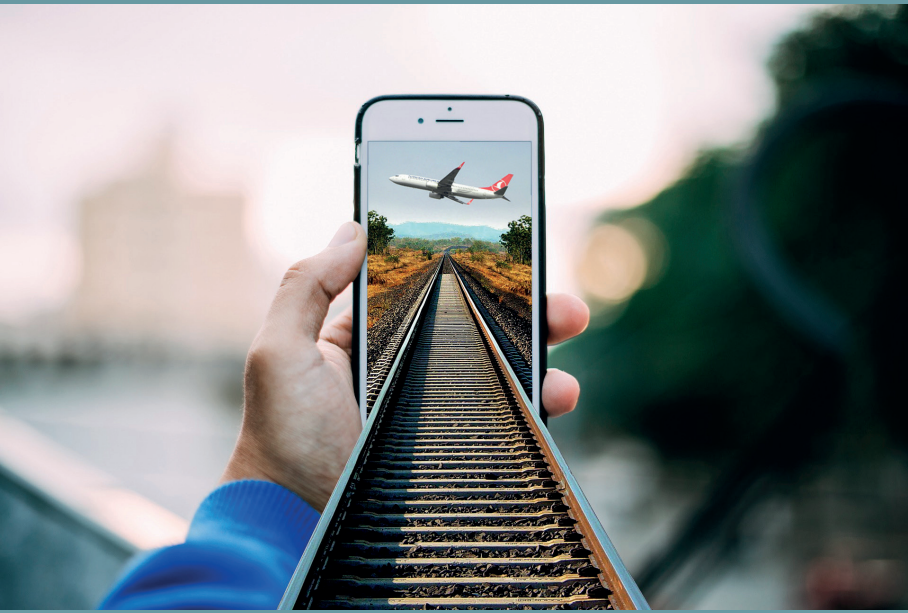
Electricity consumption, 2017

16

Ulaştırma ve Haberleşme Transportation and Communication

16.1 Otoyol, devlet, il ve köy yolları uzunluğu, 2016-2018

Length of motorways, state highways, provincial roads and village roads, 2016-2018

	(Km)		
	2016	2017	2018
Otoyol -Motorways	2 542	2 657	2 842
Devlet yolu -State highways	31 106	31 066	31 021
İl yolu -Provincial roads	33 513	33 896	34 153
Köy yolu -Village roads	175 429	179 895	179 537

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Source: General Directorate of Highways, Ministry of Environment and Urbanization

16.2 Otoyol, devlet ve il yolları üzerinde seyir ve taşımalar, 2016-2018

Circulation and transportation on motorways, state highways and provincial roads, 2016-2018

	(Milyon-Million)		
	2016	2017	2018
Taşıt-km -Vehicle-km	119 671	127 997	131 625
Otoyol -Motorways	21 344	23 260	23 616
Devlet yolu -State highways	81 202	86 507	89 045
İl yolu -Provincial roads	17 125	18 230	18 964
Ton-km -Tonne-km	253 139	262 739	266 502
Otoyol -Motorways	58 279	60 407	62 118
Devlet yolu -State highways	174 985	182 172	183 705
İl yolu -Provincial roads	19 875	20 160	20 679
Yolcu-km -Passenger-km	300 852	314 734	329 363
Otoyol -Motorways	63 274	65 114	66 390
Devlet yolu -State highways	199 171	209 204	220 255
İl yolu -Provincial roads	38 407	40 416	42 718

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Highways

16.3 Motorlu kara taşıtları sayısı, 2016-2018

The number of road motor vehicles, 2016-2018

	2016	2017	2018
Toplam -Total	21 090 424	22 218 945	22 865 921
Otomobil -Car	11 317 998	12 035 978	12 398 190
Minibüs -Minibus	463 933	478 618	487 527
Otobüs -Bus	220 361	221 885	218 523
Kamyonet -Small truck	3 442 483	3 642 625	3 755 580
Kamyon ⁽¹⁾ -Truck ⁽¹⁾	825 334	838 718	845 462
Motosiklet -Motorcycle	3 003 733	3 102 800	3 211 328
Özel amaçlı taşıtlar			
Special purpose vehicles	50 818	60 099	63 359
Traktör -Tractor	1 765 764	1 838 222	1 885 952

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Security

(1) Ağır tonajlı yük taşıtlarını da kapsar (çekici, damperli kamyon, tanker, çöp kamyonu vb.).

(1) It also covers heavy vehicles (tractor truck, dumper truck, tanker, garbage truck etc.).

16.4 Yıl içinde kaydı yapılan ve kaydı silinen motorlu kara taşıt sayısı, 2017, 2018

Number of road motor vehicles registered and withdrawn in the year, 2017, 2018

	Yıl içinde kaydı yapılan		Yıl içinde kaydı silinen	
	Vehicles registered during the year		Vehicles withdrawn during the year	
	2017	2018	2017	2018
Toplam -Total	1 247 449	903 274	118 928	256 298
Otomobil -Car	741 902	526 235	22 610	162 901
Minibüs -Minibus	16 758	10 432	6 004	5 096
Otobüs -Bus	10 993	6 538	5 807	6 720
Kamyonet -Small truck	212 616	129 871	13 294	17 649
Kamyon ⁽¹⁾ -Truck ⁽¹⁾	23 995	19 245	8 658	10 614
Motosiklet -Motorcycle	157 779	157 012	58 731	48 851
Özel amaçlı taşıtlar				
Special purpose vehicles	7 613	1 970	456	465
Traktör -Tractor	75 793	51 971	3 368	4 002

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Security

(1) Ağır tonajlı yük taşıtlarını da kapsar (çekici, damperli kamyon, tanker, çöp kamyonu vb.).

(1) It also covers heavy vehicles (tractor truck, dumper truck, tanker, garbage truck etc.).

16.5 Kullanılan yakıt türüne göre motorlu kara taşıt sayısı, 2016-2018

Number of road motor vehicles by kind of fuel used, 2016-2018

	2016	2017	2018
Toplam-Total	21 090 424	22 218 945	22 865 921
Benzin-Gasoline	6 142 806	6 321 658	6 390 297
Dizel-Diesel	10 337 907	11 102 943	11 592 878
LPG-LPG	4 527 674	4 705 599	4 785 035
Bilinmiyor⁽¹⁾-Unknown⁽¹⁾	82 037	88 745	97 711

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of Public Security

(1) Yakıt türü bilinmeyenler, ruhsat işlemlerinde yakıt türü boş bırakılan veya sehven hatalı veri girişi yapılan taşıtlar ile elektrikli taşıtları kapsamaktadır.

(1) Unknown includes the motor vehicles that the type of fuel field in the licence is filled incorrectly or left blank and electric vehicles.

16.6 Karayolu trafik kazaları, 2016-2018

Road traffic accidents, 2016-2018

	2016	2017	2018
Toplam kaza-Total accident	1 182 491	1 202 716	1 229 364
Maddi hasarlı kaza			
Accidents involving material loss only	997 363	1 020 047	1 042 832
Ölümlü, yaralanmalı kaza			
Accidents involving death or injury	185 128	182 669	186 532
Ölü sayısı⁽¹⁾-Number of persons killed⁽¹⁾	7 300	7 427	6 675
Yaralı sayısı-Number of persons injured	303 812	300 383	307 071

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı

Source: General Directorate of Public Security, General Command of Gendarmerie

(1) Kaza yerinde tespit edilen ölümler ile trafik kazasında yaralanıp sağlık kuruluşuna sevk edilenlerden kazanın sebep ve tesiriyle 30 gün içinde ölenleri kapsamaktadır.

(1) Persons killed include the deaths at the accident scene and the deaths within 30 days after the traffic accidents due to related accident and its impacts for people who were injured and sent to health facilities.

16.7 Demiryollarında hat uzunluğu, koltuk-kilometre, yolcu ve yük taşımacılığı, 2016-2018

Length of railways, seat-kilometer, passenger and freight transport, in railways, 2016-2018

	2016	2017	2018
Hat uzunluğu (Km)			
Length of railways (Km)	12 532	12 608	12 740
Yük miktarı (Bin ton)			
Freight amount (Thousand tonnes)	25 886	28 469	28 734
Ton-kilometre (Bin)			
Tonne-kilometer (Thousand)	11 661 000	12 758 000 ^(f)	12 772 000
Yolcu sayısı (Bin)			
Number of passenger (Thousand)	89 038	85 338	100 568
Yolcu-kilometre (Bin)			
Passenger-kilometer (Thousand)	4 325 000	4 566 000	5 560 000
Koltuk-kilometre (Bin)			
Seat-kilometers (Thousand)	5 941 000	6 387 000	7 143 000

Kaynak: Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü, Devlet Demiryolları Taşımacılık A.Ş.

Source: General Directorate of State Railways, State Railways Transportation Inc.

16.8 Demiryollarındaki kazalar, 2016-2018

Railway accidents, 2016-2018

	2016	2017 ^(f)	2018
Toplam kaza -Total accident	120	53	71
Ölü sayısı -Number of persons killed	81	41	76
Yaralı sayısı -Number of persons injured	72	24	51

Kaynak: Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of State Railways

16.9 Havalimanlarında toplam yolcu ve yük trafiği, 2016-2018

Total passenger and freight traffic at the airports, 2016-2018

	2016	2017	2018
Yolcu-Passenger	173 743 537	193 045 343	210 498 164
İç hat-Domestic	102 499 358	109 511 390	112 911 108
Dış hat-International	71 244 179	83 533 953	97 587 056
Yük⁽¹⁾ (Ton)-Freight⁽¹⁾ (Tonnes)	3 076 914	3 481 211	3 855 231
İç hat-Domestic	857 335	884 810	886 025
Dış hat-International	2 219 579	2 596 401	2 969 206

Kaynak: Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü

Source: General Directorate of State Airports Authority

(1) Yük verileri kargo, posta ve bagajı kapsamaktadır.

(1) Freight data covers cargo, mail and baggage.

16.10 Kabotaj ve uluslararası denizyolu taşıması, 2016-2018

Cabotage and international maritime transport, 2016-2018

	(Ton-Tonnes)		
	2016	2017	2018
Toplam elleçleme-Total handling	430 201 162	471 173 896	460 153 560
İthalat ve ihracat-Import and export	309 937 639	347 348 092	328 969 455
Kabotaj-Cabotage	53 300 216	60 396 079	59 555 845
Transit yük-Transit freight	66 963 307	63 429 725	71 628 260

Kaynak: Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü

Source: Directorate General for Merchant Marine

16.11 Sabit telefon, cep telefonu ve internet abone sayısı, 2016-2018

Number of fixed telephone, mobile phone and internet subscribers, 2016-2018

	2016	2017	2018
Sabit telefon-Fixed telephone	11 077 559	11 308 444	11 633 461
Cep telefonu-Mobile phone	75 061 699	77 800 170	80 117 999
İnternet-Internet	62 280 191	68 869 578	74 500 089

Kaynak: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu

Source: Information and Communication Technologies Authority

17

İş İstatistikleri Business Statistics

17.1 Sanayi ve hizmet sektörlerinde istihdam ve temel göstergeler, 2017*
[Finans ve sigorta faaliyetleri hariç]

NACE Rev.2	Girişim sayısı Number of enterprises	Çalışanlar sayısı Number of persons employed	Ücretli çalışanlar sayısı Number of employees
Türkiye-Turkey	3 100 412	16 013 635	13 428 313
Madencilik ve taşocakçılığı			
Mining and quarrying	4 911	132 532	130 960
İmalat-Manufacturing	391 024	4 018 741	3 723 677
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım -Electricity, gas, steam and air conditioning supply	4 161	113 762	112 279
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme -Water supply; sewerage, waste management and remediation	4 072	102 813	100 293
İnşaat-Construction	225 885	1 858 380	1 712 589
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı -Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	1 129 478	3 730 629	2 771 955
Ulaştırma ve depolama	456 804	1 337 595	909 254
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	289 272	1 199 761	939 596
Bilgi ve iletişim	37 601	226 518	201 829
Gayrimenkul faaliyetleri -Real estate activities	43 697	112 915	75 156
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	202 524	729 168	563 316
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	52 741	1 389 262	1 358 230
Eğitim-Education	22 328	320 957	308 179
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	38 871	365 862	335 856
Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor	27 190	77 072	52 947
Diğer hizmet faaliyetleri	169 853	297 668	132 197

17.1 Employment and basic indicators in industry and service sectors, 2017*
[Except financial and insurance activities]

(Milyon TL-Million TL)

Personel maliyeti	Mal ve hizmetlerin toplam satın alımları		Mal ve hizmet stoğundaki değişimler	Üretim değeri	Faktör maliyetiyle katma değer
	Ciro	Total purchases of goods and services	Change in stocks of goods and services		
Personnel costs	Turnover				
502 122	6 298 907	5 630 909	308 892	3 716 968	971 227
7 033	41 712	28 292	584	38 923	15 564
154 656	1 695 855	1 432 390	72 150	1 574 831	343 595
7 353	220 120	189 355	c	227 670	39 054
5 584	35 844	25 241	731	32 438	11 662
47 417	517 379	506 941	116 160	513 619	77 325
95 271	2 814 858	2 729 656	94 128	435 844	195 052
37 518	351 271	291 946	4 892	300 456	67 866
26 797	110 130	82 126	4 684	103 735	33 818
15 839	112 430	80 602	1 074	106 538	35 421
3 094	34 954	30 223	4 513	34 547	9 863
22 780	114 059	83 034	4 381	109 510	37 089
46 330	145 030	97 765	3 563	135 925	51 806
13 060	26 761	11 947	329	26 540	15 909
13 478	39 307	21 066	343	39 048	18 856
2 808	26 886	10 751	c	26 442	14 939
3 104	12 311	9 574	638	10 902	3 407

17.2 Mali sektörlerde istihdam ve temel göstergeler, 2017

Employment and basic indicators in financial sectors, 2017

NACE Rev.2	Finansal hizmet faaliyetleri (Sigorta ve emeklilik fonları hariç) Financial service activities (Except insurance and pension funding)	Sigorta, reasürans ve emeklilik fonları (Zorunlu sosyal güvenlik hariç) Insurance, reinsurance and pension funding (Except compulsory social security)	Finansal hizmetler ile sigorta faaliyetleri için yardımcı faaliyetler Activities auxiliary to financial services and insurance activities
Girişim sayısı -Number of enterprises	225	63	17 247
Çalışanların yıllık ortalama sayısı Annual average number of persons engaged	229 803	19 821	69 864
Ücretle çalışanların yıllık ortalama sayısı Annual average number of employees	229 785	19 818	56 735
Ücretli çalışan kadın sayısı Number of female employees	109 771	11 150	27 706
Ücretli çalışan erkek sayısı Number of male employees	120 014	8 668	29 029
Personel maliyeti (Milyon TL) Personnel cost (Million TL)	27 003	2 386	3 213
Maaş ve ücretler (Milyon TL) Wages and salaries (Million TL)	23 341	2 063	2 780
Sosyal güvenlik masrafları (Milyon TL) Contributions to social security (Million TL)	3 661	323	433
Mal ve hizmet satın alışı (Milyon TL) Purchase of goods and services (Million TL)	40 937	18 475	3 144
Üretim değeri (Milyon TL) Production value (Million TL)	179 634	30 182	8 526
Faktör maliyetiyle katma değer (Milyon TL) -Value added at factor cost (Million TL)	138 696	11 707	5 382

17.3 Sanayi sektöründe faaliyette bulunan ve 20+ kişi çalışan girişimlerden elde edilen seçilmiş sanayi ürünlerinin üretimi, 2015-2017

Production of selected industrial products, derived from enterprises active in industry sector with 20 or more employees, 2015-2017

Sanayi ürünleri Industrial products	2015	2016	2017
Otomobil (Adet)			
Automobile (Piece)	1 211 487	1 367 725	1 555 539
Ev tipi buzdolabı ve dondurucular (Adet)			
Domestic refrigerators and freezers (Piece)	8 105 191	8 405 132	8 821 814
Alaşimsız çelik kütük (ingot) (Ton)			
Non-alloy steel in ingots (Tonnes)	17 560 548	19 363 866	22 320 267
Çimento (Ton)-Cement (Tonnes)	73 799 076	78 457 806	83 556 056
Hazır beton (Ton)			
Ready-mixed concrete (Tonnes)	179 348 889	179 370 200	191 019 688
Şeker kristal ve küp (rafine edilmiş) (Ton)			
Sugar crystal and cube (refined) (Tonnes)	2 044 234	2 416 855	2 789 430
Çay (Ton)-Tea (Tonnes)	310 487	283 774	316 457
Ayçiçeği yağı, ham (Ton)			
Sunflower-seed oil, crude (Tonnes)	816 944	731 135	677 164
Margarin ve benzeri yenilebilir katı yağlar (Ton)			
Margarine and similar edible fats (Tonnes)	752 514	723 837	743 531
Makine halıları (m²)			
Machine carpets (m ²)	97 098 675	105 699 346	111 560 110
Ayakkabılar, sayası deri olan (Çift)			
Footwear with uppers of leather (Pairs)	60 761 316	66 050 921	72 238 900
Deterjanlar ve yıkama müstahzarları (Ton)			
Detergents and washing preparations (Tonnes)	1 820 094	1 941 533	2 020 821

17.4 Ciro endeksleri yıllık değişim oranları⁽¹⁾, 2016-2018

Turnover indices rate of annual change⁽¹⁾, 2016-2018
[2015=100]

	(%)		
	2016 ^(r)	2017 ^(r)	2018 ^(r)
Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmetler			
Industry, construction, trade and services	9,9	26,7	24,3
Sanayi-Industry	9,0	29,5	30,3
İnşaat-Construction	21,6	25,9	22,4
Ticaret-Trade	9,3	25,5	20,0
Hizmet-Services	7,3	25,6	26,9

(1) Yıllık değişim oranları, takvim etkisinden arındırılmış endekslerin yıl ortalamalarının değişimidir.

(1) Rate of annual change is the change in annual average of the calendar adjusted indices.

17.5 Sanayi üretim endeksi yıllık değişim oranları⁽¹⁾, 2016-2018

Industrial production index rate of annual change⁽¹⁾, 2016-2018
[2015=100]

	(%)		
	2016 ^(r)	2017 ^(r)	2018 ^(r)
Toplam sanayi (B-D)-Total industry (B-D)	3,4	9,0	1,3
B-Madencilik ve taşocaklığı			
B-Mining and quarrying	-0,5	11,0	3,2
C-İmalat sanayi			
C-Manufacturing	3,4	9,0	1,2
D-Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı			
D-Electricity, gas, steam and air conditioning supply	5,5	8,4	1,2
ARM-Ara malı-ING-Intermediate goods	1,8	9,4	-0,1
DLT-Dayanımlı tüketim malı			
DCOG-Durable consumer goods	1,4	8,1	-1,2
DZT-Dayanımsız tüketim malı			
NDCOG-Non-durable consumer goods	3,8	6,6	4,3
ENJ-Enerji-NRG-Energy	5,4	7,6	1,7
SEM-Sermaye malı-CAG-Capital goods	5,9	12,6	-0,2

(1) Yıllık değişim oranları, takvim etkisinden arındırılmış endekslerin yıl ortalamalarının değişimidir.

(1) Rate of annual change is the change in annual average of the calendar adjusted indices.

17.6 Perakende satış hacmi endeksi yıllık değişim oranları⁽¹⁾, 2016-2018
 Retail sales volume index rate of annual change⁽¹⁾, 2016-2018
 [2015=100]

	(%)		
	2016 ⁽¹⁾	2017 ⁽¹⁾	2018 ⁽¹⁾
Perakende ticaret-Retail trade	2,2	5,8	1,4
Gıda, İçecek ve tütün			
Food, drinks and tobacco	2,2	2,2	5,6
Gıda dışı (otomotiv yakıtı hariç)			
Non-food (except automotive fuel)	1,0	7,6	-0,3
Bilgisayar, bilgisayar donanım ve yazılımları, kitap, iletişim aygıtları vb.-Computers, peripheral units and software, books, telecommunications equipment, etc.	-1,8	5,1	-3,1
Ses ve görüntü cihazları, hırdavat, boya ve cam, elektrikli ev aletleri, mobilya vb.			
Audio and video equipment, hardware, paints and glass, electrical household appliances, furniture, etc.	-0,3	9,1	-9,9
Tekstil, giyim ve ayakkabı			
Textiles, clothing and footwear	4,8	8,7	8,7
Eczacılık ürünleri, tıbbi ve ortopedik ürünler, kozmetik ve kişisel bakım malzemeleri			
Pharmaceutical goods, medical and orthopedic goods, cosmetic and toilet articles	4,6	2,8	9,3
Posta yoluyla veya internet üzerinden			
Via mail orders and internet	3,6	16,2	22,3
Otomotiv yakıtı-Automotive fuel	5,1	6,1	0,3

(1) Yıllık değişim oranları, takvim etkisinden arındırılmış endekslerin yıl ortalamalarının değişimidir.

(1) Rate of annual change is the change in annual average of the calendar adjusted indices.

17.7 Yapı sahipliğine göre yapılacak yeni ve ilave yapılar, 2016-2018

New buildings and additions by type of investor, 2016-2018

[Yapı ruhsatına göre-According to construction permits]

	2016	2017*	2018*
Toplam-Total			
Bina sayısı			
Number of building	134 099	160 740	102 840
Yüzölçüm (m²)			
Floor area (m ²)	206 971 538	282 722 552	146 329 683
Değer (TL)-Value (TL)	188 532 053 062	306 966 832 743	200 228 204 011
Daire sayısı			
Number of dwelling unit	1 006 650	1 383 203	654 227
Devlet sektörü-Public sector			
Bina sayısı			
Number of building	7 776	8 982	8 469
Yüzölçüm (m²)			
Floor area (m ²)	29 977 240	39 510 685	26 662 619
Değer (TL)-Value (TL)	27 233 762 277	42 553 911 578	36 000 598 475
Daire sayısı			
Number of dwelling unit	67 300	92 141	49 759
Özel sektör-Private sector			
Bina sayısı			
Number of building	124 465	149 602	92 494
Yüzölçüm (m²)			
Floor area (m ²)	173 435 773	237 539 512	116 457 572
Değer (TL)-Value (TL)	158 119 488 952	258 133 145 198	159 724 125 888
Daire sayısı			
Number of dwelling unit	926 268	1 272 988	595 705
Yapı kooperatifi-Construction cooperative			
Bina sayısı			
Number of building	1 858	2 156	1 877
Yüzölçüm (m²)			
Floor area (m ²)	3 558 525	5 672 355	3 209 492
Değer (TL)-Value (TL)	3 178 801 833	6 279 775 967	4 503 479 648
Daire sayısı			
Number of dwelling unit	13 082	18 074	8 763

17.8 Yapı sahipliğine göre tamamen veya kısmen biten yeni ve ilave yapılar, 2016-2018

Completed or partially completed new buildings and additions by type of investor, 2016-2018

[Yapı kullanma izin belgesine göre-According to occupancy permits]

	2016	2017*	2018*
Toplam-Total			
Bina sayısı			
Number of building	111 383	117 441	124 116
Yüzölçüm (m²)			
Floor area (m ²)	151 305 780	161 836 436	170 419 962
Değer (TL)-Value (TL)	137 448 623 957	176 737 710 471	237 470 840 891
Daire sayısı			
Number of dwelling unit	754 174	824 627	873 034
Devlet sektörü-Public sector			
Bina sayısı			
Number of building	4 246	4 341	5 920
Yüzölçüm (m²)			
Floor area (m ²)	16 406 676	17 969 198	19 848 386
Değer (TL)-Value (TL)	15 029 528 423	19 612 344 355	27 459 993 750
Daire sayısı			
Number of dwelling unit	48 381	45 653	63 915
Özel sektör-Private sector			
Bina sayısı			
Number of building	103 415	110 296	115 519
Yüzölçüm (m²)			
Floor area (m ²)	130 688 278	139 632 043	147 060 045
Değer (TL)-Value (TL)	118 664 778 936	152 561 830 420	205 225 614 889
Daire sayısı			
Number of dwelling unit	686 563	760 272	793 466
Yapı kooperatifi-Construction cooperative			
Bina sayısı			
Number of building	3 722	2 804	2 677
Yüzölçüm (m²)			
Floor area (m ²)	4 210 826	4 235 195	3 511 531
Değer (TL)-Value (TL)	3 754 316 598	4 563 535 696	4 785 232 252
Daire sayısı			
Number of dwelling unit	19 230	18 702	15 653

17.9 İnşaat maliyet endeksi yıllık değişim oranları⁽¹⁾, 2016-2018

Construction cost index rate of annual change⁽¹⁾, 2016-2018
[2015=100]

	2016	2017	2018
			(%)
İnşaat-Construction			
Toplam-Total	18,19	16,18	25,65
Malzeme-Material	14,47	19,94	29,21
İşçilik-Labour	26,77	8,37	17,45
Binalar-Buildings			
Toplam-Total	17,17	15,83	26,26
Malzeme-Material	12,81	19,68	30,21
İşçilik-Labour	27,08	8,08	17,43
Bina dışı yapılar-Civil engineering			
Toplam-Total	21,72	17,33	23,67
Malzeme-Material	20,10	20,72	26,09
İşçilik-Labour	25,65	9,45	17,48

(1) Yıllık değişim oranları, ilgili yılın Aralık ayının bir önceki yılın aynı ayına göre değişimdir.

(1) Rate of annual change is the change in December of the related year from the same month of the previous year.

18

İşgücü Girdi Göstergeleri Labour Input Indicators

18.1 İstihdam endeksi yıllık değişim oranları⁽¹⁾, 2016-2018

Employment index rate of annual change⁽¹⁾, 2016-2018
[2015=100]

	(%)		
	2016 ⁽¹⁾	2017 ⁽¹⁾	2018 ⁽¹⁾
Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmetler			
Industry, construction, trade and services	1,1	3,7	0,1
Sanayi-Industry	0,1	2,6	1,7
İnşaat-Construction	4,4	4,2	-2,1
Ticaret ve hizmetler-Trade and services	0,9	4,1	-0,3

(1) Yıllık değişim oranları, takvim etkisinden arındırılmış endekslerin yıl ortalamalarının değişimidir.

(1) Rate of annual change is the change in annual average of the calendar adjusted indices.

18.2 Çalışılan saat endeksi yıllık değişim oranları⁽¹⁾, 2016-2018

Hours worked index rate of annual change⁽¹⁾, 2016-2018
[2015=100]

	(%)		
	2016 ⁽¹⁾	2017 ⁽¹⁾	2018 ⁽¹⁾
Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmetler			
Industry, construction, trade and services	-0,5	3,6	-1,9
Sanayi-Industry	-1,1	2,7	-1,0
İnşaat-Construction	3,0	5,3	-6,1
Ticaret ve hizmetler-Trade and services	-1,1	3,6	-1,3

(1) Yıllık değişim oranları, takvim etkisinden arındırılmış endekslerin yıl ortalamalarının değişimidir.

(1) Rate of annual change is the change in annual average of the calendar adjusted indices.

18.3 Brüt ücret-maaş endeksi yıllık değişim oranları⁽¹⁾, 2016-2018

Gross wages-salaries index rate of annual change⁽¹⁾, 2016-2018
[2015=100]

	(%)		
	2016 ⁽ⁿ⁾	2017 ⁽ⁿ⁾	2018 ⁽ⁿ⁾
Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmetler			
Industry, construction, trade and services	20,7	13,4	15,9
Sanayi-Industry	19,0	13,2	18,7
İnşaat-Construction	28,3	14,9	13,1
Ticaret ve hizmetler-Trade and services	20,5	13,2	14,6

(1) Yıllık değişim oranları, takvim etkisinden arındırılmış endekslerin yıl ortalamalarının değişimidir.

(1) Rate of annual change is the change in annual average of the calendar adjusted indices.

18.4 Saatlik işgücü maliyeti endeksi yıllık değişim oranları⁽¹⁾, 2016-2018

Hourly labour cost index rate of annual change⁽¹⁾, 2016-2018
[2015=100]

	(%)		
	2016 ⁽ⁿ⁾	2017 ⁽ⁿ⁾	2018 ⁽ⁿ⁾
Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmetler			
Industry, construction, trade and services	21,9	9,1	18,5
Sanayi-Industry	20,9	9,8	20,3
İnşaat-Construction	25,0	9,2	21,4
Ticaret ve hizmetler-Trade and services	22,4	8,9	16,3

(1) Yıllık değişim oranları, takvim etkisinden arındırılmış endekslerin yıl ortalamalarının değişimidir.

(1) Rate of annual change is the change in annual average of the calendar adjusted indices.

18.5 Saatlik kazanç endeksi yıllık değişim oranları⁽¹⁾, 2016-2018 Hourly earnings cost index rate of annual change⁽¹⁾, 2016-2018
[2015=100]

	(%)		
	2016 ⁽¹⁾	2017 ⁽¹⁾	2018 ⁽¹⁾
Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmetler			
Industry, construction, trade and services	21,4	9,4	18,2
Sanayi-Industry	20,3	10,1	20,0
İnşaat-Construction	24,6	9,2	20,7
Ticaret ve hizmetler-Trade and services	21,9	9,2	16,1

(1) Yıllık değişim oranları, takvim etkisinden arındırılmış endekslerin yıl ortalamalarının değişimidir.

(1) Rate of annual change is the change in annual average of the calendar adjusted indices.

18.6 Saatlik kazanç dışı işgücü maliyeti endeksi yıllık değişim oranları⁽¹⁾, 2016-2018 Hourly labour cost excluding earnings index rate of annual change⁽¹⁾,
2016-2018
[2015=100]

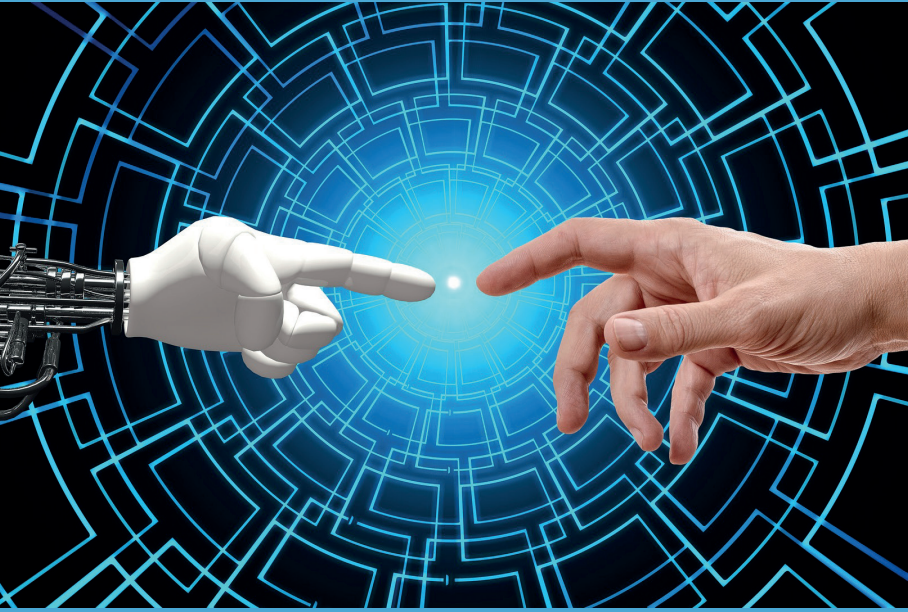
	(%)		
	2016 ⁽¹⁾	2017 ⁽¹⁾	2018 ⁽¹⁾
Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmetler			
Industry, construction, trade and services	24,5	7,7	19,6
Sanayi-Industry	23,9	8,3	21,5
İnşaat-Construction	26,7	9,0	25,0
Ticaret ve hizmetler-Trade and services	24,9	7,3	17,0

(1) Yıllık değişim oranları, takvim etkisinden arındırılmış endekslerin yıl ortalamalarının değişimidir.

(1) Rate of annual change is the change in annual average of the calendar adjusted indices.

19

Bilim ve Teknoloji
Science and Technology

19.1 Hanelerde bilişim teknolojileri bulunma ve İnternete bağlılık oranı, 2018

Availability of information and communication technologies devices in households and the proportion of those connected to the Internet, 2018

(%)

	Hanelerde bilişim teknolojileri bulunma oranı Availability of devices in households	İnternete bağlı araçların hanelerde bulunma oranı Proportion of households which have devices connected to Internet
Masaüstü bilgisayar (PC)-Desktop computer	19,2	14,4
Taşınabilir bilgisayar (Dizüstü, netbook vb.)		
Portable computer (Laptop, netbook etc.)	37,9	33,0
Tablet bilgisayar-Tablet computer	28,4	22,3
Cep telefonu (Akıllı telefonlar dahil)		
Mobile phone (incl. smart phone)	98,7	83,4
Oyun konsolu (Playstation vb.)		
Game console	5,6	3,1
İnternete bağlanabilen TV-Smart TV	32,1	21,1

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2018

Source: TurkStat, Information and Communication Technology (ICT) Usage Survey in Households and by Individuals, 2018

19.2 En son kullanım zamanına ve cinsiyete göre bilgisayar ve İnternet kullanım oranları, 2018

Percentages of computer and Internet usage by latest usage and sex, 2018
[16-74 yaş grubu-16-74 age group]

	Bilgisayar-Computer			İnternet-Internet		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
	Total	Male	Female	Total	Male	Female
Bilgisayar ve internet kullananlar						
Computer and Internet users	59,6	68,6	50,6	72,9	80,4	65,5
Son üç ay içinde (Ocak-Mart 2018)						
Within the last three months (January-March 2018)	45,5	53,6	37,3	71,0	78,2	63,9
Üç ay ile bir yıl arasında (Nisan 2017-Aralık 2017)						
Between three months and a year ago (April 2017-December 2017)	3,7	4,0	3,4	0,9	1,0	0,8
Bir yıldan çok (Mart 2017 öncesi)						
More than one year ago (Before March 2017)	10,4	11,0	9,8	0,9	1,1	0,8
Hiç kullanmadı-Never used it	40,4	31,4	49,4	27,1	19,6	34,5

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2018

Source: TurkStat, Information and Communication Technology (ICT) Usage Survey in Households and by Individuals, 2018

19.3 Son üç ay içinde bireylerin yaş grubuna ve cinsiyetine göre bilgisayar ve İnternet kullanım oranları, 2018

Individuals using the computer and Internet in the last three months
by age groups and sex, 2018

[Ocak-Mart 2018-January-March 2018]

[16-74 yaş grubu-16-74 age group]

Yaş grubu	Bilgisayar-Computer			İnternet-Internet		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
	Total	Male	Female	Total	Male	Female
16-24	68,2	75,1	61,0	90,7	94,7	86,5
25-34	61,7	69,8	53,6	90,1	94,5	85,6
35-44	48,1	57,4	38,8	80,7	88,3	73,0
45-54	32,6	42,0	23,2	61,5	71,8	51,1
55-64	19,7	26,5	13,1	39,2	47,8	30,8
65-74	8,5	11,5	5,9	17,0	23,0	11,9

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2018

Source: TurkStat, Information and Communication Technology (ICT) Usage Survey in Households and by Individuals, 2018

19.4 Son üç ay içinde bireylerin eğitim durumuna ve cinsiyetine göre bilgisayar ve İnternet kullanım oranları, 2018

Individuals using the computer and Internet in the last three months by education level and sex, 2018

[Ocak-Mart 2018-January-March 2018]

[16-74 yaş grubu-16-74 age group]

Eğitim durumu Education level	Bilgisayar-Computer			İnternet-Internet		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
	Total	Male	Female	Total	Male	Female
Bir okul bitirmedir						
Literate without a diploma	3,5	7,2	2,4	16,2	25,4	13,6
İlkokul-Primary school	18,8	22,1	15,7	54,0	57,3	50,9
İlköğretim/Ortaokul veya mesleki ortaokul						
Secondary and vocational secondary school	52,6	57,1	46,7	86,5	87,6	84,9
Lise veya mesleki lise						
High and vocational high school	67,6	70,5	63,6	92,3	91,7	93,2
Üniversite/master/doktora						
Higher education	89,1	90,8	87,0	97,7	97,6	98,0

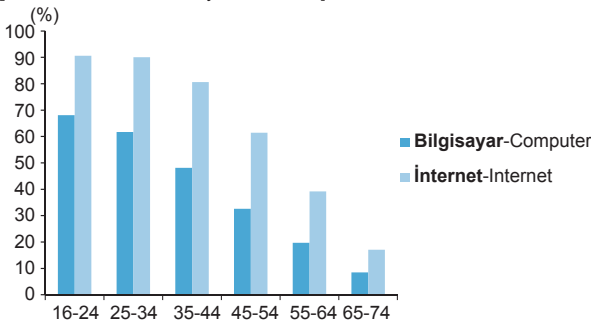
Kaynak: TÜİK, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2018

Source: TurkStat, Information and Communication Technology (ICT) Usage Survey in Households and by Individuals, 2018

Yaş grubuna göre bilgisayar ve İnternet kullanımı oranları, 2018

Individuals using the computer and Internet by age group, 2018

[Ocak-Mart 2018-January-March 2018]

Veri için tablo 19.3'e bakınız.

For data, see table 19.3.

19.5 Son üç ay içinde bireylerin işgücü durumuna ve cinsiyetine göre bilgisayar ve İnternet kullanım oranları, 2018

Individuals using the computer and Internet in the last three months by employment situation and sex, 2018

[Ocak-Mart 2018-January-March 2018]

[16-74 yaş grubu-16-74 age group]

İşgücü durumu Employment situation	İşgücü durumu (%)					
	Bilgisayar-Computer			İnternet-Internet		
	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female
İşgücüne dahil olanlar In labour force						
Ücretli, maaşlı veya yevmiyeli Regular or casual employee	64,7	62,4	70,8	89,7	89,1	91,5
İşveren-Employer	80,0	79,9	80,5	95,2	95,4	93,9
Kendi hesabına çalışan Self-employed	34,5	33,3	45,2	66,5	66,0	70,7
Ücretsiz aile işçisi Unpaid family worker	20,7	48,5	9,3	46,8	85,6	30,7
İşsiz-Unemployed	58,2	53,2	68,4	86,4	82,2	95,0
İşgücüne dahil olmayanlar Not in labour force						
Eğitim/Öğretime devam ediyor Student	83,4	86,6	80,0	94,8	95,7	93,8
Ev işleri ile meşgul (çocuk, yaşlı, hasta vb. kişilerin bakımı dahil) Houseworks	21,8	25,1	21,7	54,1	46,7	54,2
Emekli veya işi bırakmış Retired or given up business	26,2	23,3	34,9	48,5	44,8	59,8
Engelli veya hasta (çalışamaz halde) Permanently disabled or disabled	11,0	13,0	7,3	24,1	27,1	18,7
Ailevi ve kişisel nedenler Private and family reasons	54,0	66,6	39,7	78,6	85,6	70,7

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2018

Source: TurkStat, Information and Communication Technology (ICT) Usage Survey in Households and by Individuals, 2018

19.6 Büyüklük grubuna göre bilgisayar kullanan ve İnternet erişimine sahip olan girişimler, 2018

Enterprises which have Internet access and use computer by size group, 2018

	(%)	
Çalışan sayısına göre büyüklük grubu-Size class breakdown	Bilgisayar kullanımı Computer usage	İnternet erişimi Internet access
10+	97,0	95,3
10-49	96,6	94,7
50-249	99,0	97,8
250+	99,4	99,2

Kaynak: TÜİK, Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2018

Source: Information and Communication Technology (ICT) Usage in Enterprises, 2018

19.7 Araştırma geliştirme faaliyetleri istatistikleri, 2015-2017

Statistics on research and development activities, 2015-2017

	2015	2016	2017
Gayrisafi yurt içi Ar-Ge harcaması/GSYH (%)			
GERD/GDP (%)	0,88	0,94	0,96
Cari fiyatlarla (Milyon TL)			
In current prices (Million TL)	20 615	24 641	29 855
Mali ve mali olmayan şirketler (Milyon TL)			
Financial and non-financial corporations (Million TL)	10 309	13 359	16 981
Genel devlet (Milyon TL)⁽¹⁾			
General government (Million TL) ⁽¹⁾	2 131	2 338	2 858
Yükseköğretim (Milyon TL)			
Higher education sector (Million TL)	8 176	8 944	10 016
Satınalma gücü paritesi (Milyon ABD \$)			
Purchasing power parity (Million US \$)	16 232	18 389	20 579
Dolar (Milyon ABD \$)⁽²⁾-US Dollar (Million \$)⁽²⁾	7 597	8 150	8 177
Ar-Ge insan kaynağı (Sayı)			
R&D personnel (Headcount)	224 284	242 213	266 478
Ar-Ge insan kaynağı (TZE)-R&D personnel (FTE)	122 288	136 953	153 552

Kaynak: TÜİK, Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri Araştırması, 2015-2017

Source: TurkStat, Research and Development Activities Survey, 2015-2017

(1) 2016 ve 2017 yılları için kar amacı olmayan kuruluşlar da dahildir.

(1) It includes private non-profit sector as well for the years 2016 and 2017.

(2) İthalat ağırlıklı ortalama dolar kuru.

(2) Import weighted average exchange rate (US \$).

20

Dış Ticaret Foreign Trade

20.1 Dış ticaret göstergeleri, 2016-2018

Main indicators of foreign trade, 2016-2018

	2016	2017 ⁽¹⁾	2018*
İhracat (Milyon ABD \$)			
Exports (Million US \$)	142 530	156 993	167 924
Değişim (%) - Change (%)	-0,9	10,1	7,0
İthalat (Milyon ABD \$)			
Imports (Million US \$)	198 618	233 800	223 047
Değişim (%) - Change (%)	-4,2	17,7	-4,6
Dış ticaret dengesi (Milyon ABD \$)			
Balance of foreign trade (Million US \$)	-56 089	-76 807	-55 123
Dış ticaret hacmi (Milyon ABD \$)			
Volume of foreign trade (Million US \$)	341 148	390 793	390 971
İhracatın ithalatı karşılama oranı (%)			
Proportion of imports covered by exports (%)	71,8	67,1	75,3

20.2 En çok ihracat ve ithalat yapılan 10 ülke, 2018*

Top 10 countries by exports and imports, 2018*

(Milyon ABD \$ - Million US \$)

Ülke-Country	İhracat Exports	Ülke-Country	İthalat Imports
Toplam - Total	167 924	Toplam - Total	223 047
Almanya - Germany	16 137	Rusya Federasyonu - Russia	21 990
Birleşik Krallık - United Kingdom	11 107	Çin - China	20 719
İtalya - Italy	9 560	Almanya - Germany	20 407
Irak - Iraq	8 346	ABD - USA	12 378
ABD - USA	8 305	İtalya - Italy	10 154
İspanya - Spain	7 708	Hindistan - India	7 535
Fransa - France	7 287	Birleşik Krallık - United Kingdom	7 446
Hollanda - Netherlands	4 761	Fransa - France	7 413
Belçika - Belgium	3 951	İran - Iran	6 931
İsrail - Israel	3 895	Güney Kore - South Korea	6 343
Diğer - Others	86 866	Diğer - Others	101 731

20.3 Ekonomik faaliyetlere göre dış ticaret, 2016-2018

Foreign trade by economic activity, 2016-2018

	(Milyon ABD \$-Million US \$)		
ISIC Rev.3	2016	2017 ⁽ⁿ⁾	2018*
İhracat-Exports	142 530	156 993	167 924
Tarım ve ormancılık-Agriculture and forestry	5 397	5 287	5 556
Balıkçılık-Fishing	414	451	486
Madencilik ve taşocakçılığı			
Mining and quarrying	2 677	3 509	3 400
İmalat-Manufacturing	133 596	147 138	157 708
Diğerleri-Others	446	608	774
İthalat-Imports	198 618	233 800	223 047
Tarım ve ormancılık-Agriculture and forestry	7 041	8 987	9 284
Balıkçılık-Fishing	56	58	51
Madencilik ve taşocakçılığı			
Mining and quarrying	19 009	26 079	28 968
İmalat-Manufacturing	167 243	190 748	175 979
Diğerleri-Others	5 269	7 928	8 765

20.4 Geniş ekonomik grupların sınıflamasına göre dış ticaret, 2016-2018

Foreign trade by classification of broad economic categories, 2016-2018

	(Milyon ABD \$-Million US \$)		
Ana mal grupları-Major commodity groups	2016	2017 ⁽ⁿ⁾	2018*
İhracat-Exports	142 530	156 993	167 924
Yatırım (sermaye) malları-Capital goods	15 891	18 352	19 843
Ham madde (ara mallar)-Intermediate goods	66 890	73 063	79 265
Tüketim malları-Consumption goods	58 877	64 878	68 033
Diğerleri-Others	871	700	783
İthalat-Imports	198 618	233 800	223 047
Yatırım (sermaye) malları-Capital goods	35 919	33 116	29 304
Ham madde (ara mallar)-Intermediate goods	134 315	171 462	170 048
Tüketim malları-Consumption goods	27 947	28 488	22 878
Diğerleri-Others	437	734	817

20.5 Uluslararası standart ticaret sınıflamasına göre dış ticaret, 2016-2018
Foreign trade by standard international trade classification, 2016-2018

	(Milyon ABD \$-Million US \$)		
SITC Rev.3	2016	2017 ⁽⁷⁾	2018*
İhracat-Exports	142 530	156 993	167 924
Canlı hayvanlar ve gıda maddeleri			
Food and live animals	13 535	14 272	14 913
İçkiler ve tütün-Beverages and tobacco	1 293	1 262	1 357
Akaryakıt hariç yenilmeyen ham maddeler			
Crude materials, inedible, except fuels	4 026	4 940	5 160
Mineral yakıtlar, yağlar ve alkali ürünler			
Mineral fuels, lubricants and related materials	3 211	4 327	4 408
Hayvansal, bitkisel katı ve sıvı yağlar, mumlar			
Animal and vegetable oils, fats and waxes	868	894	864
Başka yerde belirtilmeyen kimya sanayi ve buna bağlı sanayi ürünleri-Chemicals and related products, n.e.s.	8 523	9 420	10 932
Başlıca sınıflara ayrılan işlenmiş mallar			
Manufactured goods classified chiefly by material	34 350	38 795	45 191
Makine ve ulaştırma araçları			
Machinery and transport equipment	41 131	48 200	52 368
Çeşitli mamul eşya			
Miscellaneous manufactured articles	26 971	27 862	29 838
SITC'da sınıflandırılmamış eşyalar-Commodities and transactions not classified elsewhere in the SITC	8 621	7 020	2 891
İthalat-Imports	198 618	233 800	223 047
Canlı hayvanlar ve gıda maddeleri			
Food and live animals	6 450	8 312	8 795
İçkiler ve tütün-Beverages and tobacco	781	749	779
Akaryakıt hariç yenilmeyen ham maddeler			
Crude materials, inedible, except fuels	11 871	15 681	16 699
Mineral yakıtlar, yağlar ve alkali ürünler			
Mineral fuels, lubricants and related materials	27 167	37 204	43 006
Hayvansal, bitkisel katı ve sıvı yağlar, mumlar			
Animal and vegetable oils, fats and waxes	1 801	1 511	1 192
Başka yerde belirtilmeyen kimya sanayi ve buna bağlı sanayi ürünleri-Chemicals and related products, n.e.s.	27 546	31 409	31 670
Başlıca sınıflara ayrılan işlenmiş mallar			
Manufactured goods classified chiefly by material	32 869	37 319	37 023
Makine ve ulaştırma araçları			
Machinery and transport equipment	70 373	71 615	59 936
Çeşitli mamul eşya			
Miscellaneous manufactured articles	13 031	13 052	12 217
SITC'da sınıflandırılmamış eşyalar-Commodities and transactions not classified elsewhere in the SITC	6 729	16 947	11 730

20.6 Dış ticaret endeksleri, 2016-2018

Foreign trade indices, 2016-2018

[2010=100]

SITC Rev.3	İhracat-Exports			İthalat-Import		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Miktar endeksi-Volume index						
Genel-General	136,2	147,8	154,0	129,5	141,9	128,4
Gıda, içecek ve tütün						
Food, beverages and tobacco	128,4	142,7	155,7	156,3	201,8	212,5
Ham maddeler (yakıt hariç)						
Crude materials (except fuels)	124,7	141,4	146,4	107,9	118,4	116,6
Yakıtlar-Fuels	121,7	134,8	109,8	129,2	143,7	134,3
İmalat (gıda, içecek ve tütün hariç)						
Manufactured goods except food, beverages and tobacco	131,8	145,4	156,9	124,9	129,3	117,2
SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar						
Commodities not classified elsewhere in SITC	354,0	286,7	119,3	255,0	592,9	425,5
Birim değer endeksi⁽¹⁾-Unit value index⁽¹⁾						
Genel-General	91,9	93,3	95,8	82,6	88,8	93,6
Gıda, içecek ve tütün						
Food, beverages and tobacco	101,4	95,5	91,7	93,4	90,7	90,9
Ham maddeler (yakıt hariç)						
Crude materials (except fuels)	93,1	97,9	97,6	77,1	88,3	93,3
Yakıtlar-Fuels	59,0	71,8	89,8	54,6	67,3	83,1
İmalat (gıda, içecek ve tütün hariç)						
Manufactured goods except food, beverages and tobacco	92,0	93,4	96,3	93,8	96,6	97,9
SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar						
Commodities not classified elsewhere in SITC	108,8	109,3	108,1	91,3	99,0	95,4

(1) ABD Doları cinsinden.

(1) Based on US Dollar.

21

Fiyat ve Enflasyon Price and Inflation

21.1 Tüketici fiyat endeksi yıllık değişim oranları⁽¹⁾, 2016-2018
 Consumer price index annual rate of change⁽¹⁾, 2016-2018
 [2003=100]

	(%)		
Ana harcama grupları -Main expenditure groups	2016	2017	2018
Türkiye -Turkey	8,53	11,92	20,30
Gıda ve alkolsüz içecekler			
Food and non-alcoholic beverages	5,65	13,79	25,11
Alkollü içecekler ve tütün			
Alcoholic beverages and tobacco	31,59	2,86	2,39
Giyim ve ayakkabı -Clothing and footwear	3,98	11,48	14,83
Konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar			
Housing, water, electricity, gas and other fuels	6,42	9,62	23,73
Mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri			
Furnishings, household equipment, routine maintenance of the house	6,24	12,74	31,36
Sağlık -Health	9,73	11,90	16,70
Ulaştırma -Transportation	12,36	18,24	15,97
Haberleşme -Communications	3,18	1,41	9,62
Eğlence ve kültür -Recreation and culture	5,93	8,38	20,86
Eğitim -Education	9,47	10,48	10,19
Lokanta ve oteller -Restaurant and hotels	8,62	11,47	19,81
Çeşitli mal ve hizmetler			
Miscellaneous goods and services	11,08	12,77	28,80

(1) Yıllık değişim oranları, ilgili yılın Aralık ayının bir önceki yılın aynı ayına göre değişimdir.

(1) Annual rate of change is the change in December of the related year from the same month of the previous year.

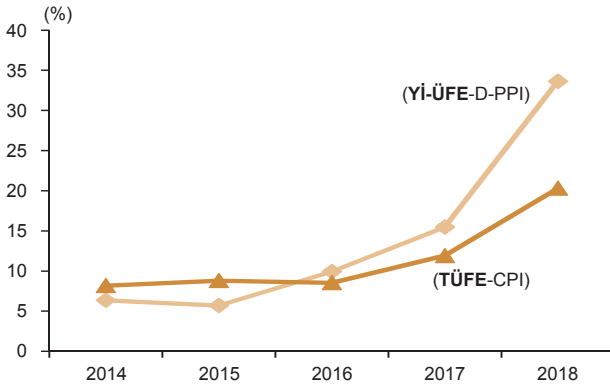
21.2 Yurt içi üretici fiyat endeksi yıllık değişim oranları⁽¹⁾, 2016-2018
 Domestic producer price index annual rate of change⁽¹⁾, 2016-2018
 [2003=100]

	(%)		
	2016	2017	2018
Yurt içi üretici fiyat endeksi			
Domestic producer price index	9,94	15,47	33,64
Madencilik ve taşocakçılığı-Mining and quarrying	8,01	16,13	24,34
İmalat-Manufacturing	12,07	16,64	31,11
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı-Electricity, gas, steam and air conditioning	-11,79	0,41	75,02
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri-Water supply; sewerage, waste management and remediation	7,21	11,30	9,13
Ara malı-Intermediate goods	13,83	20,75	34,14
Dayanıklı tüketim malı-Durable consumer goods	11,75	16,31	24,92
Dayanısız tüketim malı-Non-durable consumer goods	6,41	7,69	25,49
Enerji-Energy	4,53	11,23	57,13
Sermaye malı-Capital goods	9,32	17,52	32,92

(1) Yıllık değişim oranları, ilgili yılın Aralık ayının bir önceki yılın aynı ayına göre değişimdir.

(1) Annual rate of change is the change in December of the related year from the same month of the previous year.

TÜFE ve Yİ-ÜFE yıllık değişim oranları, 2014-2018
 Annual rate of changes in the CPI and D-PPI, 2014-2018
 [2003=100]

21.3 Yurt dışı üretici fiyat endeksi yıllık değişim oranları⁽¹⁾, 2016-2018

Non-domestic producer price index annual rate of change⁽¹⁾, 2016-2018
[2010=100]

	(%)		
	2016	2017	2018
Yurt dışı üretici fiyat endeksi			
Non-domestic producer price index	17,73	19,75	33,45
Madencilik ve taşocakçılığı -Mining and quarrying	22,61	13,09	38,05
İmalat -Manufacturing	17,63	19,89	33,36
Ara malı -Intermediate goods	19,20	22,47	36,29
Dayanıklı tüketim malı -Durable consumer goods	16,44	17,74	31,66
Dayanısız tüketim malı -Non-durable consumer goods	12,16	15,66	31,31
Enerji -Energy	58,29	19,50	15,99
Sermaye malı -Capital goods	14,62	20,52	33,49

(1) Yıllık değişim oranları, ilgili yılın Aralık ayının bir önceki yılın aynı ayına göre değişimdir.

(1) Annual rate of change is the change in December of the related year from the same month of the previous year.

22

Güven Endeksleri Confidence Indices

22.1 Güven endeksleri, 2018

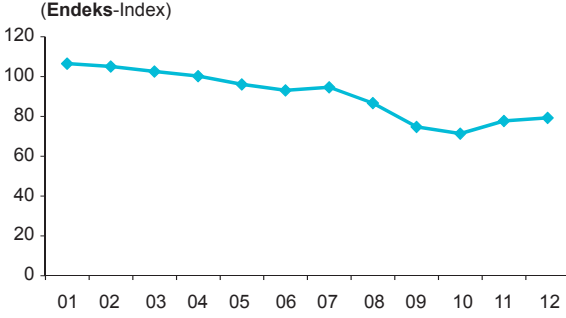
Confidence indices, 2018

	Ekonomik güven endeksi⁽¹⁾	Tüketici güven endeksi	Reel kesim güven endeksi
	Economic confidence index ⁽¹⁾	Consumer confidence index	Real sector confidence index
Ocak -January	105,2	72,0	110,9
Şubat -February	104,0	72,2	110,8
Mart -March	101,9	71,3	109,5
Nisan -April	99,9	71,4	106,8
Mayıs -May	96,3	69,5	106,7
Haziran -June	93,8	70,1	102,5
Temmuz -July	95,1	72,7	101,5
Ağustos -August	88,3	68,2	96,3
Eylül -September	78,1	59,9	90,4
Ekim -October	75,2	57,6	91,1
Kasım -November	80,6	60,0	96,8
Aralık -December	81,9	58,7	97,7
	Perakende		
	Hizmet sektörü güven endeksi	ticaret sektörü güven endeksi	İnşaat sektörü güven endeksi
	Services sector confidence index	Retail trade sector confidence index	Construction sector confidence index
Ocak -January	102,0	106,2	87,0
Şubat -February	100,7	104,7	83,8
Mart -March	99,1	102,6	78,9
Nisan -April	97,1	100,3	78,8
Mayıs -May	92,0	97,1	77,2
Haziran -June	91,2	94,4	75,3
Temmuz -July	91,9	97,3	77,1
Ağustos -August	88,0	93,4	68,8
Eylül -September	79,4	88,5	57,3
Ekim -October	75,7	87,0	58,7
Kasım -November	79,8	90,7	56,6
Aralık -December	81,5	96,4	55,4

(1) Ekonomik güven endeksi, mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici, reel kesim (imalat sanayi) hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörleri güven endekslerine ait alt endekslerin ağırlıklandırılarak birleştirilmesinden oluşmaktadır.

(1) Economic confidence index is weighted aggregation of seasonally adjusted consumer, real sector (manufacturing industry), services, retail trade and construction confidence sub-indices.

Ekonomik güven endeksi, 2018
Economic confidence index, 2018

23

Ulusal Hesaplar National Accounts

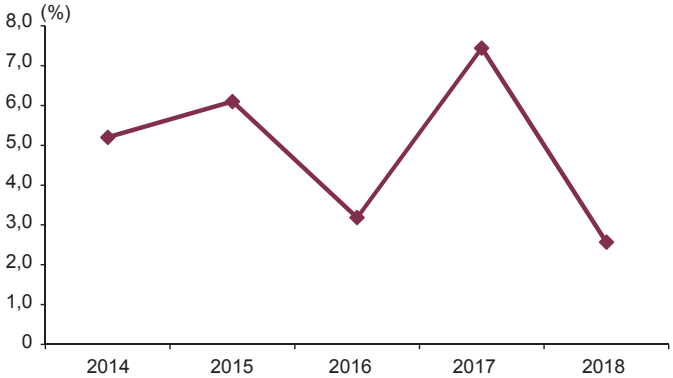
23.1 Gayrisafi yurt içi hasıla, 2016-2018

Gross domestic product, 2016-2018

	2016	2017 ⁽¹⁾	2018 ⁽¹⁾
Cari fiyatlarla (Milyon TL)			
At current prices (Million TL)	2 608 526	3 106 537	3 700 989
Değişim oranı (%) -Percentage change (%)	11,5	19,1	19,1
Cari fiyatlarla (Milyon \$)			
At current prices (Million \$)	862 744	851 490	784 087
Değişim oranı (%) -Percentage change (%)	0,1	-1,3	-7,9
Zincirlenmiş hacim endeksi (2009=100)			
Chain-linked volume index (2009=100)	157,8	169,5	173,9
Değişim oranı (%) -Percentage change (%)	3,2	7,4	2,6

(1) 2018 yılı verileri geçicidir, dört dönemin toplamıdır.

(1) Data is provisional in 2018, sum of four quarters.

Gayrisafi yurt içi hasıla zincirlenmiş hacim endeksi
değişim oranı, 2014-2018Percentage change of gross domestic product in chain-linked
volume index, 2014-2018

23.2 Gayrisafi yurt içi hasıla, üretim yöntemiyle cari fiyatlarla, 2016-2018

Gross domestic product in current prices by production approach,
2016-2018

[İktisadi faaliyet kollarına göre temel fiyatlarla A10]

[By kind of economic activity in basic prices A10]

(Milyon TL-Million TL)

	2016	2017 ⁽¹⁾	2018 ⁽¹⁾
A-Tarım, ormancılık ve balıkçılık			
A-Agriculture, forestry and fishing	161 305	189 000	213 350
BCDE-Sanayi			
BCDE-Industry	511 806	639 842	823 310
C-İmalat sanayi			
C-Manufacturing	432 980	545 380	705 318
F-İnşaat			
F-Construction	223 363	265 977	266 163
GHI-Hizmetler			
GHI-Services	560 899	690 398	870 899
J-Bilgi ve iletişim			
J-Information and communication	63 445	78 228	91 335
K-Finans ve sigorta faaliyetleri			
K-Financial and insurance activities	87 063	100 678	114 181
L-Gayrimenkul faaliyetleri			
L-Real estate activities	201 561	222 754	252 122
MN-Mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri			
MN-Professional, administrative and support service activities	137 294	168 888	194 017
OPQ-Kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri			
OPQ-Public administration, education, human health and social work activities	301 625	338 351	419 404
RST-Diğer hizmet faaliyetleri			
RST-Other service activities	50 535	58 526	68 159
Sektörler toplamı-Sectoral total	2 298 896	2 752 642	3 312 940
Vergi-sübvansiyon-Taxes-subsidies	309 629	353 895	388 050
Gayrisafi yurt içi hasıla (Alıcı fiyatlarıyla)			
Gross domestic product (Purchaser's price)	2 608 526	3 106 537	3 700 989

(1) 2018 yılı verileri geçicidir, dört dönemin toplamıdır.

(1) Data is provisional in 2018, sum of four quarters.

23.3 Gayrisafi yurt içi hasıla, üretim yöntemiyle zincirlenmiş hacim endeksi ve değişim oranları, 2016-2018

Gross domestic product in chain linked volume index and percentage change by production approach, 2016-2018

[İktisadi faaliyet kollarına göre temel fiyatlarla A10]

[By kind of economic activity in basic prices A10]

[2009=100]

	2016	2017 ⁽¹⁾	2018 ⁽¹⁾
A-Tarım, ormancılık ve balıkçılık			
A-Agriculture, forestry and fishing	124,8	130,9	132,6
Değişim oranı (%) - Percentage change (%)	-2,6	4,9	1,3
BCDE-Sanayi-Industry			
BCDE-Sanayi-Industry	168,9	184,2	186,2
Değişim oranı (%) - Percentage change (%)	4,2	9,1	1,1
C-İmalat sanayi-Manufacturing			
C-İmalat sanayi-Manufacturing	171,5	187,2	189,2
Değişim oranı (%) - Percentage change (%)	3,8	9,1	1,1
F-İnşaat-Construction			
F-İnşaat-Construction	209,4	228,2	223,9
Değişim oranı (%) - Percentage change (%)	5,4	9,0	-1,9
GHI-Hizmetler-Services			
GHI-Hizmetler-Services	158,8	176,1	185,9
Değişim oranı (%) - Percentage change (%)	0,2	10,9	5,6
J-Bilgi ve iletişim-Information and communication			
J-Bilgi ve iletişim-Information and communication	151,1	170,8	178,6
Değişim oranı (%) - Percentage change (%)	5,9	13,1	4,6
K-Finans ve sigorta faaliyetleri			
K-Finans ve sigorta faaliyetleri	186,0	193,1	196,5
Değişim oranı (%) - Percentage change (%)	8,8	3,9	1,7
L-Gayrimenkul faaliyetleri-Real estate activities			
L-Gayrimenkul faaliyetleri-Real estate activities	128,0	131,2	134,7
Değişim oranı (%) - Percentage change (%)	3,6	2,5	2,7
MN-Mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri			
MN-Mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri	192,2	212,2	206,8
Değişim oranı (%) - Percentage change (%)	5,2	10,4	-2,6
OPQ-Kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri-Public administration, education, human health and social work activities			
OPQ-Kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri-Public administration, education, human health and social work activities	132,0	136,6	148,2
Değişim oranı (%) - Percentage change (%)	5,4	3,5	8,5
RST-Diğer hizmet faaliyetleri-Other service activities			
RST-Diğer hizmet faaliyetleri-Other service activities	148,2	159,1	163,2
Değişim oranı (%) - Percentage change (%)	2,8	7,4	2,6
Sektörler toplamı-Sectoral total			
Sektörler toplamı-Sectoral total	155,8	168,0	172,9
Değişim oranı (%) - Percentage change (%)	3,1	7,9	2,9
Vergi-sübvansiyon-Taxes-subsidies			
Vergi-sübvansiyon-Taxes-subsidies	174,3	181,7	181,6
Değişim oranı (%) - Percentage change (%)	3,8	4,2	0,0
Gayrisafi yurt içi hasıla (Alıcı fiyatlarıyla)			
Gayrisafi yurt içi hasıla (Alıcı fiyatlarıyla)	157,8	169,5	173,9
Değişim oranı (%) - Percentage change (%)	3,2	7,4	2,6

(1) 2018 yılı verileri geçicidir, dört dönemin toplamıdır.

(1) Data is provisional in 2018, sum of four quarters.

23.4 Harcama yöntemiyle, gayrisafi yurt içi hasıla, 2016-2018

Gross domestic product by expenditure approach, 2016-2018

[Cari fiyatlarla-At current prices]

(Milyon TL-Million TL)

	2016	2017 ⁽¹⁾	2018 ⁽¹⁾
Yerleşik hanehalkı ve hanehalkına hizmet eden kâr amacı olmayan kuruluşların nihai tüketim harcaması -Final consumption expenditure of resident households and consumption of NPISH	1 560 518	1 834 156	2 131 013
Devletin nihai tüketim harcamaları			
Government final consumption expenditure	386 977	450 496	533 269
Gayrisafi sabit sermaye oluşumu			
Gross fixed capital formation	764 662	931 870	1 098 074
Stoktaki değişiklikler⁽²⁾ -Change in stocks ⁽²⁾	-28 363	30 230	-17 773
Mal ve hizmet ihracatı			
Exports of goods and services	572 965	770 553	1 095 952
(Eksi) Mal ve hizmet ithalatı			
(Less) Imports of goods and services	648 233	910 768	1 139 546
Gayrisafi yurt içi hasıla			
Gross domestic product	2 608 526	3 106 537	3 700 989

(1) 2018 yılı verileri geçicidir, dört dönemin toplamıdır.

(1) Data is provisional in 2018, sum of four quarters.

(2) Stok değişimleri kalıntı yöntemiyle hesaplanmış olup istatistik hatayı da içermektedir.

(2) Change in stocks is estimated as residual between production and expenditure accounts and also includes statistical discrepancy.

23.5 Gelir yöntemiyle GSYH bileşenlerinin gayrisafi katma değer içerisindeki payları, 2016-2018

Share of components of income approach in gross value added, 2016-2018

	2016	2017 ⁽¹⁾	2018 ⁽¹⁾
	(%)		
İşgücüne yapılan ödemeler			
Compensation of employees	36,5	34,4	33,9
Üretim üzerindeki net vergiler			
Net taxes on production	-0,7	-0,9	-0,8
Sabit sermaye tüketimi			
Consumption of fixed capital	17,1	17,2	18,3
Net işletme artığı/karma gelir			
Net operating surplus/mixed income	47,1	49,3	48,7

(1) 2018 yılı verileri geçicidir, dört dönemin toplamıdır.

(1) Data is provisional in 2018, sum of four quarters.

23.6 Kurumsal sektörlere göre GSYH içindeki gayrisafi katma değer payları, 2015-2017

Institutional sector accounts, share of gross value added in GDP, 2015-2017

	2015	2016	2017
	(%)		
Kurumsal sektörler-Institutional sectors			
Mali olmayan şirketler (S.11)			
Non-financial corporations (S.11)	50,6	50,7	51,8
Mali şirketler (S.12)			
Financial corporations (S.12)	3,0	3,3	3,2
Genel devlet (S.13)			
General government (S.13)	9,6	10,2	9,5
Hanehalkı (S.14-S.15)⁽¹⁾			
Households (S.14-S15) ⁽¹⁾	24,9	23,9	24,1
Ürün üzerindeki vergiler-Sübvansiyonlar			
Taxes less subsidies on product	11,9	11,9	11,4

(1) Hanehalkı, Hanehalkına Hizmet Eden Kâr Amacı Olmayan Kuruluşları (HHKOK) da içermektedir.

(1) Households include Non-Profit Institutions Serving Households (NPISH).

23.7 Devletin açık/fazla ve borç düzeyleri, 2015-2017

Deficit/surplus and debt levels of general government, 2015-2017

	(Milyon TL-Million TL)		
	2015 ⁽¹⁾	2016	2017
Genel devlet sektörü açığı (-) / fazlası (+)			
General government net borrowing (-) / net lending (+)	15 119	-29 156	-86 059
Merkezi devlet sektörü açığı (-) / fazlası (+)			
Central government net borrowing (-) / net lending (+)	-8 917	-41 677	-92 215
Mahalli idareler sektörü açığı (-) / fazlası (+)			
Local government net borrowing (-) / net lending (+)	4 467	-6 659	-13 667
Sosyal güvenlik kurumları sektörü açığı (-) / fazlası (+)			
Social security funds net borrowing (-) / net lending (+)	19 569	19 180	19 823
Genel devlet sektörü konsolide brüt borcu			
General government consolidated gross debt	646 472	738 501	877 943
Genel devlet sektörü açığı (-) / fazlası (+) / GSYH (%)			
General government net borrowing(-)/net lending(+)/GDP(%)	0,6	-1,1	-2,8
Genel devlet sektörü konsolide brüt borç stoku / GSYH (%)			
General government consolidated gross debt / GDP (%)	27,6	28,3	28,3

23.8 Kişi başına gayrisafi yurt içi hasıla, 2016-2018

Per capita gross domestic product, 2016-2018

[Cari fiyatlarla-At current prices]

	2016	2017 ⁽¹⁾	2018 ⁽¹⁾
Yıl ortası nüfus⁽²⁾ (Bin)			
Mid-year population ⁽²⁾ (Thousand)	79 278	80 313	81 407
Değer (TL)-Value (TL)	32 904	38 680	45 463
Değişim oranı (%) -Percentage change (%)	10,0	17,6	17,5
Değer (\$) -Value (\$)	10 883	10 602	9 632
Değişim oranı (%) -Percentage change (%)	-1,2	-2,6	-9,2

(1) 2018 yılı verileri geçicidir, dört dönemin toplamıdır.

(1) Data is provisional in 2018, sum of four quarters.

(2) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi yıllık sonuçları kullanılarak hesaplanan yıl ortası nüfus.

(2) Mid-year populations are according to the annual results of Address Based Population Registration System.

23.9 İl bazında kişi başına gayrisafi yurt içi hasıla, 2015-2017
 [Cari fiyatlarla]

	(TL)		
İl-Provinces	2015	2016	2017
Türkiye-Turkey	29 899	32 904	38 680
Adana	21 682	24 157	28 221
Adıyaman	14 958	16 300	18 706
Afyonkarahisar	20 568	22 775	25 725
Ağrı	9 657	11 125	12 729
Amasya	22 367	24 469	27 810
Ankara	40 679	45 247	52 000
Antalya	33 028	32 916	38 408
Artvin	24 927	27 483	32 486
Aydın	21 292	23 595	28 072
Balıkesir	24 172	27 425	32 127
Bilecik	35 508	38 274	43 230
Bingöl	14 685	16 719	19 205
Bitlis	13 162	14 145	15 536
Bolu	33 600	35 413	40 202
Burdur	26 153	28 457	31 694
Bursa	33 501	36 780	43 707
Çanakkale	29 236	32 852	38 292
Çankırı	21 997	24 816	27 127
Çorum	19 418	21 587	24 897
Denizli	26 836	30 199	35 745
Diyarbakır	14 310	15 812	18 251
Edirne	25 396	27 803	31 551
Elazığ	19 116	21 091	24 348
Erzincan	24 425	27 206	31 990
Erzurum	17 479	19 825	23 122
Eskişehir	32 084	35 207	40 639
Gaziantep	21 731	23 789	27 933
Giresun	19 361	18 970	22 238
Gümüşhane	19 526	19 510	20 923
Hakkari	12 845	15 093	17 805
Hatay	18 991	21 412	25 846
Isparta	22 698	26 445	29 797
Mersin	24 128	26 872	31 151
İstanbul	49 773	54 933	65 041
İzmir	34 261	37 817	45 034
Kars	15 252	16 784	20 276
Kastamonu	22 062	24 254	28 188
Kayseri	25 500	28 186	33 027
Kırklareli	30 392	33 300	38 619
Kırşehir	19 915	22 651	27 476

23.9 Gross domestic product per capita by provinces, 2015-2017

[At current prices]

İl-Provinces	(TL)		
	2015	2016	2017
Kocaeli	48 806	53 267	64 659
Konya	23 659	25 958	30 461
Kütahya	22 102	24 365	28 471
Malatya	17 910	19 640	22 546
Manisa	27 331	30 342	35 367
Kahramanmaraş	17 914	19 554	22 968
Mardin	15 259	16 674	19 758
Muğla	29 968	32 017	37 461
Muş	12 957	14 248	16 131
Nevşehir	21 774	22 918	25 930
Niğde	20 649	21 632	25 006
Ordu	19 265	18 433	21 867
Rize	24 996	27 516	32 149
Sakarya	28 006	30 493	36 314
Samsun	22 026	23 823	27 272
Siirt	13 062	14 439	16 607
Sinop	18 873	21 197	23 629
Sivas	20 831	23 155	26 861
Tekirdağ	36 414	40 083	47 479
Tokat	16 598	17 886	20 171
Trabzon	24 937	27 228	30 789
Tunceli	24 768	28 613	33 846
Şanlıurfa	11 256	12 161	14 185
Uşak	23 607	26 530	31 487
Van	10 548	12 378	14 080
Yozgat	18 165	20 385	22 886
Zonguldak	20 436	23 073	27 662
Aksaray	21 211	22 673	26 622
Bayburt	17 952	19 433	21 247
Karaman	27 739	29 369	35 344
Kırıkkale	22 240	24 152	31 879
Batman	12 575	14 015	16 943
Şırnak	13 910	15 737	18 878
Bartın	19 208	21 225	24 188
Ardahan	17 703	19 765	23 292
İğdır	16 190	17 506	22 248
Yalova	32 277	35 880	42 117
Karabük	23 261	25 662	30 658
Kilis	17 489	18 577	22 064
Osmaniye	17 442	19 758	23 760
Düzce	28 163	29 760	33 857

24

Para ve Banka Money and Banking

24.1 Uluslararası rezervler, 2016-2018

International reserves, 2016-2018

	(Milyon \$-Million \$)		
	2016 ^(r)	2017 ^(r)	2018
Altın-Gold	14 051	23 537	20 130
Merkez Bankası döviz rezervleri			
Central Bank's foreign exchange reserves	92 060	84 193	72 898
Merkez Bankası toplam rezervleri			
Central Bank's total reserves	106 111	107 730	93 028
Bankalar muhabir mevcudu ve efektif kasası			
Banks correspondence accounts and foreign banknotes	23 423	28 440	37 417
Toplam uluslararası rezervler			
Total international reserves	129 535	136 170	130 445

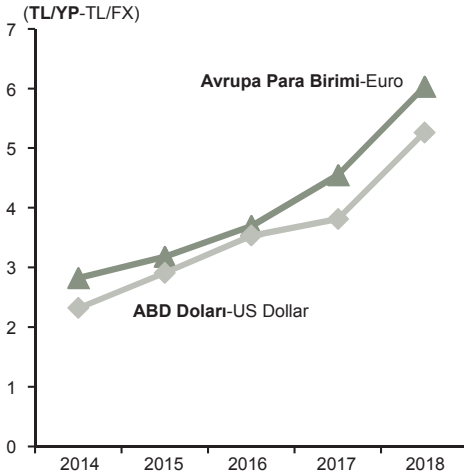
Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Source: Central Bank of Turkey

Avrupa Para Birimi ve ABD Doları, 2014-2018

Euro and US Dollar, 2014-2018

[Alış-Buying]

Veri için tablo 24.2'ye bakınız.

For data, see table 24.2.

24.2 Döviz kurları, 2016-2018

Exchange rates, 2016-2018

	(TL/YP-TL/FX)					
	2016		2017		2018	
	Alış Buying	Satış Selling	Alış Buying	Satış Selling	Alış Buying	Satış Selling
Avrupa Para Birimi (EUR)						
Euro	3,6939	3,7006	4,5478	4,5560	6,0280	6,0388
ABD Doları (USD)						
US Dollar	3,5318	3,5382	3,8104	3,8173	5,2609	5,2704
Avustralya Doları (AUD)						
Australian Dollar	2,5413	2,5578	2,9627	2,9820	3,7026	3,7267
Bulgar Levası (BGN)						
Leva	1,8780	1,9026	2,3122	2,3424	3,0649	3,1050
Kanada Doları (CAD)						
Canadian Dollar	2,6093	2,6211	3,0167	3,0303	3,8611	3,8785
İsviçre Frangı (CHF)						
Swiss Franc	3,4393	3,4614	3,8763	3,9011	5,3352	5,3694
Çin Yuanı (CNY)						
Chinese Yuan	0,5050	0,5117	0,5797	0,5873	0,7620	0,7720
Danimarka Kronu (DKK)						
Danish Krone	0,4961	0,4985	0,6099	0,6129	0,8060	0,8100
İngiliz Sterlini (GBP)						
Pound Sterling	4,3222	4,3448	5,1142	5,1409	6,6528	6,6875
100 İran Riyali (IRR)						
100 Iranian Rial	0,0109	0,0110	0,0105	0,0106	0,0125	0,0126
100 Japon Yeni (JPY)						
100 Japanese Yen	3,0264	3,0464	3,3694	3,3918	4,7547	4,7862
Kuveyt Dinarı (KWD)						
Kuwaiti Dinar	11,4732	11,6233	12,5520	12,7162	17,2270	17,4524
Norveç Kronu (NOK)						
Norwegian Krone	0,4054	0,4081	0,4606	0,4637	0,6007	0,6048
Pakistan Rupisi (PKR)						
Pakistan Rupee	0,0335	0,0340	0,0342	0,0347	0,0374	0,0379
Rumen Leyi (RON)						
Ron	0,8087	0,8193	0,9726	0,9853	1,2866	1,3034
Rus Rublesi (RUB)						
Russian Rouble	0,0583	0,0590	0,0658	0,0667	0,0753	0,0763
S. Arabistan Riyali (SAR)						
S. Arabian Riyal	0,9415	0,9432	1,0161	1,0179	1,4024	1,4049
İsveç Kronu (SEK)						
Swedish Krona	0,3842	0,3882	0,4599	0,4647	0,5844	0,5905

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Source: Central Bank of Turkey

Not. Dönem sonu.

Note. End of period.

24.3 Parasal sektör analitik bilançosu, 2016-2018

Monetary sector analytical balance sheet, 2016-2018

[M3 Para arzı ve karşılık kalemleri-M3 money supply and counterpart items]

	(Milyon TL-Million TL)		
	2016	2017	2018
Karşılık kalemleri-Counterpart items			
Toplam-Total	1 452 355	1 686 380	1 994 742
1 Dış varlıklar-Foreign assets (net)	-42 360	-79 969	-3 146
2 Yurt içi krediler-Domestic credits	1 936 783	2 304 520	2 721 056
3 Diğer kalemler-Other items (net)	-442 068	-538 171	-723 168
Para arzları-Money supply			
1 M1	382 725	450 620	509 725
1.1 Bankalar dışındaki para			
Currency outside banks	111 277	118 492	119 107
1.2 Vadesiz mevduat (TL)			
Demand deposits (TL)	158 818	178 931	171 092
1.3 Vadesiz mevduat (YP)			
Demand deposits (FX)	112 630	153 198	219 527
2 M2	1 406 871	1 628 019	1 939 048
2.1 Vadeli mevduat (TL)			
Time deposits (TL)	629 385	706 523	797 734
2.2 Vadeli mevduat (YP)			
Time deposits (FX)	394 761	470 875	631 589
3 M3	1 452 355	1 686 380	1 994 742
3.1 Repo işlemlerinden sağlanan fonlar			
Funds received from repo transactions	6 596	5 622	10 089
3.2 Para piyasası fonları			
Money market funds	12 635	13 875	9 236
3.3 İhraç edilen menkul kıymetler (2 yıldan az vadeli) (TL)-Debt securities issued with maturities less than 2 years (TL)	26 253	38 864	36 369

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Source: Central Bank of Turkey

Not. Bu tablodaki Para arzı karşılık kalemleri parasal durumdaki karşılık kalemlerinden farklılık göstermektedir. Bunun nedeni resmi para arzı tanımlarına giren pek çok kalemin parasal durumda farklı bölümde kaydedilmesidir. Bu değerlendirme farklılığı nedeni ile parasal durumdaki parasal büyüklükler ile resmi para arzları ve karşılık kalemleri farklı olmaktadır.

Note. The money supply counterpart items in this table are different from those in monetary survey.

The reason is that the items included in the official money supply definitions are categorised in different sections of the monetary survey. Consequently, monetary survey aggregates are slightly different from the official money supply and counterpart items.

25

Maliye
Finance

25.1 Türkiye brüt dış borç stoku, 2016-2018

Gross external debt of Turkey, 2016-2018

[31/03/2019 tarihi itibarıyla-Date as of 31/03/2019]

	(Milyon \$-Million \$)		
	2016 ⁽¹⁾	2017 ⁽¹⁾	2018
Türkiye brüt dış borç stoku			
Gross external debt of Turkey	409 729	455 545	444 878
Borçlu dağılımı-By borrower			
Kısa vadeli borçlar-Short term	101 609	119 698	116 274
Kamu-Public sector	19 720	22 111	22 483
TCMB-CBRT	399	1 753	5 914
Özel-Private sector	81 490	95 834	87 877
Uzun vadeli borçlar-Long term	308 120	335 847	328 604
Kamu-Public sector	103 654	114 466	118 079
TCMB-CBRT	711	8	8
Özel-Private sector	203 755	221 373	210 516
Alacaklı dağılımı-By lender			
Kısa vadeli borçlar-Short term	101 609	119 698	116 274
Özel alacaklılar-Private creditors	101 198	118 468	115 681
Resmi alacaklılar-Official creditors	240	1 119	494
Tahvil⁽¹⁾-Bonds⁽¹⁾	171	111	99
Uzun vadeli borçlar-Long term	308 120	335 847	328 604
Özel alacaklılar-Private creditors	155 400	157 763	155 838
Resmi alacaklılar-Official creditors	51 246	61 937	56 434
Tahvil⁽¹⁾-Bonds⁽¹⁾	101 474	116 148	116 331
Türkiye brüt dış borç stoku/GSYH (%)			
Gross external debt stock of Turkey/GDP (%)	47,5	53,5	56,7

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü

Source: Ministry of Treasury and Finance, General Directorate of Public Finance

(1) İlk ihraç bilgilerine göre yurt dışına ihraç edilen senetlerin alacaklı sınıflaması "parasal kuruluşlar"dır.

(1) The lender class of all bonds issued in foreign markets is "monetary institutions" according to the primary market issuance.

25.2 Merkezi Yönetim iç borç stoku, 2016-2018

Central Government domestic debt stock, 2016-2018

	(Milyon TL-Million TL)		
	2016	2017	2018
Toplam-Total	468 644	535 448	586 142
Tahviller-Bonds	467 620	534 473	580 647
Hazine bonoları-Treasury bills	1 025	974	5 495
Toplam iç borç stoku/GSYH (%)			
Total domestic debt stock/GDP (%)	18,0	17,2	15,8

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü

Source: Ministry of Treasury and Finance, General Directorate of Public Finance

25.3 Merkezi Yönetim bütçe gerçekleştirmeleri, 2016-2018

Realization of Central Government budget, 2016-2018

	(Milyon TL-Million TL)		
	2016	2017 ⁽¹⁾	2018
Gelirler-Revenues	554 140	630 490	757 834
Harcamalar-Expenditures	584 071	678 269	830 450
Bütçe dengesi-Budget balance	-29 932	-47 779	-72 615
Faiz dışı bütçe dengesi-Balance			
excluding interest expenditures	20 315	8 932	1 346

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

Source: Ministry of Treasury and Finance, General Directorate of Accounting and Financial Control